

Załącznik do Uchwały Nr .....Rady Gminy Krzynowłoga Mała z dnia .....

**STRATEGIA
INTEGRACJI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY KRZYNOWŁOGA MAŁA
NA LATA 2009-2015**

LISTOPAD 2008

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
1. CZĘŚĆ WSTĘPNA	7
1.1. TŁO I PRZYCZYNY	8
1.2. WARTOŚCI, ZASADY, DEFINICJE.....	10
1.3. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH.....	13
2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA	25
2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY	26
2.2. DEMOGRAFIA	27
2.3. MARGINALIZACJA I WYKLUCZENIE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ.....	31
2.4. KWESTIA DZIECKA	43
2.5. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH	48
2.6. KWESTIA UZALEŻNIEŃ	54
2.7. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	57
2.8. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI	61
2.9. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY	62
2.10. ANALIZA SWOT	71
2.11. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	79
2.12. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ	80
3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA.....	84
3.1. MISJA	85
3.2. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE I KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	88
3.3. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII	98
4. UWAGI KOŃCOWE.....	110

WPROWADZENIE

Mówiąc o gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, należy mieć na myśli w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji pomocy społecznej (i pokrewnych), prowadzone na terenie gminy, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin, mieszkańców gminy.

W oparciu o uzyskane informacje i materiały został przygotowany dokument, który pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej oraz wskaże obszary, które w najbliższym czasie powinny stać się przedmiotem szczególnej troski władz lokalnych. Metodyka opracowania dokumentu pozwoliła zaangażować środowisko lokalne w budowę strategii na najważniejszych etapach, od diagnozy do wdrożenia i realizacji.

Przedłożony materiał został opracowany w **Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Krzynowłodze Małej** przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Pomoc zewnętrzna polegała głównie na doradztwie i systematyzacji układu głównych elementów wypracowanego dokumentu.

Perspektywa czasowa obowiązywania niniejszego dokumentu została skomunikowana z głównymi dokumentami strategicznymi wpływającymi na rozwiązywanie lokalnych problemów, tj. Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia (Narodowa Strategia Spójności) oraz Narodową Strategią Integracji Społecznej, wyznaczającymi działania i stwarzającymi możliwość ubiegania się o środki zewnętrzne do 2013 roku.

W pracach nad strategią uczestniczyli eksperci, specjaliści, przedstawiciele środowisk oświaty, kultury, ochrony zdrowia, sądownictwa, policji, pomocy społecznej, przedstawiciele organizacji pozarządowych i samorządu lokalnego.

Lista osób (oraz reprezentowanych przez nie instytucji lub organizacji), które uczestniczyły w pracach nad strategią

Lp.	Imię i Nazwisko	Przynależność (instytucja, organizacja)
1.	Barbara Chmielak	Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krzynowłodze Małej

2.	Marzena Cichowska	Pracownik socjalny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krzynowłodze Małej
3.	Włodzimierz Kiliś	Dyrektor Publicznego Gimnazjum w Krzynowłodze Małej
4.	Małgorzata Budna	Dyrektor Szkoły Podstawowej w Krzynowłodze Małej
5.	Danuta Łubińska	Dyrektor Szkoły Podstawowej w Ulatowie Adamach
6.	Agata Chmielewska	Dyrektor Szkoły Podstawowej w Romanach Seborach
7.	Alina Jelińska	Dyrektor Szkoły Podstawowej w Świniarach
8.	Marzena Ulatowska	Przewodnicząca Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Zwalczenia Narkomanii w Krzynowłodze Małej
9.	Tomasz Michalczak	Komendant Komisariatu Policji w Chorzelach
10.	Irena Łaczyńska	Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w Krzynowłodze Małej

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Krzynowłoga Mała na lata 2009-2015 składa się z trzech zasadniczych części, tj. części wstępnej, diagnostycznej i programowej.

Część wstępna zawiera elementarne informacje dotyczące zasad konstruowania dokumentu – są w niej przedstawione: aspekty prawne, będące podstawą działania samorządu lokalnego, zasady i wartości, na których opiera się lokalna polityka społeczna, oraz analiza dokumentów strategicznych, z którymi powinna korespondować i być spójna strategia.

Część diagnostyczna dokumentu zawiera charakterystykę gminy, informacje na temat sytuacji demograficzno-bytowej jej mieszkańców oraz diagnozę problemów społecznych gminy, opartą na badaniu źródeł zastanych oraz analizie specjalnie skonstruowanych do tego celu ankiet i wywiadów. Diagnoza obejmuje następujące kwestie:

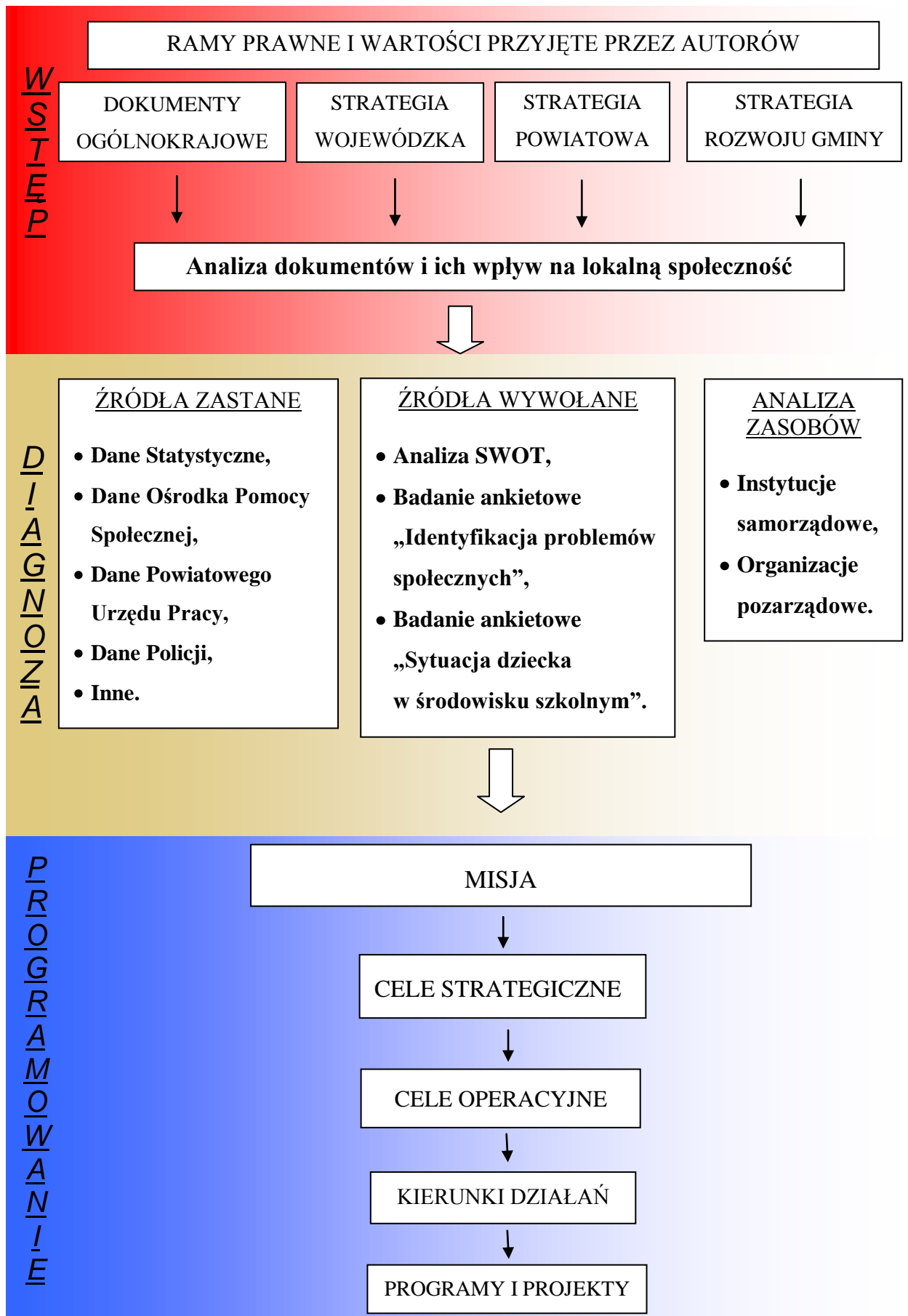
1. Marginalizacja i wykluczenie w perspektywie Ośrodka Pomocy Społecznej;
2. Kwestia dziecka;
3. Kwestia osób bezrobotnych;
4. Kwestia uzależnień;
5. Kwestia niepełnosprawności;
6. Kwestia przestępczości;
7. Identyfikacja najważniejszych problemów społecznych na terenie gminy;
8. Analiza SWOT;
9. Zasoby umożliwiające rozwiązywanie problemów społecznych.

W podsumowaniu części diagnostycznej, po nałożeniu wyników dokonanej analizy na zakres możliwości kompetencyjnych samorządu gminnego, zostały wskazane najważniejsze obszary problemowe, których rozwiązanie powinno stać się przedmiotem troski samorządu lokalnego, a są one treścią części programowej dokumentu. Ponadto pokazany został związek zidentyfikowanych w procesie badawczym problemów społecznych z czynnikami, które należy brać pod uwagę w programowaniu działań służących rozwiązywaniu problemów społecznych środowiska lokalnego.

W części programowej dokumentu zostały przedstawione najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Zostały one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań. Ponadto została zaprezentowana informacja na temat sposobu wdrożenia strategii oraz prowadzenia monitoringu i ewaluacji jej realizacji. Część programowa dokumentu zawiera również projekty zaproponowane przez przedstawicieli organizacji pozarządowych i instytucji gminy działających w obszarze polityki społecznej.

Przedstawienie graficzne metodologii opracowania Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Krzynowłoga Mała na lata 2009-2015 prezentuje poniżej zamieszczony diagram.

METODOLOGIA OPRACOWANIA DOKUMENTU

1. CZĘŚĆ WSTĘPNA

Część wstępna zawiera elementarne informacje dotyczące zasad konstruowania dokumentu. Przedstawione w niej zostały aspekty prawne, będące podstawą działania samorządu lokalnego, oraz zasady i wartości, na których opiera się lokalna polityka społeczna. Ponadto zawiera ona analizę dokumentów programowych opracowanych na poziomie kraju, województwa, powiatu i gminy, z którymi powinna korespondować i być spójna strategia.

1.1. TŁO I PRZYCZYNY

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych ma stanowić podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych, podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk) występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Dokument charakteryzuje w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji rozwiązujących kwestie społeczne, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin.

Obowiązek opracowania Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17. ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2008 r. Nr 115, poz. 728). Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości. Są to m.in.:

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2003 r. Nr 96, poz. 873 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2003 r. Nr 122, poz. 1143 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2008 r. Nr 14, poz. 92),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2005 r. Nr 179, poz. 1485 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180 poz. 1493).

- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 139 poz. 992 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 192 poz. 1378 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 71, poz. 734 z późn. zm.).

Oprócz wspomnianych aktów prawnych przy realizacji strategii może zachodzić potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony zdrowia, oświaty i edukacji publicznej, budownictwa socjalnego.

Europejska polityka społeczna została określona w głównej mierze podczas Szczytu Lizbońskiego w 2000 roku, na którym kraje członkowskie Unii Europejskiej uznały, że zwalczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego będzie centralnym elementem w procesie modernizacji europejskiego modelu społecznego. W roku 2001 uzgodniony został przez Radę, Parlament i Komisję Europejską „Wspólnotowy program na rzecz walki z wykluczeniem społecznym na lata 2002-2006”. Jego celem jest wsparcie współpracy pomiędzy krajami Unii Europejskiej i zwiększenie skuteczności przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Polska zgłosiła gotowość przystąpienia do programu, w efekcie czego podjęła prace nad przygotowaniem Memorandum w sprawie Integracji Społecznej (Joint Inclusion Memorandum – JIM), Narodowej Strategii Integracji Społecznej oraz Krajowego Planu Działania na rzecz Integracji Społecznej. Powołany przez Prezesa Rady Ministrów w roku 2003 Zespół Zadaniowy do spraw Reintegracji Społecznej opracował dokument pt.: „Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski”. Autorzy tego dokumentu podjęli próbę dokonania całościowej analizy sytuacji społecznej w Polsce, wskazania priorytetowych problemów oraz dobrych praktyk na rzecz inkluzji osób i grup.

Opracowując lokalną strategię integracji i rozwiązywania problemów społecznych, uwzględniono dokumenty programowe, w których akcentuje się konieczność zapewnienia dialogu i partnerskiej współpracy instytucji rządowych, samorządowych, organizacji pozarządowych oraz biznesu. Uznaje się także za niezbędną partnerską współpracę z osobami podlegającymi wykluczeniu społecznemu. Wspomniane dokumenty to przede wszystkim:

- Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 (Narodowa Strategia Spójności 2007-2013),
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego,
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki.

1.2. WARTOŚCI, ZASADY, DEFINICJE

Wartość to termin używany do określenia tego, co godne uznania i pożądania, cenne i dobre. Człowiek budujący swój system wartości pewne z nich odrzuca jako złe, czyli traktuje jako „antywartości”, inne pozostawia i hierarchizuje według przypisywanej im ważności.

Wartość jest cechą względną, a to oznacza, że nie zawsze, nie w każdym miejscu, nie przez wszystkich i nie w każdych okolicznościach przypisywana jest przedmiotom podlegającym ocenie. Przedmiotami wartościowania w polityce społecznej są najczęściej stosunki społeczne, stan zaspokojenia potrzeb, instytucje społeczne, stosunki między człowiekiem a przyrodą.

Z wartości wynikają zarówno cele polityki społecznej, jak i zasady. Źródła, z których czerpie wartości polityka społeczna, są bardzo różnorodne. Są to m.in. ideologie, doktryny społeczne i gospodarcze, społeczne oczekiwania wyrażane za pośrednictwem różnych kanałów społecznej komunikacji, normy zwyczajowe, poglądy osób znaczących w społeczeństwie. W polityce społecznej, odwołującej się do wartości cenionych przez społeczeństwo, ważny jest podział na wartości odczuwane i uznawane. Wartości odczuwane wiążą się głównie ze sferą emocjonalną, zaś uznawane opierają się na przekonaniach, że pewne cechy powinny być odczuwane jako wartość.

Zasady to ogólne doktryny i normy działania, którymi powinny kierować się podmioty polityki społecznej w realizacji podstawowego celu, jakim jest zaspokajanie potrzeb. Niektóre zasady polityki społecznej są tożsame z wartościami. Zasady, które są najczęściej artykułowane bądź realizowane w polityce społecznej, a które stają się dla twórców strategii podstawowymi fundamentami budowania społeczności lokalnej, wolnej od zagrożeń i problemów społecznych, to:

1. **Zasada samopomocy** – przejawia się w istnieniu i rozwoju pomocy wzajemnej ludzi zmagających się z podobnymi problemami życiowymi oraz pomocy silniejszych dla słabszych; zazwyczaj w ramach niewielkich nieformalnych grup.
2. **Zasada przezorności** – oznacza, że bezpieczeństwo socjalne jednostki nie może być tylko efektem świadczeń ze strony społeczeństwa, ale wynikać powinno także z odpowiedzialności człowieka za przyszłość własną i rodziny.
3. **Zasada solidarności społecznej** – najczęściej rozumiana jako przenoszenie konsekwencji, niekiedy utożsamiana z solidaryzmem społecznym, oznaczającym wyższość wspólnych interesów członków społeczeństwa nad interesami poszczególnych klas lub warstw.
4. **Zasada pomocniczości** – oznacza przyjęcie określonego porządku, w jakim różne instytucje społeczne dostarczają jednostce wsparcia, gdy samodzielnie nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb; w pierwszej kolejności pomoc powinna pochodzić od rodziny, a następnie od społeczności lokalnej, a na końcu od państwa.
5. **Zasada partycypacji** – wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która poszczególnym ludziom zapewnia możliwość pełnej realizacji swoich ról społecznych, natomiast poszczególnym grupom pozwala zająć równoprawne z innymi miejsce w społeczeństwie.
6. **Zasada samorządności** – stanowi realizację takich wartości, jak wolność i podmiotowość człowieka, a wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która jednostkom i grupom gwarantuje prawo do aktywnego udziału w istniejących instytucjach społecznych oraz tworzenia nowych instytucji w celu skuteczniejszego zaspokajania potrzeb i realizacji interesów.
7. **Zasada dobra wspólnego** – przejawia się w takich działaniach władz publicznych, które uwzględniają korzyści i interesy wszystkich obywateli i polegają na poszukiwaniu kompromisów tam, gdzie interesy te są sprzeczne.
8. **Zasada wielosektorowości** – polega na równoczesnym funkcjonowaniu publicznych podmiotów polityki społecznej, organizacji pozarządowych i instytucji rynkowych, które dostarczają środków i usług służących zaspokajaniu potrzeb społeczeństwa.

Polityka społeczna, jako przewodnik czy też wskazówka działania oparta na zadeklarowanych wartościach i zasadach, określa i wyjaśnia misję, obejmuje możliwości i cele przedsięwzięć organizacyjnych, wymusza odpowiednie zachowania, nakreślając przydział odpowiedzialności i towarzyszącą temu delegację kompetencji na wszystkie poziomy organizacyjne.

Z wymienionych powyżej zasad wynikają podstawowe cele, które powinny kształtować politykę społeczną w danym środowisku lokalnym. Są to przede wszystkim:

- dążenie do poprawy położenia materialnego i wyrównywanie szans życiowych grup społeczeństwa ekonomicznie i socjalnie najsłabszych;
- prowadzenie bieżących działań osłonowych;
- dostrzeganie z wyprzedzeniem zagrożeń społecznych;
- dorównywanie do standardów unijnych i międzynarodowych.

Polityka społeczna Unii Europejskiej opiera swoje założenia na działaniach związanych z polepszeniem warunków życia, pracy i kształcenia, zapewnieniem powszechności prawa do zatrudnienia i wykształcenia, a wreszcie stworzeniem systemu zabezpieczenia społecznego. Z uwagi na przystąpienie naszego kraju do tej struktury społeczno-gospodarczej jest rzeczą oczywistą i zrozumiałą, że właśnie te wartości i zasady stanowią fundament budowy dokumentu wskazującego lokalne problemy społeczne i metody ich rozwiązywania.

W polityce społecznej terminem „problemy społeczne” oznacza się wszelkiego rodzaju dolegliwości, zakłócenia, niedogodności występujące w życiu zbiorowym. Natomiast określeniem „kwestia społeczna” wyróżnia się wśród nich te, które:

- odznaczają się szczególną dolegliwością dla potencjału osobowego społeczeństwa;
- są następstwem niedostosowania sposobu, w jaki funkcjonuje społeczeństwo, do podstawowych potrzeb indywidualnych i zbiorowych;
- nie są możliwe do rozwiązania siłami pojedynczych grup ludzkich.

W węższym znaczeniu termin „kwestia społeczna” oznacza konkretny problem o szczególnie wysokim stopniu dotkliwości dla życia i współdziałania członków społeczności. W szerszym znaczeniu termin ten oznacza natomiast sprzeczność

między zasadami obowiązującymi w danym społeczeństwie, formacji ustrojowej czy nawet cywilizacji, a dążeniami jednostek i zbiorowości do godnego życia.

Przygotowując dokument programowy, wskazujący kierunki działań samorządu w kształtowaniu i realizacji lokalnej polityki społecznej, nie można nie wspomnieć o wartości podstawowej, która posłużyła autorom za fundament przy jego opracowywaniu. Wartością tą jest zasada wspierania rodziny jako najważniejszej komórki społecznej. Jest ona głównym przesłaniem niniejszego dokumentu, gdyż od wspierania siły rodziny należy rozpoczynać każdy rodzaj oferowanej pomocy.

1.3. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH

Konstruując strategię integracji i rozwiązywania problemów społecznych gminy, należy pamiętać, że nie jest to jedyny dokument w obszarze polityki społecznej, którego skutki będą dotyczyły jej mieszkańców. Krytyczna analiza dokumentów programowych powstających na poziomie kraju, województwa czy powiatu pozwala na skuteczniejsze programowanie działań na poziomie lokalnym w taki sposób, by nie powielać pewnych działań, ale wpisywać się własnymi propozycjami programowymi w już funkcjonującą rzeczywistość formalnoprawną. Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Krzynowłoga Mała na lata 2009-2015 jest spójna z poniższymi dokumentami.

1.3.1. NARODOWA STRATEGIA INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Cele polityki integracji społecznej w Polsce wynikają przede wszystkim z priorytetów określonych w przyjętej w czerwcu 2004 r. Narodowej Strategii Integracji Społecznej. Wynikają również z założeń w zakresie zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego przyjętych w grudniu 2000 r. przez Radę Europejską w Nicei, które Polska w pełni zaakceptowała i oficjalnie potwierdziła poprzez przyjęcie w grudniu 2003 r. Wspólnego Memorandum Polski i Unii Europejskiej o Integracji Społecznej (Joint Inclusion Memorandum).

Zarówno Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej, jak i Wspólne Memorandum są elementami realizacji Strategii Lizbońskiej, która została przyjęta przez piętnaście krajów członkowskich UE w marcu 2000 roku.

Polskie priorytety wpisują się także w podstawowe założenia Zrewidowanej Strategii Spójności Społecznej Rady Europy, której inauguracja odbyła się w lipcu 2004 r. w Warszawie. Jednym z tych założeń jest budowanie integracji i spójności społecznej w oparciu o prawa człowieka, a zwłaszcza te prawa, które zostały zawarte w Zrewidowanej Europejskiej Karcie Społecznej.

Priorytety Narodowej Strategii Integracji Społecznej stworzone zostały z perspektywą ich realizacji do 2010 roku. Krajowy Plan Działania uwzględnia te priorytety, których realizacja jest szczególnie pilna. Wynikają one także z przedstawionej analizy sytuacji ekonomiczno-społecznej ilustrującej podstawowe przyczyny ubóstwa i zagrożenia wykluczeniem społecznym.

Priorytety zawarte w NSIS w zakresie realizacji **prawa do edukacji** są następujące:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym;
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym;
- upowszechnienie kształcenia na poziomie wyższym i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy;
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci;
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego.

W zakresie realizacji **prawa do zabezpieczenia socjalnego**:

- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego, którego poziom jest obecnie nieakceptowany i wymaga podjęcia zdecydowanych działań;
- ograniczenie tendencji wzrostowych rozwarstwienia dochodowego, tak aby różnice te nie odbiegały od przeciętnego poziomu w krajach UE.

Bezrobocie jest jedną z form wykluczenia społecznego silnie powiązaną z innymi jego przejawami, np. ubóstwem, w warunkach niskiej skuteczności systemu zabezpieczenia socjalnego dla osób bezrobotnych i ich rodzin. Dlatego też w Narodowej

Strategii Integracji Społecznej cztery z dwudziestu priorytetów odnoszą się do sfery działań dotyczących realizacji **prawa do pracy**:

- ograniczenie bezrobocia długookresowego;
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży;
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród niepełnosprawnych;
- zwiększanie liczby uczestników aktywnej polityki rynku pracy.

W zakresie realizacji **prawa do ochrony zdrowia**:

- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności;
- upowszechnienie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- zwiększenie zakresu programów zdrowia publicznego obejmujących kobiety i dzieci.

W zakresie realizacji **innych praw społecznych**:

- zwiększenie dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością;
- zapewnienie lepszego dostępu do pracowników socjalnych;
- rozwinięcie pomocy środowiskowej i zwiększenie liczby osób objętych jej usługami;
- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną;
- realizacja Narodowej Strategii Integracji Społecznej przez samorządy terytorialne;
- zwiększenie dostępu do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

1.3.2. KRAJOWY PLAN DZIAŁANIA NA RZECZ INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej to program poprawy dostępu do praw społecznych i zwiększania poziomu ich realizacji. Jest to również zasadniczy instrument osiągania integracji społecznej w europejskim modelu społecznym. Realizacja praw społecznych wymaga oczywiście poniesienia określonych kosztów, tak samo jak realizacja wszystkich innych kategorii praw człowieka zawartych

w prawie międzynarodowym i krajowym. Należy więc zapewnić w sposób trwały zasoby finansowe, kadrowe, lokalowe, rzeczowe i inne instytucjom odpowiedzialnym za realizację tych praw.

Prawa społeczne powinny mieć obecnie priorytet w wydatkach publicznych. Ich realizacja znacznie się pogorszyła w ostatnich latach, a więc zmniejsza się poziom integracji społecznej i zwiększa się skala i zasięg procesów wykluczenia społecznego. W Krajowym Planie Działań na rzecz Integracji Społecznej za najważniejsze uznano:

- działania edukacyjne, socjalne i zdrowotne zapobiegające wykluczeniu oraz wspierające grupy zagrożone;
- budowę systemu bezpieczeństwa socjalnego i przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu;
- realizację prawa do pracy dla każdego, w tym szczególnie dla grup defaworyzowanych na rynku pracy poprzez odpowiednią politykę makroekonomiczną i politykę zatrudnienia;
- rozwój systemu instytucjonalnego z jasnym podziałem odpowiedzialności instytucji rządowych i samorządowych, otwierającego przestrzeń dla aktywności obywatelskiej i upodmiotowienia osób korzystających z usług społecznych, świadczonych zarówno przez państwo, jak i przez organizacje pozarządowe.

Na poziomie operacyjnym ważne jest, że polska polityka integracji społecznej musi być realizowana **we współpracy z szeroko rozumianymi partnerami społecznymi**. Szczególnie chodzi tu o związki zawodowe i związki pracodawców, organizacje pozarządowe, samorządy lokalne oraz instytucje charytatywne, kościoły i związki wyznaniowe. Niezależnie od osiągniętego poziomu zamożności oraz stanu koniunktury gospodarczej państwo nie jest w stanie zrealizować celów tej polityki bez partnerstwa z innymi instytucjami.

W tym kontekście ustalono następujące priorytety na najbliższe dwa lata:

- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną, głównie poprzez zwiększenie ich uczestnictwa w działalności organizacji pozarządowych i innych formach pracy społecznej oraz samopomocy;

- wzrost liczby samorządów, które z pełną wrażliwością i zaangażowaniem podejmą się tworzenia lokalnych strategii przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, a następnie zrealizują ich założenia.

1.3.3. NARODOWE STRATEGICZNE RAMY ODNIESIENIA 2007-2013 (NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI 2007-2013)

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Europejskiej, ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności, przygotowano strategiczne wytyczne w sprawie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, określające indykatywne ramy interwencji funduszy z uwzględnieniem innych polityk Unii Europejskiej. Projekt tego dokumentu Komisja Europejska opublikowała w dniu 5 lipca 2005 r. pod nazwą „Polityka spójności wspierająca wzrost gospodarczy i zatrudnienie: Strategiczne Wytyczne Wspólnoty 2007-2013” (SWW). Dokument ten zaleca każdemu funduszowi realizację celu priorytetowego, którym jest promowanie harmonijnego, zrównoważonego i trwałego rozwoju Wspólnoty. Uwzględnienia przy tym zalecenia KE w zakresie polityki gospodarczej oraz zatrudnienia – Zintegrowany Pakiet Wytycznych w sprawie wzrostu gospodarczego i zatrudnienia na lata 2005-2008 (ZPW).

Na podstawie zapisów Strategicznych Wytycznych Wspólnoty Polska opracowała „Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie” (NSRO), które integrują główne priorytety Wspólnoty z priorytetami polskimi, uwzględniając jednocześnie zapisy Krajowego Programu Reform, odpowiadającego na wyzwania zawarte w Strategii Lizbońskiej. Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia stanowią podstawę do programowania interwencji Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Funduszu Spójności (FS).

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia określają działania o charakterze rozwojowym, jakie rząd polski zamierza podjąć w latach 2007-2013 w zakresie promowania trwałego wzrostu gospodarczego, wzrostu konkurencyjności oraz wzrostu zatrudnienia. NSRO służą jednocześnie zapewnieniu skutecznej pomocy na rzecz regionów i grup społecznie zmarginalizowanych oraz pomocy w restrukturyzacji

sektorów i regionów problemowych. Zakładanym efektem strategii proponowanej w NSRO jest znaczące podniesienie jakości życia mieszkańców Polski i zbliżenie poziomu rozwoju do obecnie najbiedniejszych starych państw członkowskich, a w dłuższej perspektywie poziomu zbliżonego do średniej europejskiej.

W wyniku przeprowadzonej analizy, która wykazała różnice poziomu społecznego-gospodarczego rozwoju kraju oraz poszczególnych jego regionów w stosunku do innych krajów UE, oraz w odpowiedzi na wyzwania Strategii Lizbońskiej i cele Zintegrowanego Pakietu Wytycznych, których instrumentem realizacji na gruncie krajowym jest Krajowy Program Reform, sformułowano cel strategiczny Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013. Zakłada on tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Cel strategiczny osiągnąć będzie poprzez realizację horyzontalnych celów szczegółowych, co oznacza, że wszystkie programy, działania i projekty podejmowane w ramach NSRO realizują je jednocześnie aczkolwiek w różnym zakresie. Celami horyzontalnymi NSRO są m.in.:

- poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa;
- poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej;
- budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski;
- wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich.

1.3.4. PROGRAM OPERACYJNY KAPITAŁ LUDZKI

Najważniejszym instrumentem finansowym polityki społecznej Unii Europejskiej jest Europejski Fundusz Społeczny. Finansuje on działania państw członkowskich w zakresie przeciwdziałania bezrobociu i rozwoju zasobów ludzkich w celu osiągnięcia spójności gospodarczej i społecznej oraz wysokiego poziomu zatrudnienia. Zgodnie z Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia (NSRO) całość interwencji

Europejskiego Funduszu Społecznego w Polsce na lata 2007-2013 została ujęta w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Jego celem jest umożliwienie pełnego wykorzystania potencjału zasobów ludzkich poprzez wzrost zatrudnienia i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego oraz wsparcie budowy struktur administracyjnych państwa.

Problematyka integracji społecznej została ujęta w dwóch priorytetach tego Programu, tj. w realizowanym na poziomie centralnym priorytecie I „Zatrudnienie i integracja społeczna” oraz w realizowanym na poziomie regionalnym priorytecie VII „Promocja integracji społecznej”. W ramach tych priorytetów przewidziano następujące działania odnoszące się do problematyki integracji społecznej:

- Priorytet I – Działanie 1.2. „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”, którego celem zakłada podniesienie jakości i efektywności funkcjonowania instytucji działających w obszarze pomocy i integracji społecznej poprzez rozszerzanie realizowanych przez nie usług, poprawę systemu monitorowania i oceny efektywności podejmowanych działań oraz inwestycje w rozwój kwalifikacji i kompetencji kadr;
- Priorytet I – Działanie 1.3. „Ogólnopolskie programy integracji i aktywizacji zawodowej”, którego celem jest opracowywanie, wdrażanie i promocja ogólnopolskich i ponadregionalnych rozwiązań z zakresu aktywizacji zawodowej i integracji społecznej, skierowanych do grup znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, w tym w szczególności: młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym, osób pozbawionych wolności, osób niepełnosprawnych oraz członków społeczności romskiej, a także upowszechnianie rozwiązań na rzecz godzenia życia zawodowego i rodzinnego oraz wyrównywania szans kobiet i mężczyzn w dostępie do zatrudnienia;
- Priorytet VII – Działanie 7.1. „Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji”, którego celem zakłada rozwijanie aktywnych form integracji społecznej i umożliwianie dostępu do nich osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym oraz poprawę skuteczności funkcjonowania instytucji pomocy społecznej w regionie;

- Priorytet VII – Działanie 7.2. „Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej”, którego celem jest poprawa dostępu do zatrudnienia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i rozwijanie sektora ekonomii społecznej;
- Priorytet VII – Działanie 7.3. „Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji”, którego cel zakłada wsparcie dla rozwoju inicjatyw na rzecz aktywizacji i integracji społeczności lokalnych, przyczyniające się do realizacji strategii rozwoju kapitału ludzkiego na terenach wiejskich.

Pośrednio dla problematyki integracji społecznej istotne jest również wyznaczone w ramach Priorytetu V – Działanie 5.4 „Rozwój potencjału trzeciego sektora”, którego cel zakłada wspieranie potencjału organizacji pozarządowych w celu ich efektywnego i profesjonalnego uczestnictwa w mechanizmach partnerstwa, szczególnie w obszarach istotnych dla realizacji Strategii Lizbońskiej i Krajowego Programu Reform.

1.3.6. STRATEGIA WOJEWÓDZTWA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ DLA WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO NA LATA 2005-2013

Ze względu na swój dalekosiężny charakter strategia budowana na poziomie lokalnym musi uwzględniać i brać pod uwagę przesłanki zawarte w dokumentach strategicznych podmiotów, z którymi gmina współpracuje na zasadzie partnerstwa. Jednym z nich jest samorząd województwa mazowieckiego. „Strategia Wojewódzka w Zakresie Polityki Społecznej dla Województwa Mazowieckiego na lata 2005-2013” pozwala zaplanować działania województwa z zakresu polityki społecznej w taki sposób, aby przeciwdziałać najistotniejszym zagrożeniom społecznym, takim jak negatywne skutki ubóstwa i zjawisko wykluczenia społecznego, przy aktywnym udziale samorządów lokalnych i organizacji pozarządowych.

Zadaniem samorządu województwa jest nie tylko rozwiązywanie problemów społecznych, ale również organizowanie wsparcia i pomocy osobom potrzebującym w miejscu ich zamieszkania przy udziale jednostek organizacyjnych samorządów lokalnych. Województwo poprzez działalność Regionalnego Ośrodka Pomocy Społecznej pełni rolę wspierającą, aktywizującą, koordynującą i inicjującą nowe

rozwiązania, zmierzające do wyrównywania poziomu życia mieszkańców Mazowsza. Strategia określa główne działania samorządu województwa zgodnie z przypisanymi województwu zadaniami z zakresu pomocy społecznej.

W toku prac nad strategią misję samorządu województwa mazowieckiego, realizowaną w ramach strategii wojewódzkiej polityki społecznej Mazowsza na lata 2005-2013, określono jako „osiągnięcie odczuwalnych społecznie, pozytywnych efektów w zakresie priorytetowych obszarów polityki społecznej, jakie stanowią: ubóstwo, uzależnienia, starość, bezrobocie, niepełnosprawność”. Dla każdego z pięciu wyodrębnionych obszarów sformułowano następujące cele strategiczne.

I. Ubóstwo

1. Podejmowanie selektywnych działań na rzecz osób i rodzin znajdujących się w stanie ubóstwa, ze szczególnym uwzględnieniem przedsięwzięć ograniczających skutki życia w biedzie
2. Tworzenie mechanizmów wychodzenia z bezdomności i zapobiegających przechodzeniu osób ubogich w stan bezdomności

II. Uzależnienia

1. Zahamowanie wzrostu spożycia alkoholu, promocja zdrowego stylu życia, rozwijanie postaw sprzyjających tym zachowaniom
2. Ograniczenie używania i dostępności do narkotyków i innych środków psychoaktywnych oraz związanych z tym problemów

III. Starość

1. Podniesienie jakości życia osób starszych, zaspokajanie ich potrzeb poprzez spójne i skoordynowane działania podmiotów mających wpływ na realizację regionalnej polityki społecznej

IV. Bezrobocie

1. Rozwijanie aktywnej polityki rynku pracy w zakresie działań objętych pomocą społeczną, wspieranej przez realizację sektorowych i regionalnych programów

V. Niepełnosprawność

- Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałanie ich wykluczeniu społecznemu
- społeczno-gospodarczych województwa mazowieckiego

1.3.7. STRATEGIA INTEGRACJI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH POWIATU PRZASNYSKIEGO NA LATA 2007-2013

Stworzenie ponadgminnej polityki rozwiązywania problemów społecznych jest jednym z istotnych zadań powiatu wynikających z ustawy o pomocy społecznej. Założenia tej polityki znalazły miejsce w Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Przasnyskiego. Dokument określający najistotniejsze problemy do rozwiązania w najbliższej przyszłości (lata 2007-2013) wychodzi naprzeciw potrzebom społeczności lokalnej, wytycza kierunki działania administracji powiatowej oraz wyznacza cele i zadania funkcjonujących struktur. Ich realizacja ma na celu złagodzenie zjawisk niekorzystnych dla ludzi, którzy z różnych powodów znajdują się w potrzebie.

W trakcie prac nad Strategią wyznaczono misję powiatu rozumianą jako wspieranie rodziny i umacnianie wspólnoty mieszkańców, którzy w oparciu o partnerstwo publiczne przeciwdziałają wykluczeniu osób i grup społecznych. Jednocześnie na podstawie analizy uwarunkowań społecznych i gospodarczych oraz zakresu udzielanej pomocy społecznej w powiecie przasnyskim określono cele strategiczne i operacyjne, które powinny być realizowane w celu rozwiązania występujących problemów.

1. Zintegrowany system wsparcia rodziny ze szczególnym uwzględnieniem pozycji dzieci i młodzieży.
  - 1.1. Wzmacnianie systemu sprzyjającego rozwojowi młodego pokolenia w rodzinie i środowiskach pozarodzinnych.
  - 1.2. Rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin mających trudności w wypełnianiu podstawowych funkcji.
  - 1.3. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.
  - 1.4. Wspieranie rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi.
2. Aktywizacja i integracja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.
  - 2.1. Tworzenie systemu wsparcia dla osób bezrobotnych w celu ich aktywizowania.
  - 2.2. Podnoszenie świadomości społecznej na temat osób niepełnosprawnych oraz ich praw i uprawnień.

- 2.3. Zapewnienie zwiększonego dostępu osób niepełnosprawnych do opieki medycznej i rehabilitacji.
  - 2.4. Integracja osób niepełnosprawnych ze środowiskiem.
  - 2.5. Rozwijanie form rehabilitacji zawodowej.
  - 2.6. Rozwój opieki rodzinnej i poprawianie standardu usług w placówkach instytucjonalnych.
  - 2.7. Współpraca w tworzeniu systemu probacyjnego i wsparcie osób opuszczających zakłady karne.
  - 2.8. Współpraca w tworzeniu spójnego systemu wsparcia dla wychowanków opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze.
  - 2.9. Współpraca w zakresie tworzenia warunków sprzyjających ograniczaniu i eliminowaniu skutków niedostosowania społecznego wśród dzieci i młodzieży.
  - 2.10. Promowanie właściwych postaw społecznych, ważnych dla przeciwdziałania zjawisku narkomanii i przestępczości.
3. Partnerstwo na rzecz aktywności obywatelskiej.
    - 3.1. Profesjonalizacja służb społecznych jako czynnik integracji lokalnej.
    - 3.2. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego.

1.3.8. STRATEGIA ROZWOJU GMINY KRZYNOWŁOGA MAŁA NA LATA 2007-2010

Samorządy lokalne działające w warunkach gospodarki rynkowej, cechującej się dużą dynamiką zmian i niepewnością co do ich kierunków, muszą posiadać zdolność do wczesnego rozpoznawania zagrożeń, jak i dostrzegania pojawiających się szans. Silne oddziaływanie czynników zewnętrznych, w których istotną rolę odgrywa dynamika i ekspansywność jednostek terytorialnych (gmin miejskich i wiejskich oraz województw), konkurujących w dostępie do ograniczonego rynku inwestorów i kapitału, wymuszają konieczność stosowania przez władze samorządowe odpowiednich metod zarządzania. W takich warunkach istotnego znaczenia nabiera zarządzanie strategiczne, które, oparte na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych, umożliwia dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu. W obecnych warunkach polskich – na poziomie zarządzania

lokalnego (gminnego) – jedną z podstawowych ról wśród tego typu planów pełnią strategie rozwoju. W opracowaniach tych określone są cele rozwoju lokalnego oraz sposoby realizacji tych celów przy wyróżnieniu najbardziej pożądanym dla rozwoju gminy działalności.

W trakcie prac nad Strategią Rozwoju Gminy na lata 2007-2010 uznano, że misją gminy Krzynowłoga Mała, czyli celem dążeń jej mieszkańców oraz władz lokalnych, jest wykreowanie gminy jako ośrodka nowoczesnego rolnictwa, usług i turystyki. W dokumencie dokonano m.in. analizy sytuacji demograficznej gminy, oceny stanu infrastruktury technicznej i społecznej, przeprowadzono analizę SWOT, która m.in. pozwoliła na identyfikację występujących problemów, oraz wyznaczono cele strategiczne, w ramach których wyznaczono cele operacyjne. Wśród nich należy odnotować te, które odnoszą się do szeroko rozumianej sfery społecznej.

1. Poprawa warunków w gminie

- poprawa standardów jakości życia i pracy mieszkańców gminy poprzez: poprawę dostępu do urządzeń infrastruktury technicznej, poprawę jakości infrastruktury społecznej,
- rozwój budownictwa mieszkaniowego,
- zapewnienie opieki zdrowotnej,
- zapewnienie wszechstronnej pomocy społecznej,
- realizacja gminnych programów przeciwdziałających patologiom społecznym (alkoholizm),
- rozwój rekreacji i wypoczynku mieszkańców gminy,
- pozyskiwanie inwestorów celem tworzenia nowych miejsc pracy,
- poprawa bezpieczeństwa mieszkańców,
- rozwój oświaty,
- swobodny dostęp mieszkańców do sieci Internet.

2. Nowoczesne rolnictwo oraz wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich.

3. Rozwój infrastruktury technicznej, przemysłu i usług.

4. Rozwój współpracy międzynarodowej.

2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

Część diagnostyczna zawiera diagnozę problemów społecznych gminy. Diagnoza została oparta na badaniu źródeł zastanych oraz analizie skonstruowanych specjalnie do tego celu ankiet i wywiadów.

2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Krzynowłoga Mała jest gminą wiejską, położoną w powiecie przasnyskim, na północnych rubieżach województwa mazowieckiego. Od strony północnej gmina Krzynowłoga Mała graniczy z gminą Chorzele, od wschodu z gminą Jednorozec, od południa z gminami Przasnysz i Czernice Borowe, a od zachodu z gminą Dzierzgowo w powiecie mławskim. Zajmuje powierzchnię 184 km² i liczy 3.713 mieszkańców (stan na 31.12.2007 r.).

Do gminy należy 41 sołectw: Borowe Chrzczany, Bystre Chrzany, Chmieleń Wielki, Chmielonek, Cichowo, Czaplice Bąki, Czaplice Kurki, Gadomiec Jędryki, Gadomiec Wyraki, Goski Wąsosze, Grabowo Rzańce, Kaki Mroczyki, Kawieczyno, Krajewo Kłódki, Krajewo Wielkie, Krzynowłoga Mała, Łanięta, Łoje, Marianowo, Masiak, Morawy Wielkie, Ostrowe Stańczyki, Ożumiech, Piastowo, Plewnik, Romany Fuszki, Romany Janowięta, Romany Sebory, Romany Sędzięta, Rudno Jeziorowe, Rudno Kmiece, Rudno Kosyły, Skierkowizna, Świniary, Ulotowo Adamy, Ulatowo Borzuchy, Ulatowo Czerniaki, Ulatowo Zalesie, Ulatowo Żyły, Wiktorowo Kolonia. i Wiktorowo Wieś.

Gmina zaliczana jest do obszarów o niskim zaludnieniu. Centralnym ośrodkiem gminy jest wieś Krzynowłoga Mała (niegdyś miasteczko szlacheckie), położona w jej środkowo-zachodniej części, na skrzyżowaniu dróg Szczytno – Chorzele – Mława i Przasnysz – Janowo – Nidzica.

Gmina leży na obszarze Wzniesień Mławskich, wchodzących w skład Niziny Północnomazowieckiej. Rzeźba terenu jest urozmaicona, co ma korzystne znaczenie zarówno dla rolnictwa, jak i rozwoju osadnictwa. Pod względem hydrograficznym obszar gminy Krzynowłoga Mała należy do zlewni rzeki Narew. Sieć rzeczna na terenie gminy jest słabo rozwinięta. Przepływają przez nią rzeki Ulatówka i Morawka.

Wiodącą funkcją gminy jest rolnictwo. Utrzymuje się z niego około 85% mieszkańców. Dominuje indywidualna gospodarka rolna, którą tworzy 776 gospodarstw rolnych o średniej powierzchni około 25 ha. Zajmują one 96% użytków rolnych w gminie. Użytki rolne zajmują 12.409 ha, co stanowi $\frac{2}{3}$ powierzchni gminy. Na terenie gminy nie ma zakładów przemysłowych. Poza rolnictwem funkcjonują prywatne podmioty gospodarcze zajmujące się handlem (sklepy spożywczo-przemysłowe, handel

materiałami budowlanymi i do produkcji rolnej), usługami rzemieślniczymi, transportowymi i bytowymi (piekarnia, naprawa maszyn rolniczych, transport i obróbka drewna). Z końcem 2007 roku na terenie gminy działało 206 podmiotów gospodarczych, w tym 196 prywatnych.

Przez teren gminy nie przebiegają linie kolejowe. Sieć dróg gminnych i powiatowych zapewnia łączność gminy z województwem i powiatem, jak również między wsiami wewnątrz gminy oraz wsiami gmin sąsiednich.

Sieć placówek oświatowych na terenie gminy tworzą cztery szkoły podstawowe (Krzynowłoga Mała, Świniary, Ulatowo Adamy, Romany Sobory), do których w roku szkolnym 2007/2008 uczęszczało 325 uczniów, oraz jedno gimnazjum (Krzynowłoga Mała), w którym uczyło się 163 uczniów.

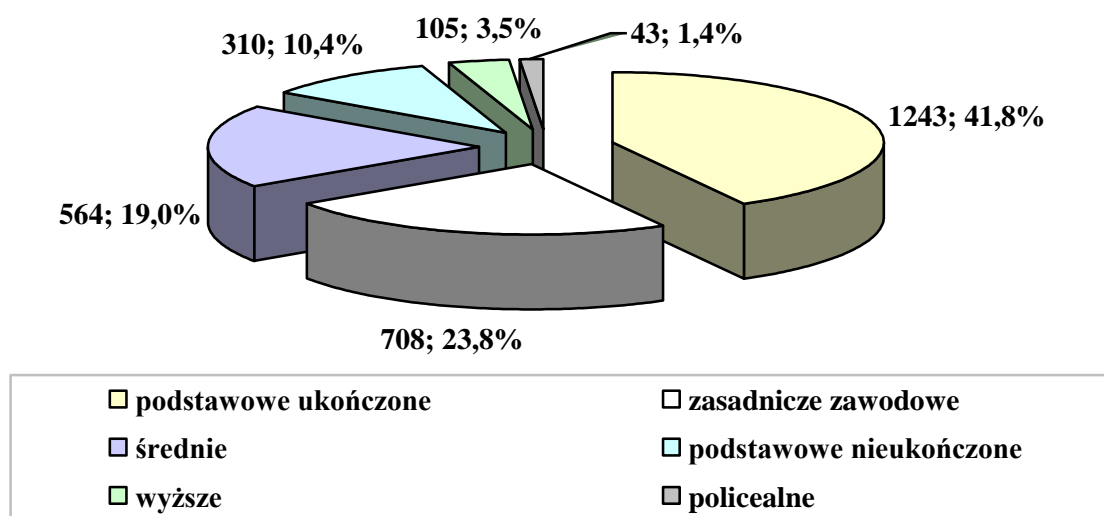
Mieszkańcy gminy mają zapewnioną opiekę zdrowotną w jednej przychodni.

2.2. DEMOGRAFIA

Sytuacja demograficzna mieszkańców gminy została opracowana na podstawie informacji zebranych podczas przeprowadzania Narodowego Spisu Powszechnego w 2002 roku oraz danych Urzędu Gminy w Krzynowłodze Małej z lat 2005-2007. Ich analiza pozwoliła na zobrazowanie sytuacji społeczno-ekonomicznej ludności, przedstawienie obecnej struktury demograficznej mieszkańców i dokonanie w tym zakresie prognozy na najbliższe lata. Czynniki powyższe odgrywają bowiem istotną rolę w planowaniu zabezpieczenia społecznego ludności.

W 2002 roku teren gminy Krzynowłoga Mała zamieszkiwały 3.672 osoby. Analizując strukturę wykształcenia ludności w wieku 13 lat i więcej (2.973 osoby), należy stwierdzić, iż największe grupy stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym (1.243 osoby) i zasadniczym zawodowym (708 osób), a wykształceniem wyższym legitymowało się 105 mieszkańców. Strukturę wykształcenia ludności gminy Krzynowłoga Mała w wieku 13 lat i więcej w 2002 roku przedstawia poniższy wykres.

Ludność gminy w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia w 2002 roku

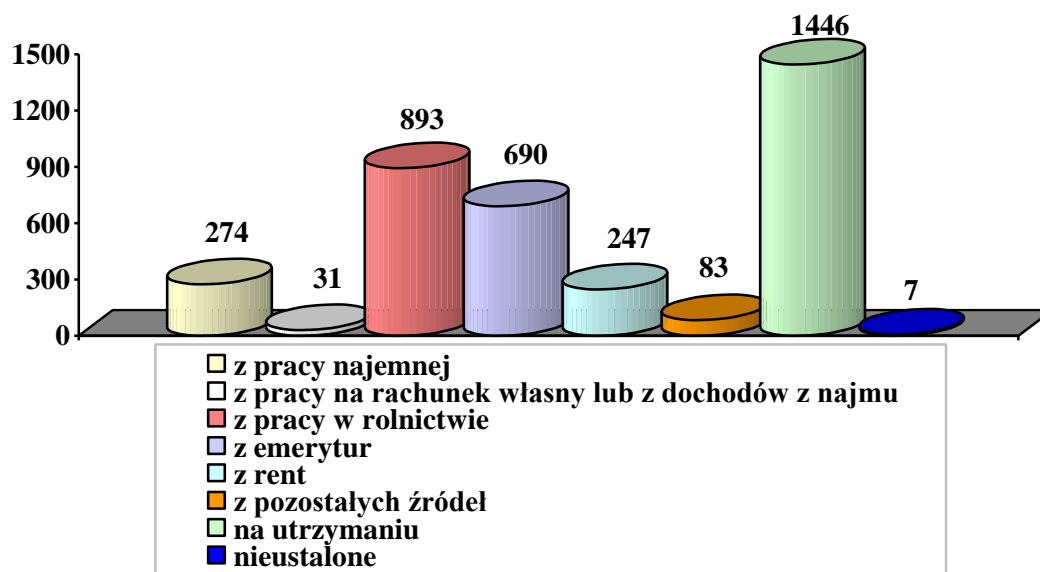

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

Poziom wykształcenia lokalnej społeczności jest ważną przesłanką w procesie oceny umiejętności i radzenia sobie poszczególnych osób przede wszystkim na rynku pracy. Im bowiem dana osoba jest lepiej wykształcona, tym łatwiej potrafi się przystosować do zmiennej rzeczywistości rynku pracy.

Wykształcenie ludności jest bezpośrednio związane z jej cechami społeczno-zawodowymi, wpływając na aktywność zawodową ludności i źródła utrzymania. Dane szczegółowe w tym ostatnim zakresie przedstawia poniższy wykres.

Ludność gminy według głównego źródła utrzymania w 2002 roku

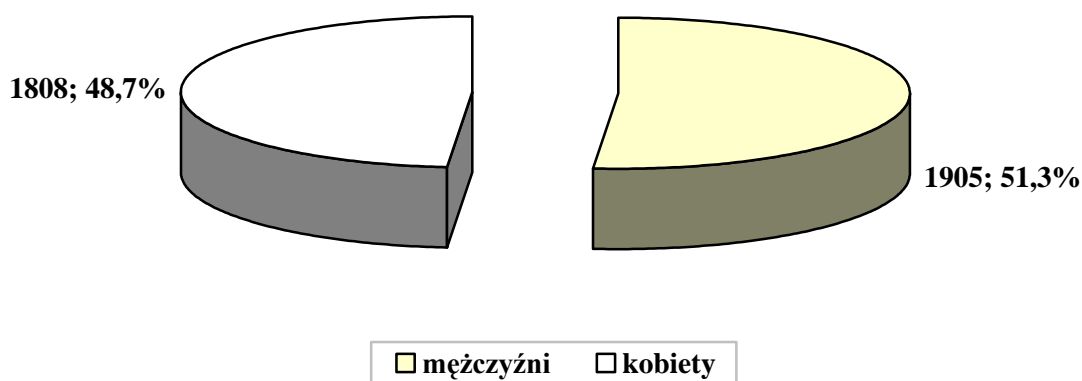

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W 2002 roku spośród 3.672 mieszkańców gminy 2.219 osób (60,4%) posiadało własne źródło utrzymania. Wśród nich 1.198 osób utrzymywało się z pracy, w tym 274 osoby z pracy najemnej i 31 osób z pracy na rachunek własny i z dochodów z najmu, a 893 osoby z pracy w rolnictwie. Z niezarobkowych źródeł utrzymania korzystało 1.020 osób, w tym ze świadczeń emerytalnych 690 osób, ze świadczeń rentowych 247 osób, a z pozostałych niezarobkowych źródeł utrzymania 83 osoby. Na utrzymaniu pozostawało 1.446 osób. Nie ustalono źródła utrzymania 7 osób.

Na przestrzeni ostatnich lat sytuacja demograficzna gminy Krzynowłoga Mała ulegała zmianom. Dane szczegółowe w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Ludność gminy według płci z końcem 2007 roku

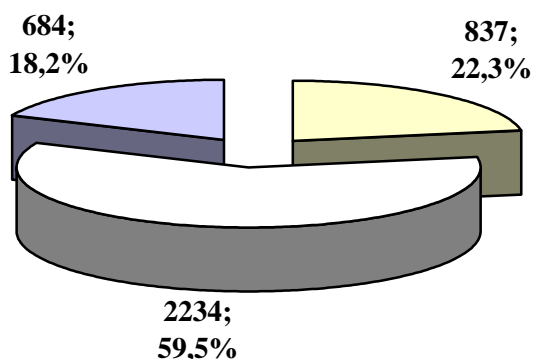

Dane Urzędu Gminy w Krzynowłodze Małej.

Według danych Urzędu Gminy w Krzynowłodze Małej z 31 grudnia 2007 roku teren gminy zamieszkiwało 3.713 osób, w tym 1.905 mężczyzn i 1.808 kobiet. Na 100 mężczyzn przypadało 95 kobiet. Wskaźnik gęstości zaludnienia wynosił 20 osób na 1 km².

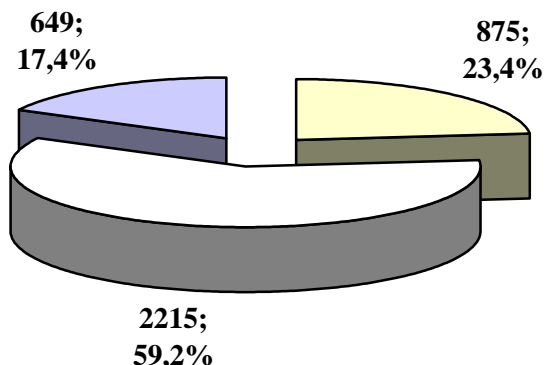
Dla polityki społecznej niemniej ważnym wskaźnikiem od ogółu populacji jest jej struktura wiekowa. Na podstawie struktury wiekowej z ostatnich lat określić można trendy demograficzne.

**Struktura wiekowa mieszkańców
gminy z końcem 2005 roku**

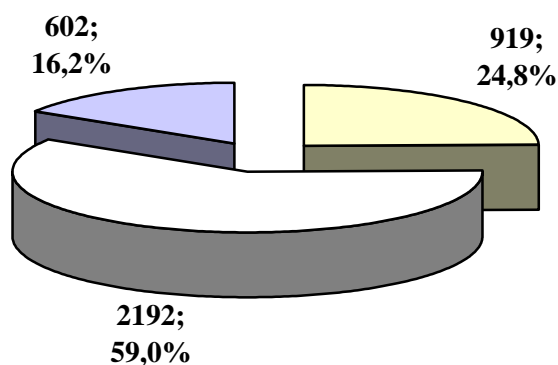
■ osoby w wieku przedprodukcyjnym
■ osoby w wieku produkcyjnym
■ osoby w wieku poprodukcyjnym

**Struktura wiekowa mieszkańców
gminy z końcem 2006 roku**

■ osoby w wieku przedprodukcyjnym
■ osoby w wieku produkcyjnym
■ osoby w wieku poprodukcyjnym

**Struktura wiekowa mieszkańców
gminy z końcem 2007 roku**

■ osoby w wieku przedprodukcyjnym
■ osoby w wieku produkcyjnym
■ osoby w wieku poprodukcyjnym

Dane Urzędu Gminy w Krzynowłodze Małej.

Na przestrzeni lat 2005-2007 struktura wiekowa mieszkańców gminy Krzynowłoga Mała ulegała zmianom. W analizowanym okresie miał miejsce spadek liczby osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym, przy jednoczesnych wzroście liczby osób w wieku przedprodukcyjnym. Z powyżej przedstawionych danych wynika, iż struktura wiekowa ludności gminy była korzystna, co przejawiało się przewagą liczby osób w wieku przedprodukcyjnym w porównaniu z osobami w wieku poprodukcyjnym.

Biorąc pod uwagę ogólne tendencje demograficzne w gminie, stwierdzić należy, iż uwidocznił się wzrost liczby ludności w wielu przedprodukcyjnym przy spadku liczby

osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym, co wskazuje na odmładzanie się populacji.

Prognozując sytuację demograficzną gminy na najbliższe lata, należy podkreślić charakterystyczną cechę, która kształtować będzie oczekiwania mieszkańców wobec szeroko rozumianej sfery społecznej, w tym pomocy społecznej. Dotyczy ona stosunkowo dużego odsetka młodzieży i dzieci (1/4 populacji) i związana jest z takimi potrzebami społecznymi, jak edukacja i wychowanie, sport i rekreacja, organizacja czasu wolnego. Natomiast dość wyraźny spadek udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności będzie określał oczekiwania tej grupy wobec polityki społecznej m.in. w zakresie ochrony zdrowia i rehabilitacji.

2.3. MARGINALIZACJA I WYKLUCZENIE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

Według ustawy o pomocy społecznej pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości (art. 2. 1).

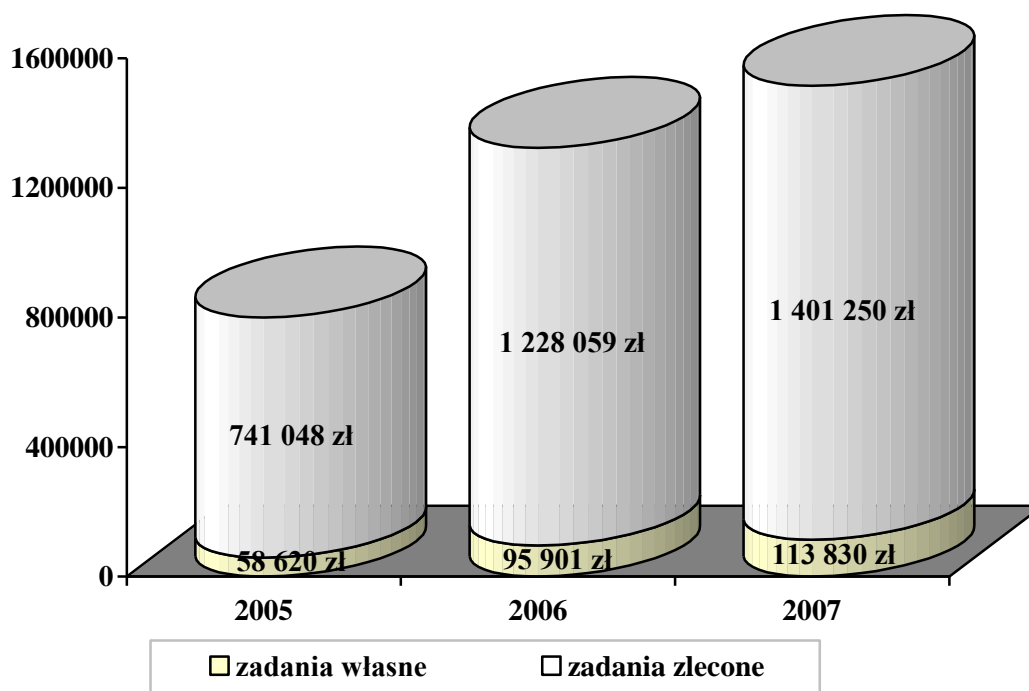
Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 3. 1). Ustawa o pomocy społecznej stwierdza, że udziela się pomocy osobom i rodzinom w szczególności z powodu: 1) ubóstwa; 2) sieroctwa; 3) bezdomności; 4) bezrobocia; 5) niepełnosprawności; 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby; 7) przemocy w rodzinie; 8) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności; 9) bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych; 10) braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze; 11) trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy; 12) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego; 13) alkoholizmu lub narkomanii; 14) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej; 15) klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Krzynowłoga Mała odpowiedzialny jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Do jego obowiązków należy:

- prowadzenie diagnostyki jednostkowej i środowiskowej,
- bezpośrednie i pośrednie udzielanie świadczeń (w tym organizowanie opieki i usług domowych),
- współpraca z organizacjami i instytucjami, a zwłaszcza z samorządem lokalnym,
- aktywizowanie środowiska lokalnego.

Wielkość środków finansowych przeznaczanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzynowłodze Małej na różne formy pomocy w latach 2005-2007 przedstawia poniższy wykres.

Wydatki GOPS-u na pomoc społeczną w latach 2005-2007

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krzynowłodze Małej.

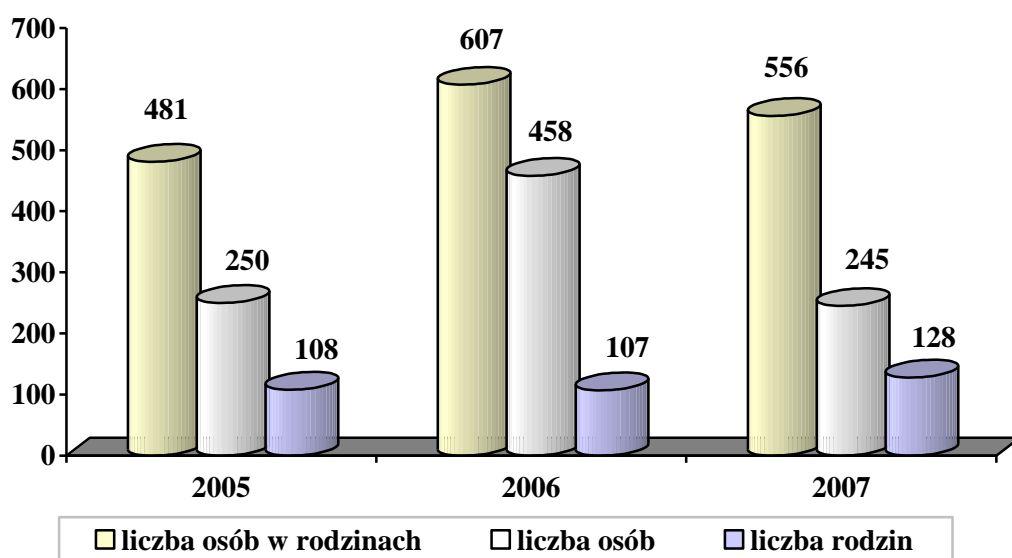
Na wykresie przedstawiono wysokość środków finansowych wydatkowanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzynowłodze Małej na pomoc społeczną, uwzględniając kwoty na realizację zadań własnych gminy i zadań zleconych gminie.

Analizując wysokość nakładów przeznaczonych na pomoc społeczną w gminie, należy zauważyć, iż nakłady finansowe na wspomaganie osób i rodzin w latach 2005-2007 zwiększały się z roku na rok. Taki stan rzeczy był w głównej mierze efektem wzrostu wysokości środków na zadania zlecone gminie, wśród których dominującą pozycję stanowiły kwoty przeznaczane na realizację świadczeń rodzinnych.

Ogółem wielkość wydatków na udzielane wsparcie w kolejnych latach wyniosła: w roku 2005 – 741.048 zł, w roku 2006 – 1.228.059 zł, a w 2007 roku – 1.401.250 zł.

Decydujący wpływ na korzystanie z systemu pomocy społecznej w Polsce mają regulacje prawne zawarte w ustawie o pomocy społecznej oraz innych aktach normatywnych. Podstawową przesłanką przyznania świadczeń jest kryterium dochodowe osoby i rodziny. Od 1 października 2006 roku kryterium to ustalono na poziomie 477 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej (poprzednio 461 zł) i 351 zł na osobę w rodzinie (poprzednio 316 zł). Niski poziom kwot uprawniających do przyznania świadczeń zawęża liczbę uprawnionych do korzystania z pomocy i może istotnie wypaczać skalę występującego ubóstwa. Dane szczegółowe dotyczące liczby beneficjentów pomocy społecznej w gminie Krzynowłoga Mała w latach 2005-2007 przedstawia poniższy wykres.

Osoby objęte pomocą społeczną w latach 2005-2007

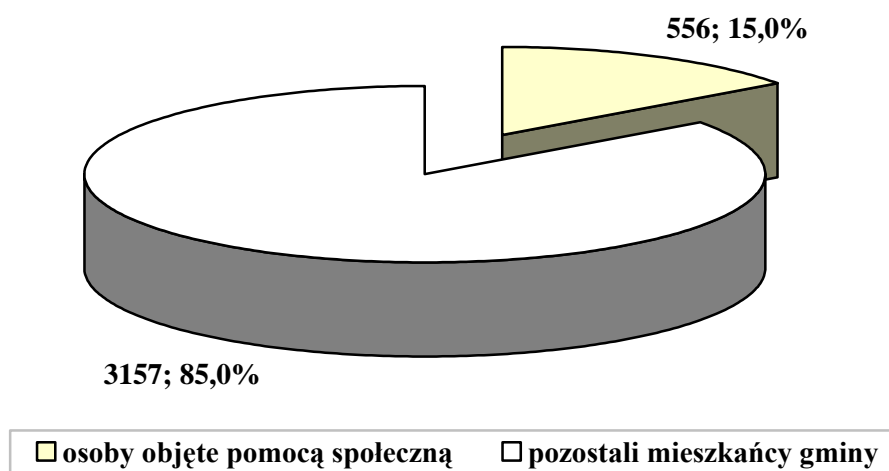
Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krzynowłodze Małej.

W okresie 2005-2007 liczba osób objętych systemem pomocy społecznej w gminie Krzynowłoga Mała była najwyższa w 2006 r., a to z uwagi na wypłacanie gospodarstwom rolnym zasiłków celowych (399 zasiłków) na pokrycie wydatków związanych z klęską suszy. Wsparcie było udzielane w ramach rządowego programu „Pomoc dla gospodarstw rolnych w celu złagodzenia skutków suszy”. Najniższą liczbę osób korzystających z pomocy społecznej zanotowano w 2005 roku. Jednak już wtedy rozpoczęto w gminie akcję rozdawania produktów żywnościowych w ramach programu PEAD, co wskazuje na występowanie zjawiska głębokiego ubóstwa. Obecnie ubóstwo nie wynika jedynie z krótkotrwałego pogorszenia się sytuacji rodzin, ale nabiera cech trwałości, przyczyniając się do długotrwałego pozbawienia możliwości korzystania z dóbr i usług, a tym samym prowadzi do wykluczenia społecznego.

Na syndrom głębokiego ubóstwa w Polsce składa się bezrobocie połączone z niskim poziomem wykształcenia głowy gospodarstwa domowego, wielodzietność oraz fakt zamieszkania w małych ośrodkach miejskich oraz na wsi, szczególnie na obszarach dotkniętych bezrobociem strukturalnym. Należy podkreślić, iż wzrost skali ubóstwa w ostatnich latach dokonał się przy poprawie przeciętnej sytuacji materialnej ogółu społeczeństwa, co świadczy o rosnących w społeczeństwie nierównościach w sytuacji dochodowej i poziomie życia.

Poniższy wykres przedstawia udział beneficjentów pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców gminy Krzynowłoga Mała.

Liczba osób korzystających z systemu pomocy społecznej a ludność gminy w 2007 roku

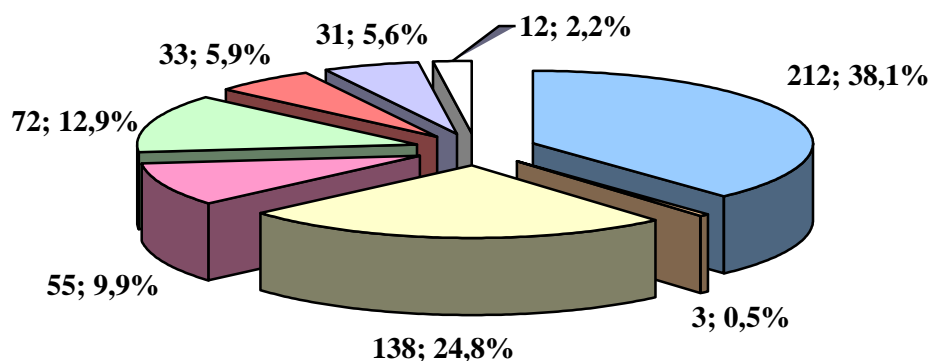

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krzynowłodze Małej.

Spośród 3.713 mieszkańców gminy, 556 osób skorzystało z systemu pomocy społecznej w roku 2007. Liczba ta obejmuje również członków rodzin osób, którym decyzją administracyjną przyznano wsparcie.

Strukturę demograficzną odbiorców pomocy społecznej w 2007 roku przedstawia poniższy wykres.

Struktura demograficzna odbiorców pomocy społecznej w 2007 r. (liczba osób w rodzinach)

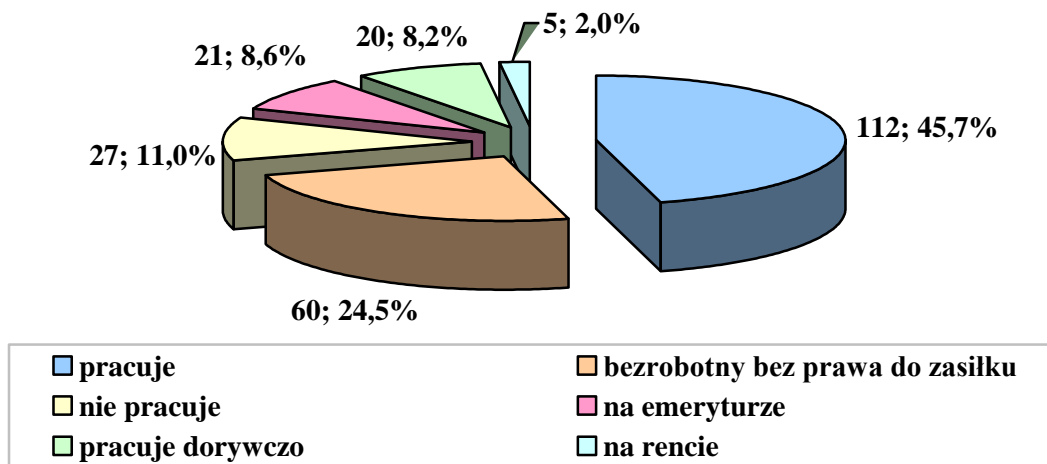

■ do 16 lat
■ 17-21
■ 22-30
■ 31-40
■ 41-50
■ 51-60
■ 61-70
■ 71 lat i więcej

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krzynowłodze Małej.

Struktura demograficzna świadczeniobiorców systemu pomocy społecznej w 2007 roku odbiegała od struktury demograficznej całej lokalnej społeczności. Szczególną uwagę należy zwrócić na znaczną, większą niż wynika to z profilu demograficznego gminy, liczbę dzieci wspieranych przez system pomocy społecznej, głównie poprzez dożywianie w szkołach, co dowodzi istnienia poważnych niedoborów materialnych wśród znacznej liczby rodzin. Liczną grupę tworzyli również beneficjenci w wieku produkcyjnym (szczególnie w wieku 22-30 lat), którzy, posiadając ku temu warunki, powinni samodzielnie pracować i osiągać dochody umożliwiające utrzymanie siebie i swoich rodzin.

**Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową w 2007 r.
(według decyzji administracyjnych)**

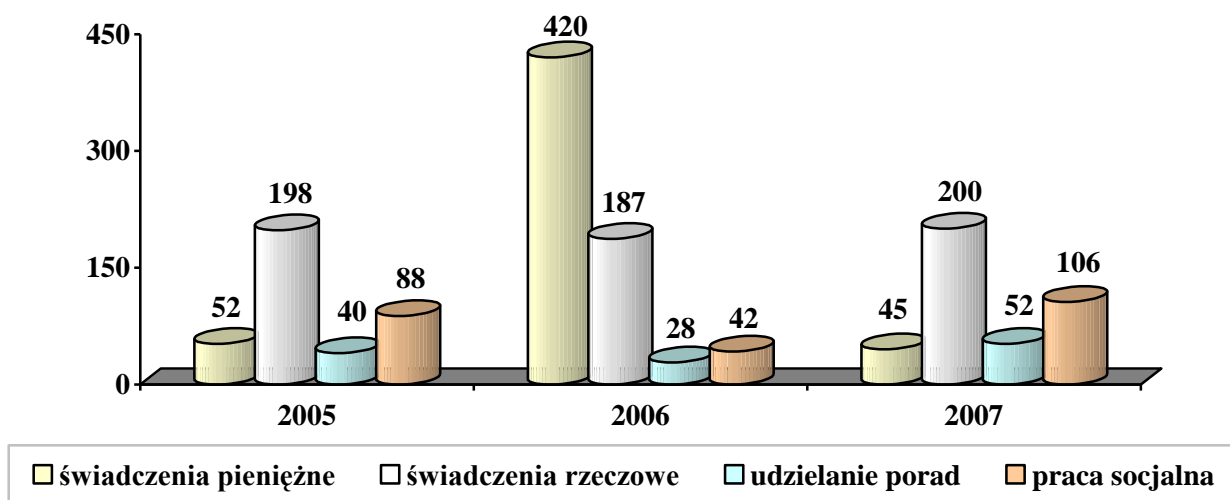

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krzynowłodze Małej.

Analizując strukturę odbiorców pomocy ze względu na aktywność zawodową, dochodzimy do wniosku, że najliczniejszą grupę w 2007 roku stanowiły osoby pracujące, co wskazuje na niski poziom uzyskiwanych zarobków. Mniejszą grupę stanowiły osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku. Wśród odbiorców pomocy społecznej należy ponadto wymienić osoby niepracujące, a także przebywające na emeryturze i pracujące dorywczo. Najmniej liczną grupą były osoby będące na rencie.

Poniższy wykres przedstawia poszczególne rodzaje pomocy udzielanej beneficjentom systemu pomocy społecznej w latach 2005-2007.

Rodzaje pomocy udzielanej przez GOPS w latach 2005-2007 (liczba osób)

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krzynowłodze Małej.

W latach 2005 i 2007 świadczenia rzeczowe były najczęściej udzielaną formą pomocy. Natomiast w 2006 r. najwięcej osób objętych było świadczeniami pieniężnymi, a to z uwagi na wypłatę zasiłków celowych związanych z usuwaniem skutków suszy. Analizując możliwości przyznawania przez ośrodek pomocy społecznej świadczeń pieniężnych, należy wskazać na podstawowe zasiłki, którymi obecnie są: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy, specjalny zasiłek celowy, składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne oraz pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie.

Należy zaznaczyć, że w analizowanym okresie beneficjenci pomocy społecznej byli również objęci pracą socjalną (znaczny wzrost odnotowano w 2007 roku) oraz korzystali z porad udzielanych przez pracowników socjalnych ośrodka.

Szczegółowe dane na temat liczby osób i rodzin, którym świadczone różne formy wsparcia przedstawia poniższa tabela.

Rodzaje świadczeń realizowanych przez GOPS w latach 2005-2007

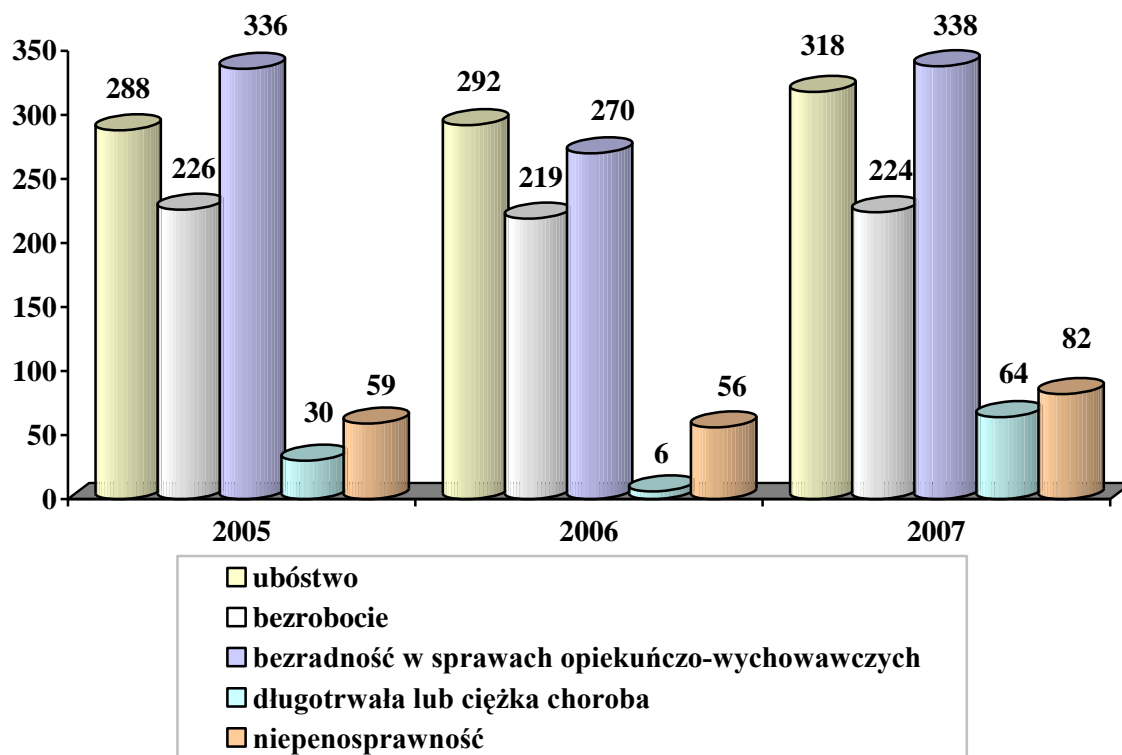
Typy świadczeń	2005		2006		2007	
	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin
Pieniężne	52	38	420	21	45	45
Rzeczowe	198	70	187	97	200	83
Udzielanie porad	40	40	28	28	52	52
Inne	88	88	42	42	106	106

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krzynowłodze Małej.

Większość świadczeń jest przyznawana w drodze decyzji administracyjnej. Beneficjenci niezadowoleni z uzyskanej pomocy mają prawo odwołać się do Samorządowego Kolegium Odwoławczego, które, w trybie administracyjnym, może decyzję GOPS-u utrzymać w mocy, uchylić w części lub całości albo przekazać do ponownego rozpoznania.

Ustawa o pomocy społecznej zawiera zamkniętą listę powodów, dla których każdy mieszkaniec ma prawo skorzystać z systemu pomocy społecznej. Podstawową przesłanką przyznawania pomocy jest spełnienie wspomnianego wcześniej kryterium dochodowego, informującego o istotnym braku środków do życia, zarówno w przypadku osoby samotnie gospodarującej, jak i całej rodziny. Główne powody przyznawania pomocy społecznej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzynowłodze Małej w latach 2005-2007 przedstawia poniższy wykres.

**Główne powody przyznawania pomocy społecznej przez GOPS w latach 2005-2007
(liczba osób w rodzinach)**

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krzynowłodze Małej.

W 2005 i 2007 roku głównymi powodami korzystania z pomocy społecznej były: bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, ubóstwo oraz bezrobocie, natomiast w 2006 roku ubóstwo, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz bezrobocie. Kolejnymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej mieszkańców była niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba. Szczegółowe dane na ten temat zamieszczono w poniższej tabeli.

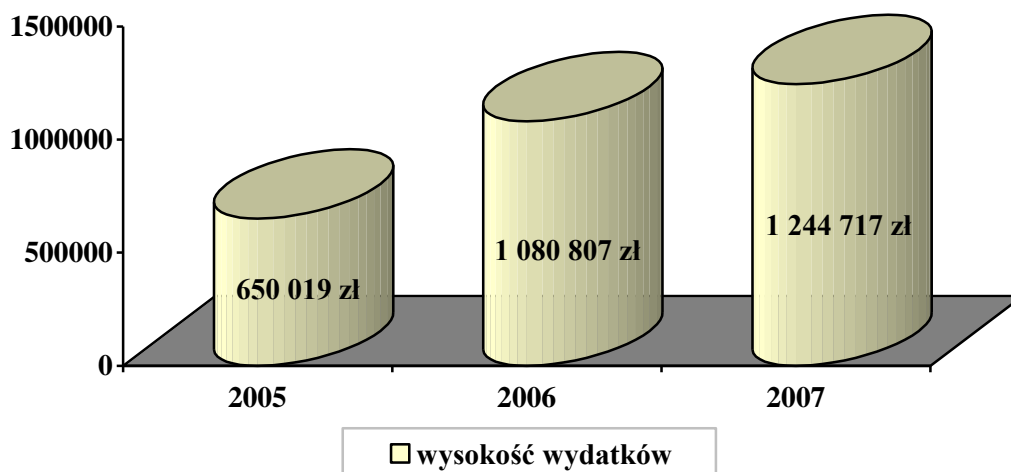
Powody przyznawania pomocy społecznej przez GOPS w latach 2005-2007

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinie		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007
ubóstwo	56	60	65	288	292	318
bezdomność	1	1		1	1	–
bezrobocie	52	53	54	226	219	224
potrzeba ochrony macierzyństwa	–	–	1	–	–	5
niepełnosprawność	19	21	27	59	56	82
długotrwała lub ciężka choroba	11	6	21	30	6	64
bezzradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	55	44	57	336	270	338
alkoholizm	–	–	2	–	–	11
klęska żywiołowa (susza, powódź)	–	399	–	–	–	–

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krzynowłodze Małej.

Zgodnie z ustawą, świadczeniami rodzinnymi są: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego i świadczenia pielęgnacyjnego oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka. Wartość świadczeń rodzinnych przyznawanych w latach 2005-2007 przedstawia poniższy wykres.

Wydatki GOPS-u na świadczenia rodzinne w latach 2005-2007

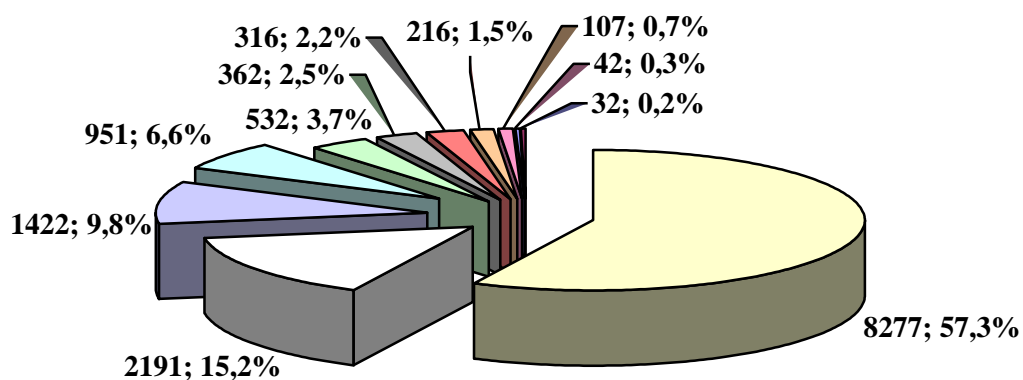

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krzynowłodze Małej.

Na wykresie przedstawiono wysokość środków finansowych wydatkowanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzynowłodze Małej na realizację świadczeń rodzinnych.

Analizując wysokość nakładów przeznaczonych na ten cel w latach 2005-2007, należy zauważyć, iż zwiększały się one z roku na rok. Ogółem wielkość wydatków na realizację świadczeń rodzinnych w kolejnych latach wyniosła: w roku 2005 – 650.019 zł, w roku 2006 – 1.080.807 zł, a w 2007 – 1.244.717 zł. Dane szczegółowe na temat liczby przyznanych przez GOPS w Krzynowłodze Małej świadczeń rodzinnych w 2007 roku przedstawia poniższy wykres.

Świadczenia rodzinne przyznane przez GOPS w 2007 roku

- zasiłek rodzinny
- dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej
- dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania
- zasiłek pielęgnacyjny
- dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego
- dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego
- dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka
- świadczenie pielęgnacyjne
- dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka
- dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krzynowłodze Małej.

W 2007 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzynowłodze Małej przyznał:

- 8.277 zasiłków rodzinnych dla 692 osób,
- 2.191 dodatków do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej dla 111 osób,
- 1.422 dodatki do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania dla 149 osób,
- 951 zasiłków pielęgnacyjnych dla 68 osób,
- 532 dodatki do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego dla 250 osób,
- 362 dodatki do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego dla 32 osób,
- 316 dodatków do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka dla 17 osób,
- 216 świadczeń pielęgnacyjnych dla 20 osób,
- 107 dodatków do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego dla 14 osób,
- 42 jednorazowe zapomogi z tytułu urodzenia dziecka dla 42 osób,
- 32 dodatki do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka dla 32 osób.

W 2007 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzynowłodze Małej opłacił również odpowiednio 103 i 39 składek na ubezpieczenia emerytalno-rentowe i zdrowotne za osoby pobierające świadczenia rodzinne na łączną kwotę 14.924 zł.

Zaliczka alimentacyjna była świadczeniem realizowanym do 30.09.2008 r. na mocy ustawy z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej (Dz. U. z 2005 r. Nr 86 poz. 732 z późn. zm.). Świadczenie to było wypłacane dziecku wychowywanemu w rodzinie niepełnej, w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych, oraz dzieciom wychowywanym przez osoby pozostające w związkach małżeńskich, przeprowadzających separację lub rozwód. Dane szczegółowe dotyczące liczby tego typu świadczeń wypłaconych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzynowłodze Małej w latach 2005-2007, kwot wydatkowanych na ten cel oraz liczby świadczeniobiorców przedstawia poniższa tabela.

Zaliczki alimentacyjne przyznane przez GOPS w latach 2005-2007

Liczba osób, którym decyzją przyznano zaliczkę			Liczba przyznanych zaliczek			Wartość przyznanych zaliczek (w zł)		
2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007
10	10	9	84	239	238	14.517	45.002	45.369

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krzynowłodze Małej.

Liczba zaliczek alimentacyjnych wypłaconych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzynowłodze Małej znacznie wzrosła w latach 2006 i 2007. W 2005 roku GOPS przyznał 84 zaliczki alimentacyjne dla 10 osób na łączną kwotę 14.517 zł, w roku następnym wypłacił 239 tego typu świadczeń dla 239 osób na sumę 45.002 zł, a w 2007 roku 238 świadczeń dla 9 osób na kwotę 45.369 zł.

Dodatki mieszkaniowe są formą pomocy świadczoną przez gminę, a realizowaną przez GOPS, na rzecz gospodarstw domowych, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania. Dane szczegółowe dotyczące liczby tego typu świadczeń przyznawanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzynowłodze Małej w latach 2005-2007 oraz kwot wydatkowanych na ten cel przedstawia poniższa tabela.

Dodatki mieszkaniowe wypłacone przez GOPS w latach 2005-2007

Liczba osób, którym decyzją przyznano dodatek			Liczba przyznanych dodatków			Wartość przyznanych dodatków		
2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007
42	44	23	74	78	42	32.249	31.782	24.741

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krzynowłodze Małej.

W latach 2005-2007 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzynowłodze Małej wypłacił odpowiednio 74, 78 i 42 dodatki mieszkaniowe na łączną kwotę: w 2005 r. – 32.249 zł, w 2006 r. – 31.782 zł, a w 2007 r. – 24.741 zł dla odpowiednio 42, 44 i 23 osób.

Organizowanie placówek całodobowej opieki nie jest zadaniem samorządu gminnego, tym niemniej to pracownicy GOPS-u kwalifikują i kierują za pośrednictwem

właściwego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie osoby do DPS-ów. W roku 2005 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzynowłodze Małej skierował do Domu Pomocy Społecznej dwie osoby, a rok później jedną osobę.

Do DPS-ów trafiają osoby wymagające całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, a nie można im zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Osobę taką kieruje się do domu pomocy społecznej odpowiedniego typu, zlokalizowanego jak najbliżej miejsca zamieszkania, po uzyskaniu zgody tej osoby lub jej przedstawiciela ustawowego. Zarówno dla zainteresowanej osoby, jak i dla całego systemu, skierowanie do domu pomocy społecznej jest zawsze ostatecznością, gdyż powoduje izolację osoby od jej naturalnego środowiska.

2.4. KWESTIA DZIECKA

Polityka społeczna zajmuje się dziećmi jako grupą wymagającą szczególnej troski i ochrony. Działalność na rzecz dzieci polega przede wszystkim na ochronie ich praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwienie dostępu do oświaty, służby zdrowia, wypoczynku oraz asekurowaniu w obliczu ryzyka życiowego.

System opieki nad dziećmi potrzebującymi wsparcia organizują instytucje państwowe, samorządy, organizacje pozarządowe. Na system ten składają się:

- domy pomocy społecznej dla dzieci specjalnej troski,
- pogotowia opiekuńcze,
- domy dziecka,
- ośrodki szkolno-wychowawcze dla dzieci i młodzieży,
- ogniska wychowawcze,
- placówki środowiskowe zapobiegające niedostosowaniu społecznemu i osamotnieniu dzieci i młodzieży oraz zapewniające pomoc rodzicom mającym trudności w wychowaniu dzieci,
- wioski dziecięce,
- ośrodki adopcyjno-opiekuńcze,
- rodziny zastępcze,

- rodzinne domy dziecka,
- młodzieżowe ośrodki wychowawcze.

Wszystkie te placówki wyrównują szanse dzieci i młodzieży, niemniej dziecko, dla pełnego i harmonijnego rozwoju swojej osobowości, powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym, w atmosferze szczęścia, miłości i zrozumienia.

W celu uzyskania informacji o problemach dzieci i młodzieży w lokalnym systemie kształcenia i wychowania zostały rozesłane do szkół gminy ankiety. Pozwoliły one zdiagnozować środowisko szkolne pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej wśród uczniów oraz uzyskać informacje o działaniach opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych prowadzonych wśród dzieci i młodzieży. W sumie do badania przedłożono pięć ankiet – cztery ze szkół podstawowych i jedną z gimnazjum. W materiale badawczym respondenci oceniali głównie pozycję dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym.

Poniższe tabela i wykres zawierają informacje na temat zdiagnozowanych w środowisku szkolnym i w domu rodzinnym problemów społecznych.

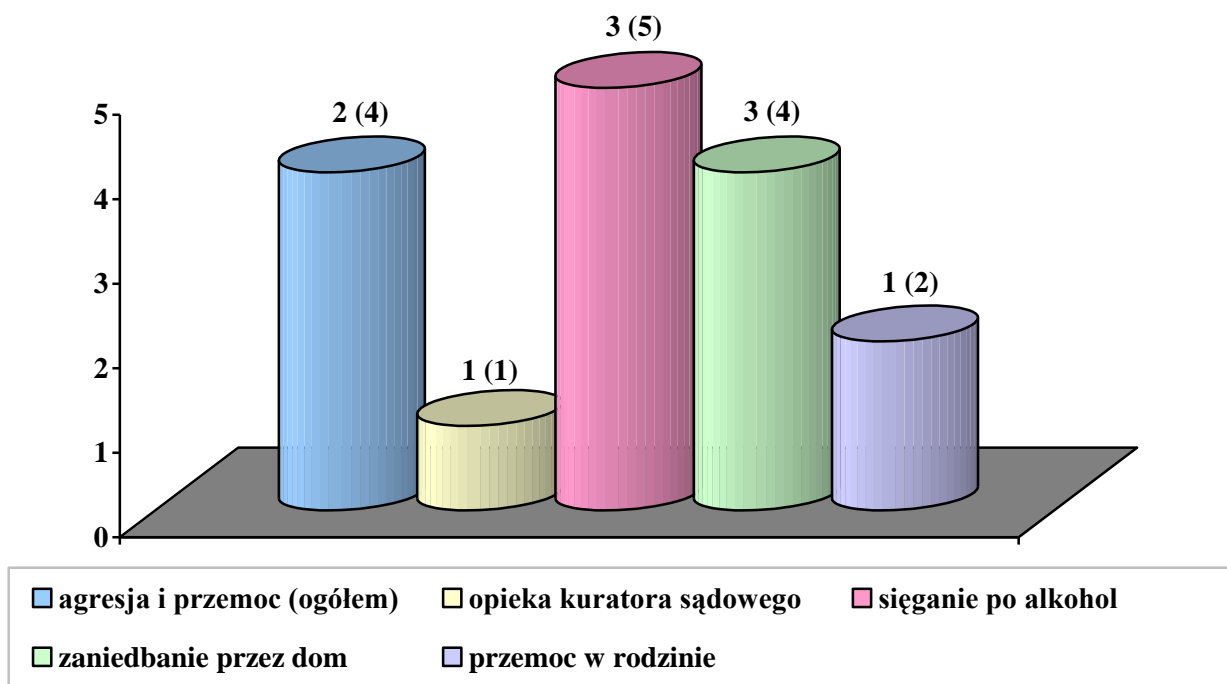
Problemy występujące w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej z terenu gminy

Lp.	Cechy patologii społecznej	Obecność poszczególnych cech		
		występuje (liczba szkół)	liczba ujawnionych przypadków	nie występuje
1	Alkoholizowanie się	3	5	2
2	Narkotyzowanie się			5
3	Palenie papierosów	3		2
4	Ucieczki z domu			5
5	Kradzieże			5
6	Agresja i przemoc, w tym: poniżanie, zastraszanie, znęcanie się, bicie, wymuszanie pieniędzy, zmuszanie do palenia papierosów	2	4	3
7	Autoagresja			5

8	Przestępczość ujawniona			5
9	Niszczenie mienia szkolnego	2		3
10	Udział w grupach negatywnych			5
11	Opieka kuratora sądowego	1	1	4
12	Przemoc w rodzinie	1	2	4
13	Zaniedbanie przez dom	3	4	2
14	Wykorzystywanie seksualne			5

Badania własne Centrum AV.

Najczęściej występujące problemy w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej (liczba szkół, w których stwierdzono dany problem, oraz liczba ujawnionych przypadków)

Badania własne Centrum AV.

Wskazując najistotniejsze kwestie, pedagodzy korzystali z zamkniętego zestawu kategorii, mając do wyboru 14 zmiennych. Stwierdzając obecność poszczególnych cech, podawali jednocześnie liczbę występujących przypadków. Do problemów społecznych najczęściej występujących na terenie szkoły i w domu rodzinnym uczniów zaliczyli sięganie po środki uzależniające (papierosy, alkohol), zaniedbanie przez dom, stosowanie

agresji i przemocy w grupie rówieśniczej oraz w rodzinie, niszczenie mienia szkolnego, potrzebę sprawowania opieki przez kuratora sądowego (za podstawowe kryterium klasyfikacji cech patologicznych przyjęto częstotliwość ich występowania).

Zasoby i oferta szkolna

Pięć ankietowanych szkół prowadzi dożywianie uczniów (zapotrzebowanie na tę formę pomocy jest większe przynajmniej o 41 posiłków), a cztery zapewniają dostęp do internetu i umożliwiają korzystanie z sali gimnastycznej. W żadnej placówce nie funkcjonuje klasa integracyjna. Jedna szkoła zatrudnia pedagoga, jedna logopedę.

Cztery placówki oferują zajęcia dodatkowe (m.in. różnorodne tematycznie koła zainteresowań, zajęcia sportowo-rekreacyjne i artystyczne), a dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi zajęcia wyrównawcze (4 szkoły), korekcyjno-kompensacyjne (1), logopedyczne (1).

Problemy uczniów i szkoły w pytaniach otwartych

Określając problemy uczniów w pytaniach otwartych, ankietowani wskazywali głównie na trudną sytuację materialno-bytową rodzin (w tym matek samotnie wychowujących dzieci), ich ubożenie powodowane bezrobociem, dysfunkcje występujące w domu odnoszące się do zaniedbywania dzieci, niezaradności życiowej rodziców, uzależnień rodziców od alkoholu. Ponadto pedagogzy zwracali uwagę na opóźnienia rozwojowe uczniów oraz ograniczoną liczbę miejsc do aktywnego spędzania czasu wolnego (zbyt mało świetlic i sal gimnastycznych).

Działania profilaktyczne i naprawcze oraz badania konieczne do podjęcia

Określając działania profilaktyczne i naprawcze konieczne do przeprowadzenia na terenie szkoły badani wskazywali na potrzebę zagospodarowania czasu wolnego uczniów (zwłaszcza w czasie ferii i wakacji), poprawę stanu bazy lokalowej świetlic szkolnych, konieczność organizowania zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci z rodzin dotkniętych alkoholizmem, a także spotkań i pogadanek z psychologiem dla uczniów i rodziców w trudnej sytuacji życiowej oraz na temat prawidłowego postępowania w różnych sytuacjach. Poza tym akcentowali konieczność pedagogizacji rodziców m.in. poprzez projekcje filmów edukacyjnych i referaty.

Podejmując kwestię badań koniecznych do przeprowadzenia wśród dzieci, młodzieży i rodziców, pedagodzy stwierdzili, iż należy przede wszystkim prowadzić badania ankietowe w celu określenia zainteresowań uczniów, zdiagnozowania problemów społecznych i oczekiwań środowisk „trudnych” i monitorowania warunków socjalno-bytowych rodzin uczniów. Konieczne są także rozmowy z pedagogiem i psychologiem oraz wywiady środowiskowe i testy dotyczące świadomości skutków podejmowanych działań wychowawczych i zdrowotnych.

Bezpieczeństwo w gminie

Oceniając stan bezpieczeństwa w gminie tylko jeden ankietowany (dyrektor Szkoły Podstawowej w Krzynowłodze Małej) wskazał na rejon wymagający szczególnej interwencji ze względu na sytuację dziecka w postaci pozbawionej chodnika drogi dojazdowej do szkoły (w okresie wakacyjnym 2008 roku rejon ten został zabezpieczony poprzez położenie chodnika). Pozostali ankietowani uznali, że w gminie nie ma miejsc niebezpiecznych dla dziecka.

Potrzeby dzieci i młodzieży

Analizując potrzeby dzieci i młodzieży, ankietowani wskazywali głównie na ubóstwo rodzin uniemożliwiające rozwijanie zainteresowań i pasji uczniów (m.in. bariera w dostępie do internetu), brak szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego – deficyt placówek kulturalno-oświatowych, sal gimnastycznych, oddalenie od centrów kultury i rozrywki.

W związku z tym pedagodzy podkreślali konieczność zagospodarowania czasu wolnego m.in. poprzez organizację zajęć pozalekcyjnych i uatrakcyjnienie oferty wakacyjnej uczniów. Według nich niezbędne jest podnoszenie świadomości rodziców w zakresie właściwego rozwoju fizycznego, psychicznego, moralnego i zdrowotnego dzieci. Celowi temu służyć powinno np. monitorowanie rodzin i środowisk zagrożonych uzależnieniami, a także przemocą i agresją (wizyty przedstawicieli uprawnionych organów w domach).

Możliwości przyczynienia się przez szkoły do poprawy sytuacji dziecka

Zastanawiając się nad tym, w jaki sposób szkoła może się przyczynić do poprawy sytuacji dziecka, pedagodzy wskazywali m.in. na możliwość organizowania zajęć

pozalekcyjnych i pozaszkolnych (wyjazdy uczniów w czasie wolnym od nauki, tworzenie nowych kół zainteresowań), prowadzenia dożywiania uczniów w szkole oraz organizowania pogadanek na temat prawidłowego odżywiania i higieny ciała. W celu osiągnięcia realnej poprawy sytuacji dziecka, zdaniem pedagogów, niezbędna jest współpraca szkoły z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Urzędem Gminy i Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną.

Według ankietowanych przedstawione powyżej kwestie należałoby podjąć w lokalnym programie opieki na dziećmi i młodzieżą.

2.5. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy na czarno”. Bezrobocie powoduje, iż standard życia wielu ludzi stale się obniża i rozszerza się obszar patologii społecznej.

Bezrobotnym, zgodnie z definicją ustawową, jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu. Bezrobocie, przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki, zwłaszcza w postaci:

- dezintegracji rodziny,
- zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny,
- zwiększenia ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego.

Długookresowe bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka bezrobotnego oraz jego rodzinę. Jednym z pierwszych skutków utraty pracy jest obniżenie standardu życia rodziny, także wtedy, gdy otrzymywane są świadczenia kompensujące płacę. Sytuacja materialna osób dotkniętych bezrobociem zależy od ich standardu życia w czasie trwania zatrudnienia, a zwłaszcza od posiadanych dóbr trwałego użytku, oszczędności i długów.

Duże znaczenie ma poziom, od którego zaczyna się proces degradacji ekonomicznej i społecznej. W najbardziej dramatycznej sytuacji są rodziny

świadczeniobiorców pomocy społecznej, które od dawna korzystały z systemu wsparcia socjalnego z powodu np. niskich dochodów, wielodzietności, inwalidztwa. Trudności finansowe w takich rodzinach prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na podstawowe potrzeby bytowe.

Problem bezrobocia dotyczy nie tylko osoby nim dotkniętej, lecz także całej rodziny. Pogorszenie stanu funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy, co przejawia się problemami opiekuńczo-wychowawczymi, przemocą czy zanikiem autorytetu rodzicielskiego. Może także prowadzić do rozpadu rodziny. W tych okolicznościach pojawia się również groźba przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji dziedziczenia statusu bezrobotnego.

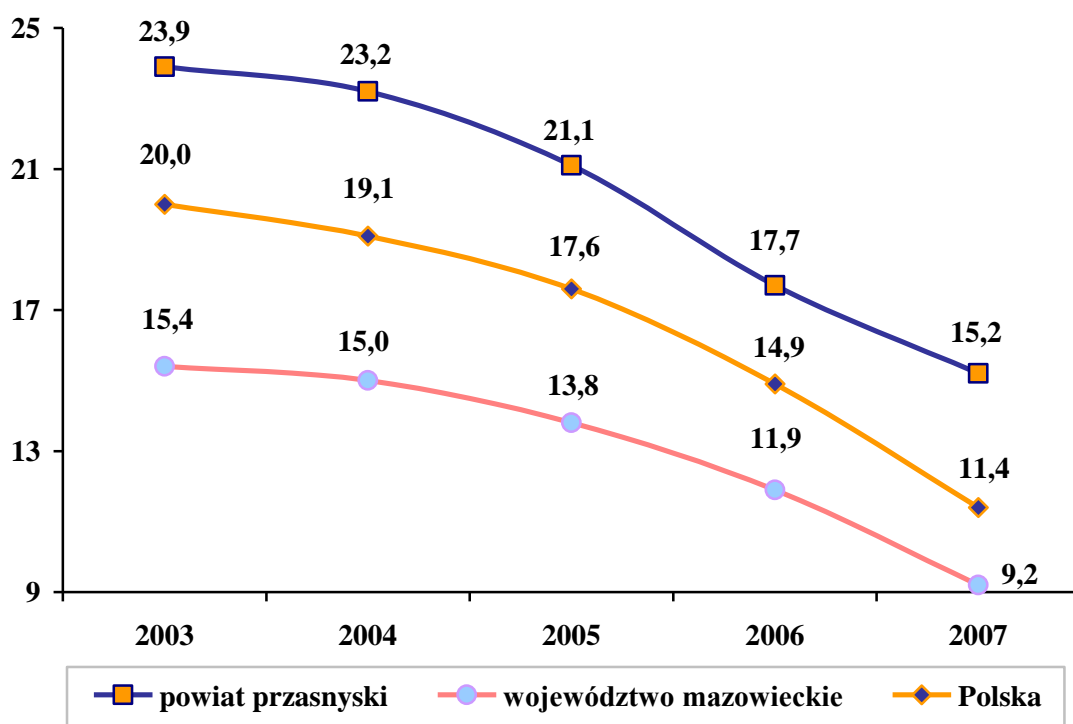
Wzrost liczby bezrobotnych świadczeniobiorców powoduje przyrost ilości zadań z zakresu pomocy społecznej oraz zwiększenie puli wydatków na udzielanie pomocy. Sytuacja taka wymusza również konieczność dostosowania dotychczasowych form działania do nowych potrzeb. Ponieważ możliwości budżetu państwa i samorządu lokalnego są ograniczone, podstawowego znaczenia w pomocy w wychodzeniu z bezrobocia nabiera praca socjalna, która przyjmuje zróżnicowane formy.

Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych to między innymi pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzanie motywacji do działania ukierunkowanego na zatrudnienie oraz technika kontraktu socjalnego, która pozwala na uzależnienie pomocy – formy, wysokości i okresu wypłacania świadczenia – od aktywności bezrobotnego i jego rodziny.

Niepokojący jest wpływ bezrobocia na zachowania patologiczne. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem staje się przemoc w rodzinie. Długie pozostawanie bez pracy stymuluje procesy dezintegracji życia rodzinnego. Przymusowa beczynność zawodowa i nieuregulowany tryb życia wyzwalają zachowania dewiacyjne, skierowane na rodzinę i lokalne środowisko społeczne. Negatywne emocje związane z sytuacją bezrobocia przenoszone są na najbliższych – ofiarami przemocy i złego traktowania są najczęściej kobiety i dzieci. Długotrwałe bezrobocie, z jego negatywnymi konsekwencjami psychospołecznymi, wymaga stosowania odpowiednich form oddziaływań.

Poniższy wykres przedstawia stopę bezrobocia w powiecie przasnyskim, w województwie mazowieckim i w kraju w latach 2003-2007.

Stopa bezrobocia w powiecie przasnyskim, w województwie mazowieckim i w kraju w latach 2003-2007

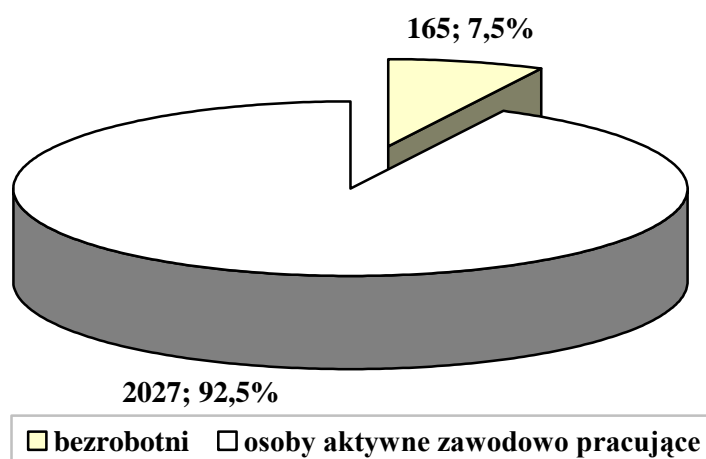

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Stopa bezrobocia to procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie cywilnej ludności aktywnej zawodowo, ale bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Analizując powyższy wykres, należy stwierdzić, iż w latach 2003-2007 powiat przasnyski charakteryzował się wyższą w stosunku do województwa mazowieckiego i kraju, stopą bezrobocia. Generalnie w skali całego kraju mamy do czynienia ze zmniejszaniem się stopy bezrobocia.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Przasnyszu na dzień 31 grudnia 2007 roku w gminie Krzynowłoga Mała pozostawało zarejestrowanych 165 bezrobotnych. Wśród nich większą liczebnie grupą były kobiety, które stanowiły 57,0% ogółu bezrobotnych w gminie (94 osoby). W 2006 roku liczba bezrobotnych wynosiła 205 osób, w 2005 roku – 270 osób, a w 2004 roku – 276 osób. Należy dodać, że poziom bezrobocia odnotowany w statystykach instytucji rynku pracy może być różny od rzeczywistej liczby informującej o osobach pozostających bez pracy.

Bezrobotni i osoby aktywne zawodowo pracujące w gminie z końcem 2007 roku

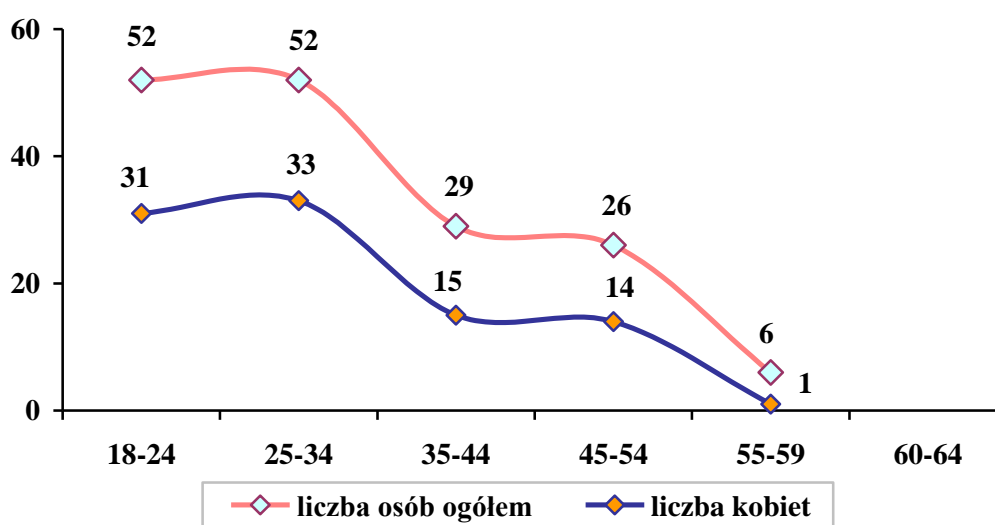

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Przasnyszu.

Spośród 2.192 osób z terenu gminy Krzynowłoga Mała będących w wieku produkcyjnym z końcem 2007 roku 7,5% pozostawało bez zatrudnienia. Bezrobocie było drugim, pod względem liczby beneficjentów, powodem korzystania z pomocy społecznej w 2007 roku. Dotyczyło ono 54 rodzin liczących 224 osoby.

Dla scharakteryzowania zjawiska bezrobocia w gminie niezwykle ważna jest analiza danych dotyczących podziału bezrobotnych według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

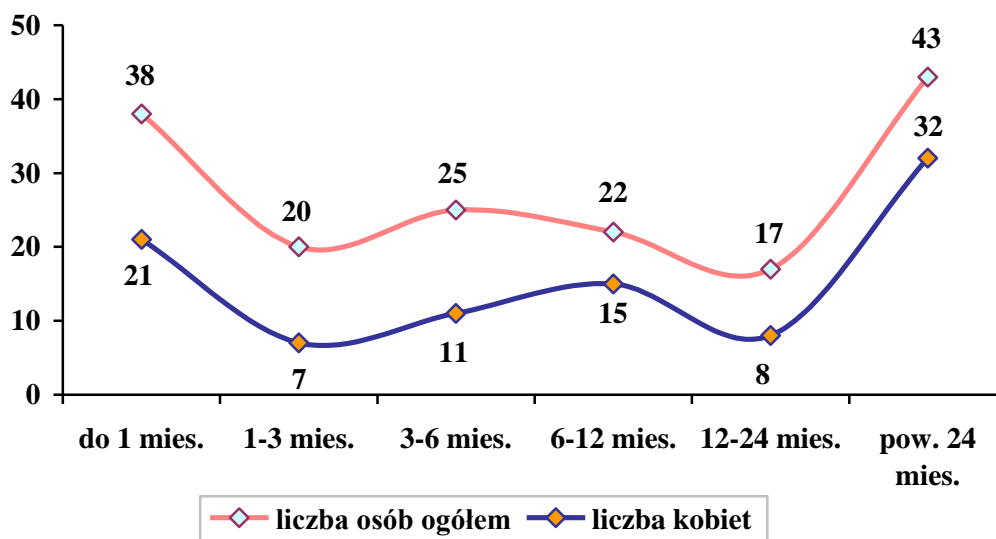
Bezrobotni z terenu gminy według wieku z końcem 2007 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Przasnyszu.

Z końcem 2007 roku w grupie bezrobotnych najczęściej było ludzi młodych, często nieposiadających wcześniejszych doświadczeń zawodowych. Było to porównywalne z sytuacją w kraju. Największy udział kobiet wśród ogółu bezrobotnych zarejestrowano w przedziałach wiekowych 25-34 lata (63,5%) i 18-24 lata (59,6%).

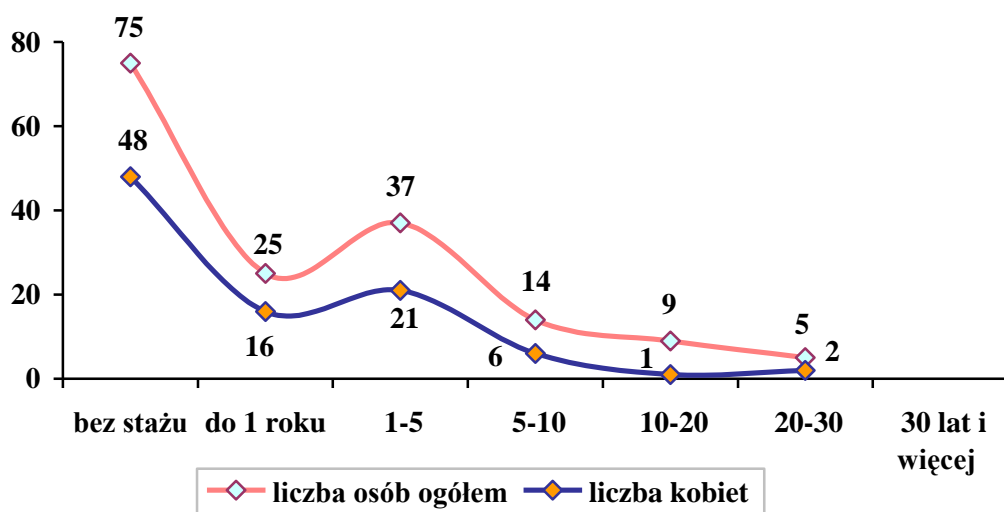
Bezrobotni z terenu gminy według czasu pozostawania bez pracy z końcem 2007 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Przasnyszu.

Powrót do pracy jest tym trudniejszy, im dłuższy jest okres pozostawania poza zatrudnieniem, co wyraźnie widać na powyższym zestawieniu. Brak pracy może powodować nieodwracalne szkody nie tylko ekonomiczne, ale przede wszystkim społeczne, łącznie z daleko idącą demoralizacją i wykluczeniem osób pozostających bez zatrudnienia. Długotrwale bezrobotni, którzy z końcem 2007 roku stanowili najliczniejszą grupę pozostających bez pracy w gminie, często nie są w stanie samodzielnie wrócić do zatrudnienia, stąd tak ważne w ich przypadku są: poradnictwo zawodowe, praca socjalna oraz kluby integracji społecznej. Kobiety wśród osób pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy stanowiły 66,7%.

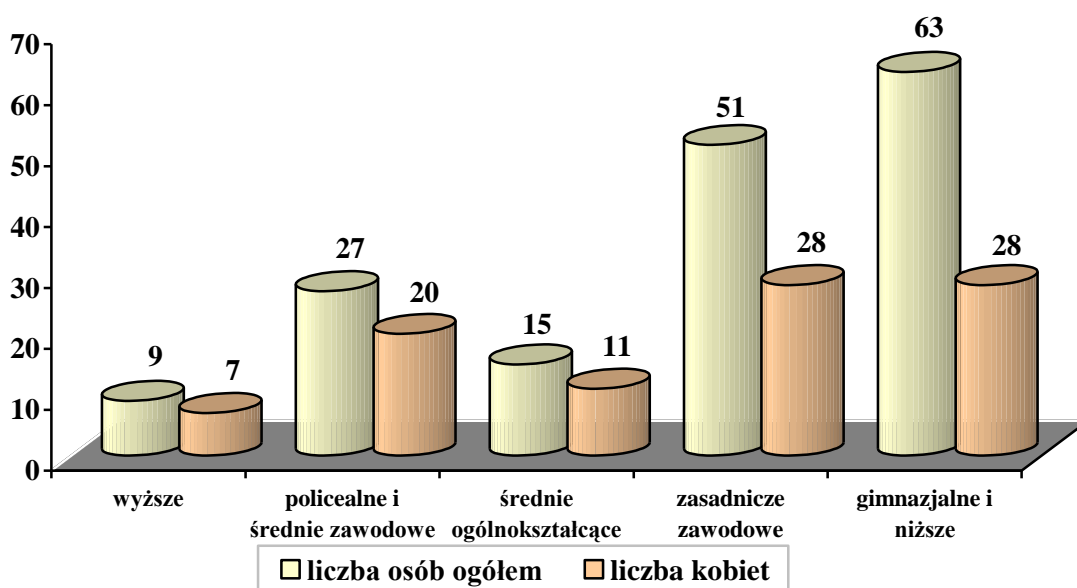
Bezrobotni z terenu gminy według stażu pracy z końcem 2007 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Przasnyszu.

Staż pracy warunkujący zdobycie doświadczenia zawodowego jest cechą niezwykle pożądaną przez pracodawców. Z końcem 2007 roku najliczniejszą grupę bezrobotnych w gminie stanowiły osoby bez stażu pracy. W programach aktywizujących osoby bezrobotne należy zatem zwrócić szczególną uwagę na absolwentów, tak by mieli możliwość zdobycia pierwszych doświadczeń zawodowych.

Bezrobotni z terenu gminy według wykształcenia z końcem 2007 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Przasnyszu.

Z końcem 2007 roku zdecydowanie lepszą sytuację na lokalnym rynku pracy posiadały osoby z wykształceniem wyższym; tych w rejestrach bezrobotnych figurowało najmniej. Problem bezrobocia w największym stopniu osiągał osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym oraz zasadniczym zawodowym. Zestawiając ten fakt z sytuacją na rynku pracy, należy nadal zachęcać młodzież do zdobywania wykształcenia, natomiast w przypadku osób już bezrobotnych szczególnie nacisk należy położyć na szkolenia, doksztalanie i zmianę kwalifikacji zawodowych.

2.6. KWESTIA UZALEŻNIEŃ

Problemy wynikające z picia alkoholu i zażywania narkotyków stanowią obecnie jedną z poważniejszych kwestii społecznych. Zjawisko to ma istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego (wzrasta liczba nieletnich nietrzeźwych sprawców przestępstw, ale również nieletnich nietrzeźwych ofiar), jak również ogólny stan zdrowia populacji, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy, a także na relacje interpersonalne z rówieśnikami i środowiskiem rodzinnym.

Liczba osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych jest trudna do ustalenia. Z jednej strony możemy się opierać na danych szacunkowych ustalonych dla populacji, m.in. przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, które prezentuje poniższe zestawienie, z drugiej na danych przedstawianych przez poszczególne instytucje podejmujące kwestie uzależnień w swej działalności statutowej.

Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

		W Polsce 38,6 mln	W mieście 100 tys. mieszk.	W mieście 25 tys. mieszk.	W gminie 10 tys. mieszk.
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób

Osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Dane szacunkowe Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Definiując problem alkoholizmu, przyjmuje się, że jest to całokształt problemów związanych z używaniem napojów alkoholowych. Rozumie się przez to zarówno upośledzenie decyzji dotyczących rozpoczynania picia alkoholu, jak i polegających na niemożności przerwania picia alkoholu. Problem alkoholizmu rozpatrywany jest w dwóch płaszczyznach:

- jako choroba alkoholowa (utrata kontroli picia, niemożność utrzymania się w abstynencji),
- jako zagadnienie spożycia napojów alkoholowych i akceptowanych przez społeczeństwo wzorów picia, co stwarza konieczność poszukiwania alkoholu.

Rozmiary zjawiska uzależnień odnotowane w oficjalnych statystykach różnią się od faktycznego stanu. Najlepiej widać to w sferze odczuć społecznych mieszkańców, którzy bardzo często wskazują na uzależnienia jako poważny problem społeczny. Spośród 128 rodzin objętych pomocą społeczną przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzynowłodze Małej w 2007 roku, 2 rodziny liczące 11 osób swą trudną sytuację życiową tłumaczyły problemem alkoholowym. Nie było uwidocznione używanie narkotyków. W analizowanym roku z tytułu narkomanii miejscowy Ośrodek nie świadczył pomocy, co jednak nie może być tożsame z twierdzeniem o braku występowania zjawiska.

Aby eliminować niekorzystny wpływ uzależnień na społeczność gminy, konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym oraz różnych form promocji zdrowego stylu życia. Ważną rolę odgrywa w tym procesie uchwalany corocznie przez Radę Gminy program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i zwalczania narkomanii. Do jego głównych zadań w 2007 roku należało:

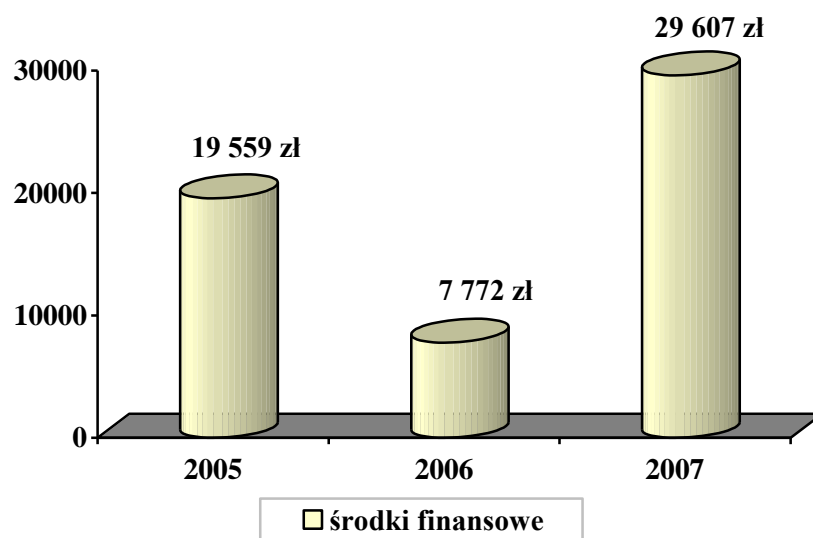
- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkomanii;

- udzielanie pomocy rodzinom, w których występuje problem alkoholu i narkomanii;
- prowadzenie działań profilaktycznych i edukacyjnych w szczególności dla dzieci i młodzieży;
- prowadzenie działalności propagandowej w tym zakresie;
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii;
- podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13` i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom odgrywają również działania podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Zwalczenia Narkomanii w Krzynowłodze Małej w ramach przysługujących jej uprawnień. W 2007 roku Komisja rozpatrzyła 7 wniosków dotyczących skierowania na leczenie odwykowe osób uzależnionych; lecz nie wystąpiła do sądu z wnioskiem o przymusowe leczenie.

Poniższy wykres przedstawia wielkość środków przeznaczonych na profilaktykę, rozwiązywanie problemów alkoholowych i zwalczenia narkomanii w gminie Krzynowłoga Mała w latach 2005-2007.

Środki finansowe służące rozwiązywaniu problemów uzależnień w gminie w latach 2005-2007

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Zwalczenia Narkomanii w Krzynowłodze Małej.

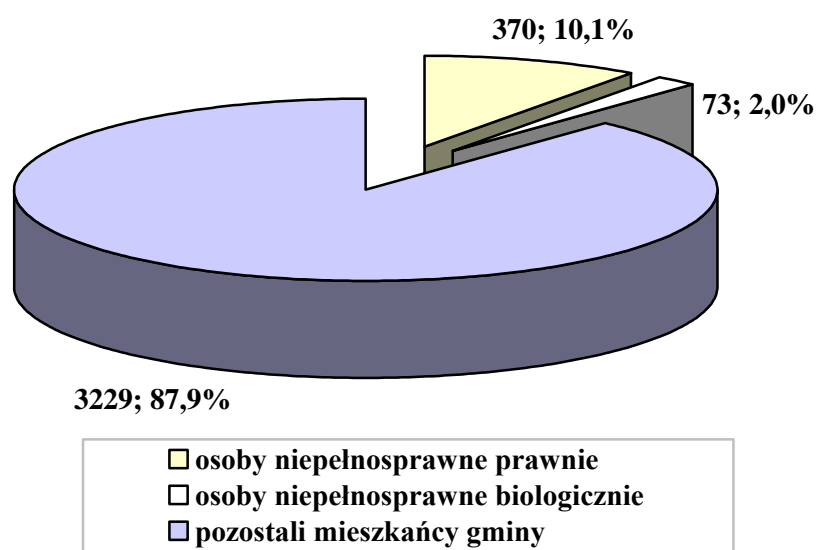
Wielkość środków przeznaczonych na profilaktykę, rozwiązywanie problemów alkoholowych i zwalczanie narkomanii w gminie Krzynowłoga Mała w latach 2005-2007 ulegała wahaniom. W 2005 roku wyniosła 19.559 zł, w roku następnym została ograniczona do 7.772 zł, a w 2007 roku osiągnęła poziom 29.607 zł.

2.7. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W rozumieniu ustawy o pomocy społecznej niepełnosprawność oznacza stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, powodujący trwałe lub okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji. Tymczasem obecnie niepełnosprawność jest również rozumiana jako wynik barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania. W związku z tym polityka społeczna powinna promować aktywne działania na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie wspierać wszelkie działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących im praw.

Poniższy wykres prezentuje udział osób niepełnosprawnych z terenu gminy Krzynowłoga Mała w ogólnej liczbie mieszkańców w 2002 roku.

Osoby niepełnosprawne a ludność gminy w 2002 roku

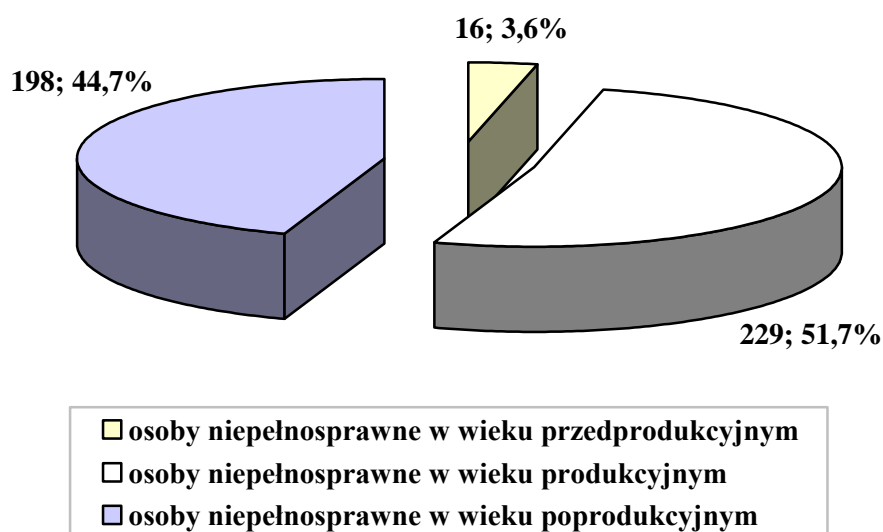

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W roku 2002 w gminie Krzynowłoga Mała zamieszkiwały 443 osoby niepełnosprawne (w tym 227 mężczyzn i 216 kobiet), co stanowiło 12,1% ogółu mieszkańców gminy.

Niepełnosprawni są silnie zróżnicowaną grupą, nie tylko pod względem stopnia niepełnosprawności, ale także wieku, wykształcenia i źródła utrzymania. W skali całego kraju zdecydowana większość osób niepełnosprawnych – 84% – utrzymuje się głównie ze świadczeń społecznych: rent, emerytur i zasiłków (w 2007 roku z powodu niepełnosprawności z pomocy społecznej w gminie Krzynowłoga Mała skorzystało 27 rodzin liczących 82 osoby i była to czwarta, pod względem liczby beneficjentów, przyczyna udzielania wsparcia; piątą przyczyną była długotrwała lub ciężka choroba – 21 rodzin liczących 64 osoby). Jedynie dla 8% tej populacji główne źródło utrzymania stanowi praca, zaś kolejne 8% pozostaje na utrzymaniu innych osób, nie posiadając własnych środków na przeżycie. Prawie połowa osób niepełnosprawnych legitymuje się co najwyżej wykształceniem podstawowym, a to znacznie utrudnia wejście na rynek pracy i utrzymanie zatrudnienia. Poniższe wykresy przedstawiają podział osób niepełnosprawnych z terenu gminy Krzynowłoga Mała według ekonomicznych grup wieku oraz strukturę ich wykształcenia w 2002 roku.

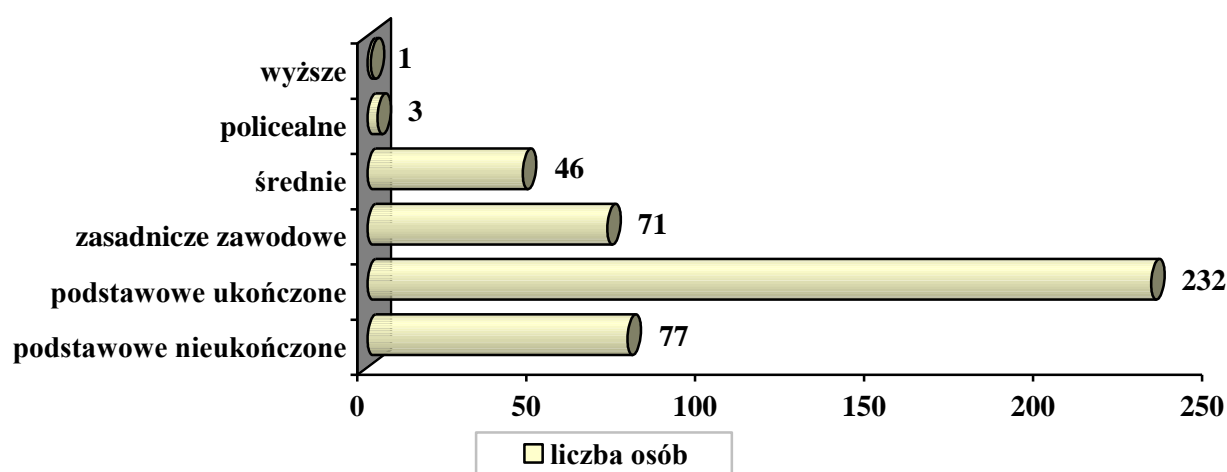
Osoby niepełnosprawne z terenu gminy według ekonomicznych grup wieku w 2002 roku

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W 2002 roku ponad połowa (51,7%) osób niepełnosprawnych w gminie było w wieku produkcyjnym (229 osób), co było zjawiskiem niepokojącym. Liczną grupę reprezentowały osoby w wieku poprodukcyjnym (198 osób). Najmniejszą liczebnie grupę stanowiły dzieci i młodzież – łącznie 16 osób.

Osoby niepełnosprawne z terenu gminy w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia w 2002 r.

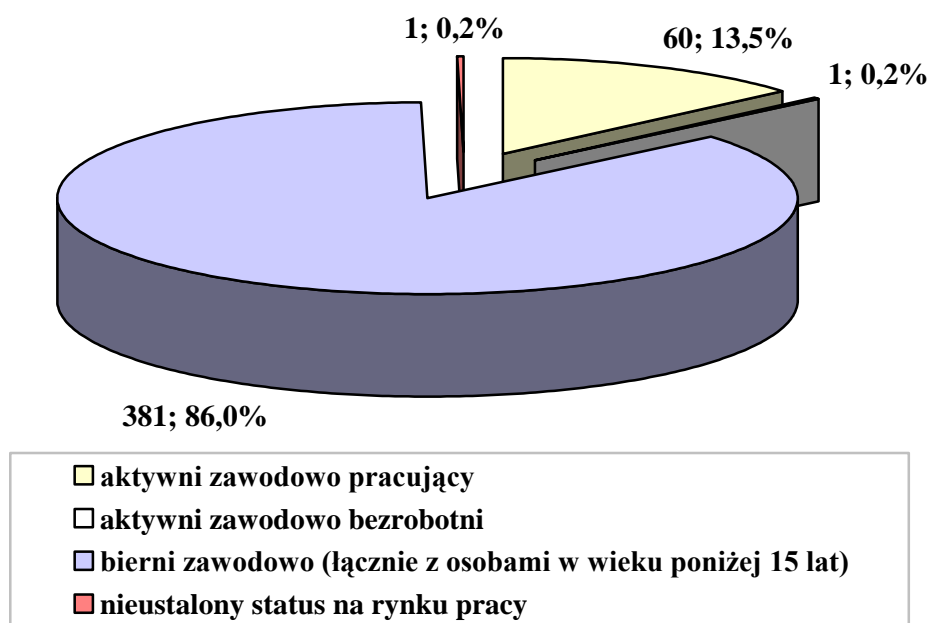
Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W 2002 roku najliczniejszą grupę niepełnosprawnych w gminie stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym – 232 osoby.

Osoby niepełnosprawne są bardzo zróżnicowaną grupą ludzi, w związku z tym konieczna jest polityka, która będzie respektować tę różnorodność. Szczególnej uwagi wymagają osoby o złożonych, wielorakich potrzebach uzależniających je od pomocy innych oraz ich rodziny. Niepełnosprawni – co pokazuje powyższy wykres – są często gorzej wykształceni, co zdecydowanie utrudnia ich funkcjonowanie na rynku pracy. Rodziny posiadające niepełnosprawne dzieci wymagają szczególnej uwagi, jeżeli chodzi o ich edukację i społeczne włączanie oraz możliwości rehabilitacyjne.

Poniższy wykres przedstawia podział osób niepełnosprawnych z terenu gminy Krzynowłoga Mała według aktywności ekonomicznej w 2002 roku.

Osoby niepełnosprawne z terenu gminy według aktywności ekonomicznej w 2002 roku

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W 2002 roku zdecydowana większość osób niepełnosprawnych w gminie była bierna zawodowo – 381 osób. Wśród aktywnych zawodowo zarejestrowano 60 osób pracujących i 1 osobę pozostającą bez pracy. Nieustalony status na rynku pracy posiadała 1 osoba.

W przypadku osób niepełnosprawnych szczególnych wysiłków wymaga ich rehabilitacja społeczna i zawodowa, tj. m.in.: promocja dostępu osób niepełnosprawnych do zatrudnienia oraz budowa systemu wsparcia dla osób chorych psychicznie, których systematycznie przybywa. Wspomniane działania stwarzają możliwość integracji tej grupy osób z pozostałą częścią społeczeństwa. Jednocześnie nadal powinny być konsekwentnie likwidowane bariery architektoniczne, komunikacyjne oraz transportowe, utrudniające osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie w społeczeństwie.

Integracja społeczna osób niepełnosprawnych przez pracę stanowi w Polsce bardzo wymagające i trudne do realizacji zadanie. Istnieje wiele czynników wpływających niekorzystnie na zatrudnianie osób niepełnosprawnych. Po stronie podażowej są to (poza relatywnie niskimi kwalifikacjami osób niepełnosprawnych): słabe motywacje i liczne bariery instytucjonalno-infrastrukturalne, a po stronie popytu na pracę: niechęć pracodawców i w konsekwencji znaczny koszt ich motywowania oraz ogólnie trudny rynek pracy, charakteryzujący się słabą dynamiką tworzenia miejsc pracy.

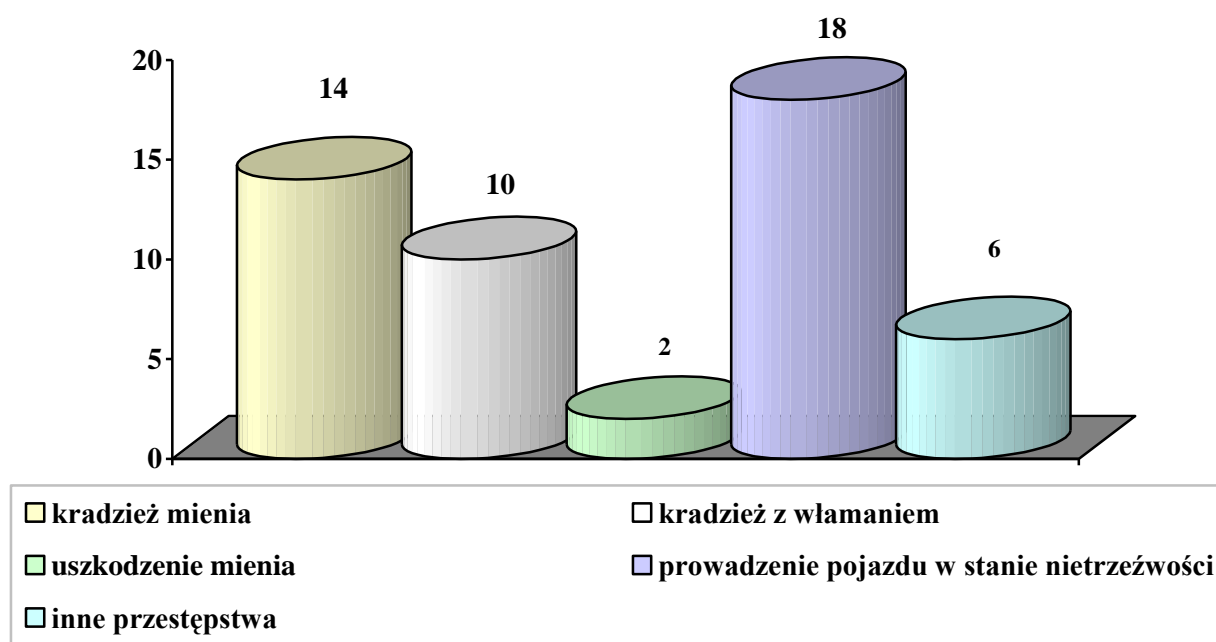
Niepełnosprawni mieszkańcy gminy Krzynowłoga Mała mogą korzystać z pomocy następujących instytucji i placówek: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzynowłodze Małej, Specjalne Ośrodki Szkolno-Wychowawcze z terenu powiatu oraz PFRON.

2.8. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI

Przestępczość jest jednym z tych zjawisk społecznych, które odciskają dotkliwie piętno na funkcjonowaniu lokalnej społeczności. Jest to margines życia społecznego, ale intensywność zdarzeń oraz częstotliwość, z jaką występują, mogą mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących społeczność gminy Krzynowłoga Mała.

Z analizy stanu zagrożenia przestępczością za okres 12 miesięcy 2007 roku wynika, iż na terenie gminy Krzynowłoga Mała obsługiwanej przez policjantów z Komisariatu Policji w Chorzelach odnotowano 48 zdarzeń o charakterze przestępczym oraz 20 wykroczeń. Dane szczegółowe w zakresie przestępczości w gminie przedstawia poniższy wykres.

Przestępstwa odnotowane na terenie gminy w 2007 roku

Dane Komisariatu Policji w Chorzelach.

Analizując powyższe zestawienie, należy stwierdzić, iż najczęściej popełnianym przestępstwem na terenie gminy Krzynowłoga Mała w roku 2007 było prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości lub/i wbrew zakazowi sądowemu – 18 przypadków. Istotną kategorię przestępstw stanowiły kradzieże mienia (14 zdarzeń) i kradzieże z włamaniem (10 przypadków). Ponadto odnotowano 2 uszkodzenia mienia oraz pojedyncze zdarzenia o charakterze przestępczym, takie jak: oszustwo, usiłowanie gwałtu, krótkotrwałe użycie pojazdu, rozbój, usiłowanie włamania.

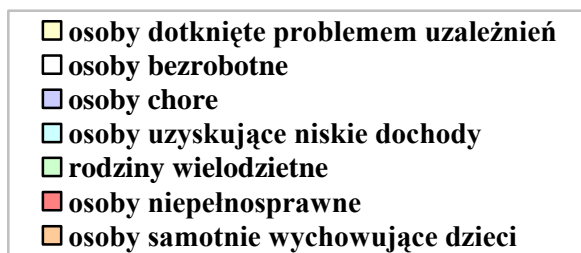
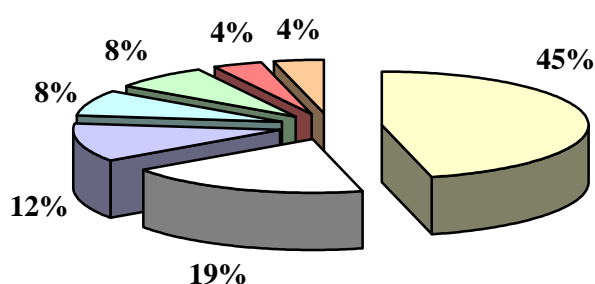
Do przestępstw dochodziło najczęściej w miejscowości Krzynowłoga Mała (12 zdarzeń). Wykrywalność sprawców w kategorii kradzież z włamaniem wynosiła 10%, w kategorii kradzież 23%, w kategorii kierowanie pojazdem w stanie nietrzeźwości 100%, a w innych kategoriach przestępstw – 40%. Nieletnich sprawców przestępstw nie odnotowano.

2.9. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY

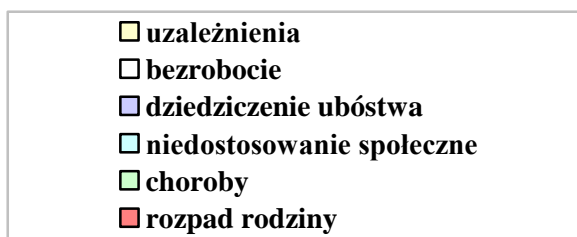
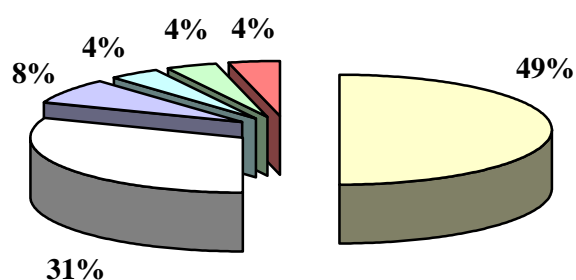
Identyfikacja problemów społecznych jest jednym z najważniejszych elementów każdego postępowania diagnostycznego, mającego określić zasadnicze problemy i ewentualne kierunki ich rozwiązywania. Podstawowym narzędziem badawczym, za pomocą którego identyfikowano problemy społeczne gminy, była ankieta rozesłana do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej, między innymi do osób reprezentujących wybrane instytucje lokalne, takie jak: ośrodek zdrowia, kościół, szkoła, organizacje pozarządowe, a także do lokalnych przedsiębiorców, pracowników socjalnych GOPS-u, radnych, mieszkańców gminy.

W pierwszych pytaniach poproszono respondentów o wskazanie środowisk zagrożonych ubóstwem oraz określenie przyczyn tego zjawiska. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Środowiska zagrożone ubóstwem

Przyczyny popadania w ubóstwo

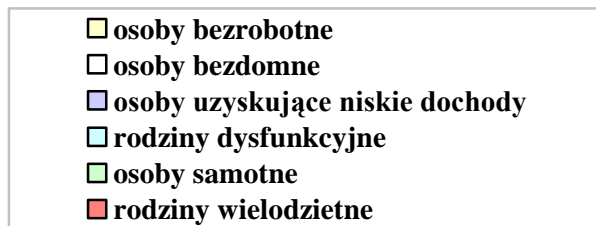
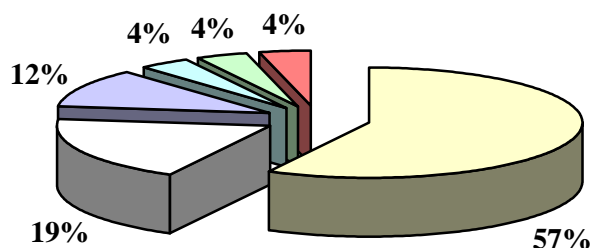

Badania własne Centrum AV.

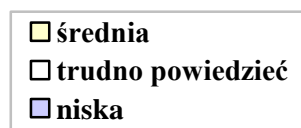
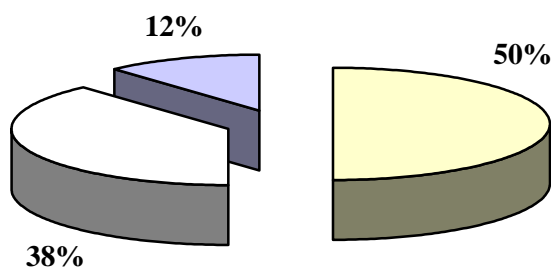
Według badanych, problem ubóstwa dotyczy najbardziej osób dotkniętych problemem uzależnień (45%), osób bezrobotnych (19%) i osób chorych (12%). Jako najczęstsze przyczyny popadania w stan ubóstwa respondenci podawali uzależnienia (49%), bezrobocie (31%) i dziedziczenie ubóstwa (8%).

Odpowiadając na kolejne pytania respondenci identyfikowali środowiska zagrożone uzależnieniami, określali skalę tego zjawiska oraz oceniali ofertę pomocy osobom uzależnionym.

Środowiska zagrożone uzależnieniami

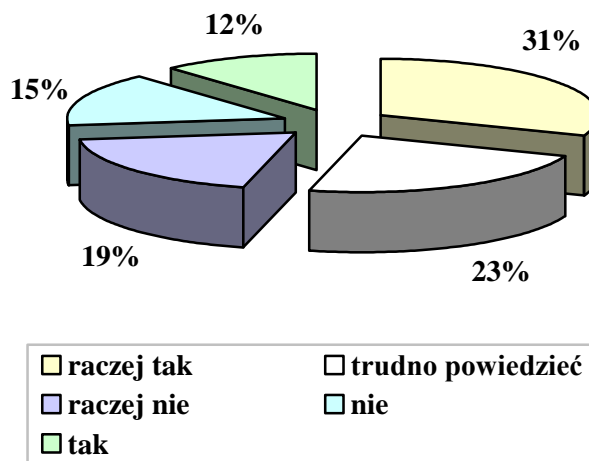
Skala problemu uzależnień

Badania własne Centrum AV.

Wśród środowisk zagrożonych zjawiskiem uzależnień najczęściej wymienianymi grupami były osoby bezrobotne (57%), osoby bezdomne (19%) oraz osoby uzyskujące niskie dochody (12%). Określając skalę występowania tego problemu połowa badanych oceniła ją jako średnią, 12% jako niską, a 38% nie miało zdania.

Czy oferta pomocy osobom uzależnionym jest wystarczająca?

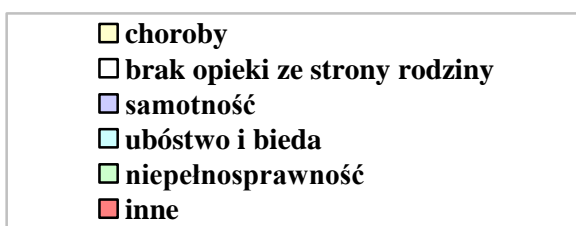
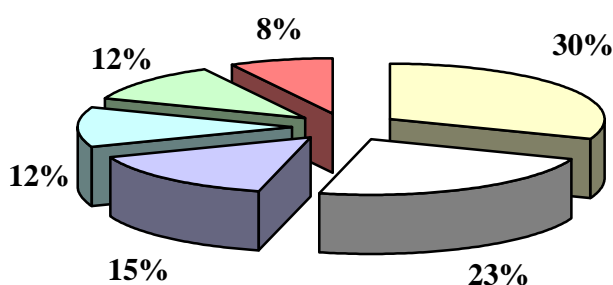

Badania własne Centrum AV.

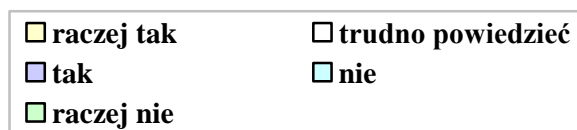
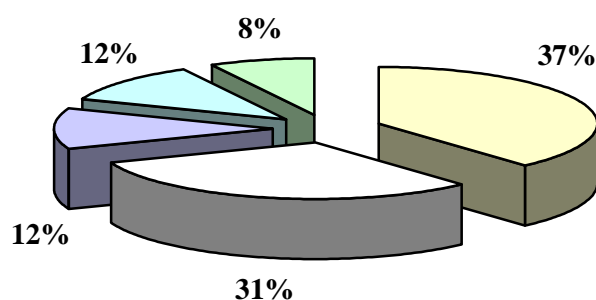
Jeśli chodzi o ocenę oferty pomocy dla osób uzależnionych, łącznie 43% ankietowanych stwierdziło, iż jest ona raczej wystarczająca lub wystarczająca. Odmienną opinię wyraziło w sumie 34% badanych, a 23% nie miało zdania.

W ankiecie znalazły się również pytania dotyczące sytuacji osób starszych w środowisku lokalnym. Pozwoliły one na identyfikację najważniejszych problemów dotyczących tę grupę osób oraz ocenę pomocy świadczonej osobom w wieku poprodukcyjnym. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Problemy społeczne dotykające osoby starsze

Czy oferta pomocy osobom starszym jest wystarczająca?

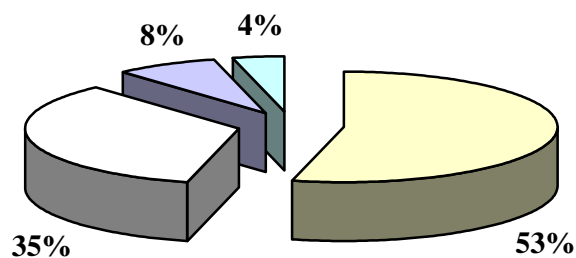

Badania własne Centrum AV.

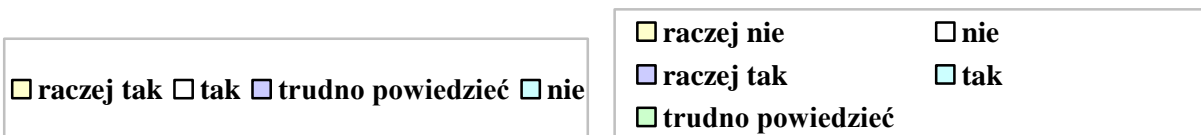
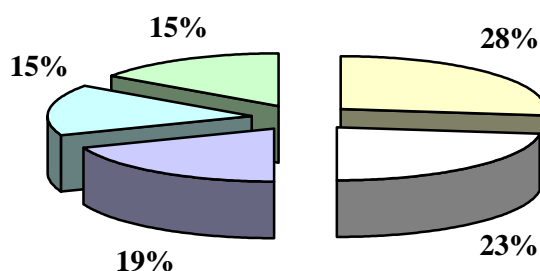
Za najczęstsze problemy dotykające osoby starsze ankietowani uznali choroby (30%), brak opieki ze strony rodziny (23%) oraz samotność (15%). Co do oceny oferty pomocy osobom starszym, to zdaniem w sumie 49% ankietowanych jest ona raczej wystarczająca lub wystarczająca. Jednocześnie łącznie 20% respondentów stwierdziło, iż jest ona niewystarczająca lub raczej niewystarczająca, a odpowiedź „trudno powiedzieć” wskazało 31% badanych.

W ankiecie pytano także o stosunek do osób niepełnosprawnych oraz próbowano wysondować, jak postrzegana jest w społeczności lokalnej oferta pomocy dla tej grupy osób.

Czy osoby niepełnosprawne są akceptowane w środowisku lokalnym?

Czy oferta pomocy osobom niepełnosprawnym jest wystarczająca?

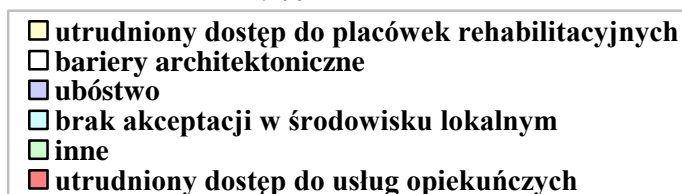
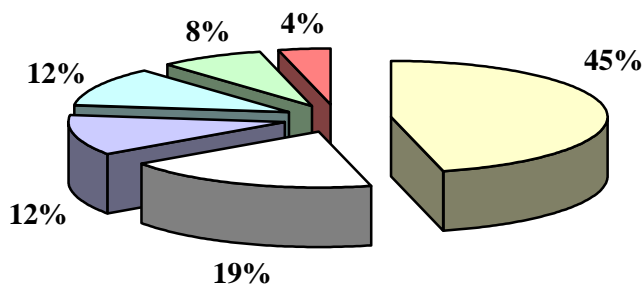

Badania własne Centrum AV.

W kwestii akceptacji osób niepełnosprawnych łącznie 88% badanych było zdania, że osoby niepełnosprawne są akceptowane lub raczej akceptowane w środowisku lokalnym. Przeciwnego zdania było tylko 4% pytanych mieszkańców. Jeśli natomiast chodzi o ofertę pomocy osobom niepełnosprawnym, to nieco ponad połowa ankietowanych (łącznie 51%) była zdania, że oferta pomocy jest niewystarczająca lub raczej niewystarczająca, a przeciwnego zdania było w sumie 34% respondentów.

Wnikając w kwestię niepełnosprawności, poproszono ankietowanych o wskazanie problemów dotyczących osoby niepełnosprawne. Uzyskane odpowiedzi przedstawiono na poniższym wykresie.

Problemy społeczne dotyczące osoby niepełnosprawne

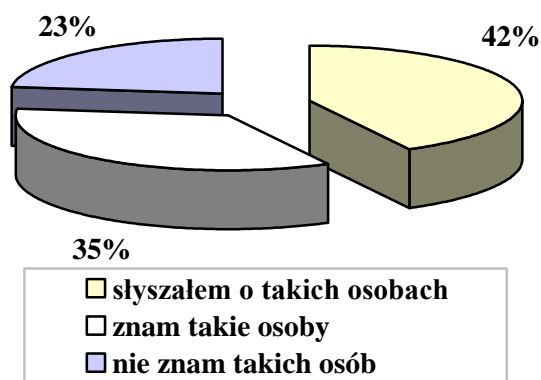

Badania własne Centrum AV.

Za problemy najbardziej nękające osoby niepełnosprawne badani uznali utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych (45%), bariery architektoniczne (19%), ubóstwo i brak akceptacji w środowisku lokalnym (po 12%).

W ankiecie znalazło się również pytanie odnoszące się do osób chorych psychicznie zamieszkujących na terenie gminy.

Czy na terenie gminy zamieszkują osoby chore psychicznie?

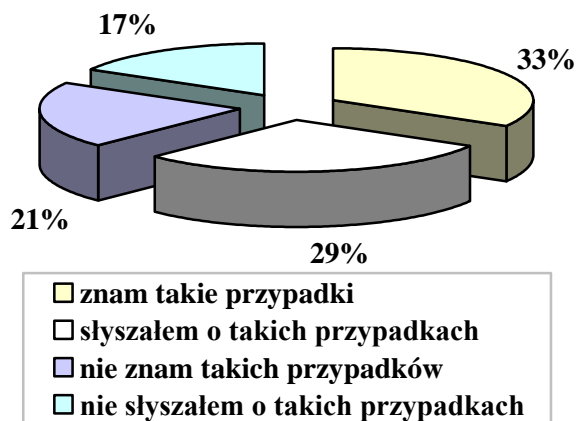

Badania własne Centrum AV.

Okazuje się, że zagadnienie osób chorych psychicznie zamieszkujących w gminie nie jest obce jej mieszkańcom – jedynie 23% ankietowanych stwierdziło, iż nie zna takich osób.

Osobne zagadnienie w ankiecie stanowiła przemoc w rodzinie. Ankietowani wypowiedzieli się na temat znajomości rodzin dotkniętych tym zjawiskiem. Uzyskane odpowiedzi prezentuje poniższy wykres.

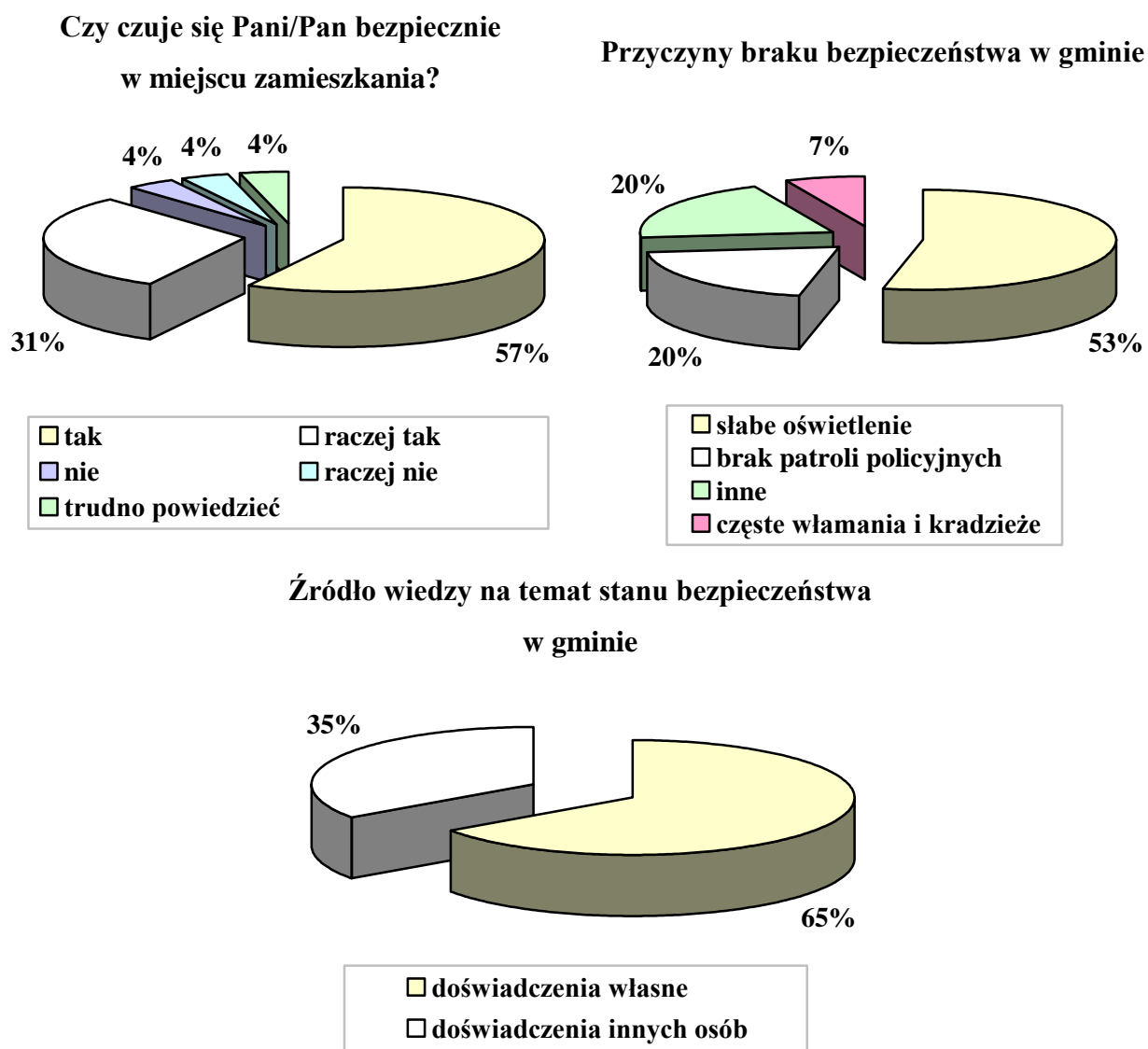
Czy w rodzinach istnieje zjawisko przemocy domowej?

Badania własne Centrum AV.

Podejmując problem przemocy domowej, 33% badanych stwierdziło, iż zna przypadki występowania tej patologii w gminie, a 29% przyznało, że słyszało o takich przypadkach. Przeciwnie opinie wyraziło w sumie 38% badanych.

W ankiecie znalazły się również pytania dotyczące stanu bezpieczeństwa w środowisku zamieszkania. Respondenci dzieląc się odczuciami na ten temat, wskazywali jednocześnie źródła swojej wiedzy na temat stanu bezpieczeństwa w gminie. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

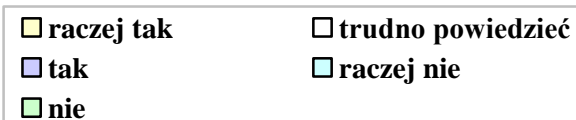
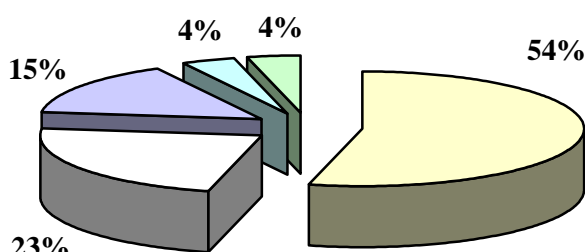
Badania własne Centrum AV.

Jeśli chodzi o poczucie bezpieczeństwa w gminie, to zdecydowana większość ankietowanych (łącznie 88%) stwierdziła, że czuje się bezpiecznie bądź raczej bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Odmiennego zdania było w sumie 8%

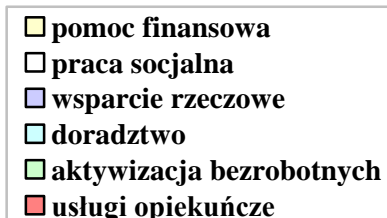
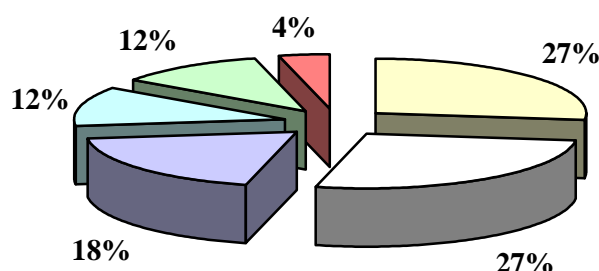
respondentów. Wskazywali oni, że główną przyczyną braku poczucia bezpieczeństwa jest słabe oświetlenie miejsc publicznych. Źródłem wiedzy respondentów na temat stanu bezpieczeństwa w środowisku lokalnym były w głównej mierze doświadczenia własne (65%).

Kolejne pytania w ankiecie odnosiły się do działalności miejscowego ośrodka pomocy społecznej. Respondenci oceniali ofertę udzielanej pomocy, wskazywali formy wsparcia, jakie powinien świadczyć GOPS oraz wypowiadali się na temat pracy pracowników socjalnych. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Czy pomoc GOPS-u jest wystarczająca?

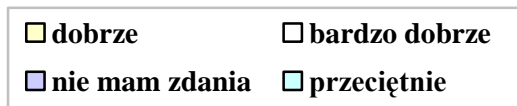
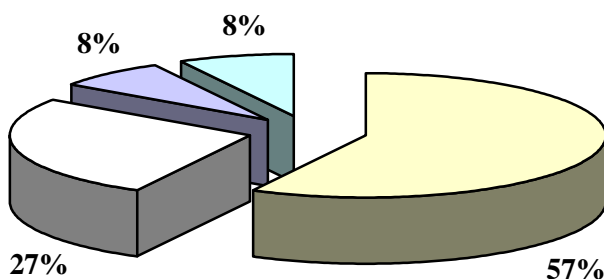

Jaką formę wsparcia powinien oferować GOPS?

Badania własne Centrum AV.

Ocena pracy pracowników socjalnych

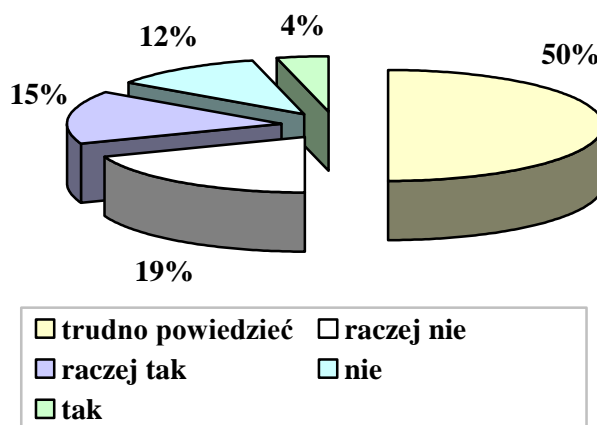

Badania własne Centrum AV.

W kwestii oceny pomocy udzielanej przez GOPS, łącznie 69% ankietowanych stwierdziła, iż jest ona raczej wystarczająca lub wystarczająca. Odmiennego zdania było 8% respondentów, a 23% mieszkańców nie sprecyzowało stanowiska. Wśród form wsparcia, jakie powinien oferować GOPS, badani najczęściej wskazywali na pomoc finansową i pracę socjalną (po 27%) oraz wsparcie rzeczowe (18%). Jeśli natomiast chodzi o ocenę pracy pracowników socjalnych, zdecydowana większość badanych (łącznie 84%) oceniła ją dobrze lub bardzo dobrze, 8% – przeciętnie, a kolejne 8% respondentów nie miało zdania na ten temat.

Uzupełnieniem poprzednio omawianych kwestii było pytanie o stopień zaspokajania potrzeb środowiska lokalnego przez działające na terenie gminy organizacje pozarządowe.

Czy oferta pomocy świadczonej przez organizacje pozarządowe zaspokaja potrzeby środowiska lokalnego?

Badania własne Centrum AV.

Oceniając adekwatność pomocy świadczonej przez organizacje pozarządowe w stosunku do potrzeb ludności gminy, w sumie 19% ankietowanych pozytywnie odniosło się do tej kwestii, negatywne opinie miało w sumie 31% badanych, a połowa nie miała sprecyzowanego zdania.

2.10. ANALIZA SWOT

Bardzo użyteczną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych jest coraz powszechniej stosowana w pracach nad strategią analiza SWOT. Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów: Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu). Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron organizacji oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed organizacją. Analizę tę można z powodzeniem zastosować do dowolnego przedsięwzięcia, włącznie z programowaniem strategicznym.

Wnikliwe opracowanie SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przy właściwym opracowaniu stanowi punkt wyjściowy dla określania celów strategicznych oraz projektów socjalnych.

Analiza SWOT została przygotowana w miejscowym Ośrodku Pomocy Społecznej. Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

- **siły** – wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **słabości** – wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **szanse** – zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów,
- **zagrożenia** – zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.

Wynik prac obrazują prezentowane poniżej zestawienia. Dodać należy, że w analizie SWOT odniesiono się wyłącznie do kwestii społecznych.

Kwestia osób bezrobotnych

Mocne strony

- niska skala bezrobocia na terenie gminy,
- niskie bezrobocie długotrwałe,
- wzrost znaczenia wykształcenia jako wartości.

Słabe strony

- występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia,
- niepodnoszenie kwalifikacji przez osoby bezrobotne długotrwale,
- brak organizacji pozarządowych pomagających osobom bezrobotnym,
- niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych długotrwale,
- słabe przygotowanie pracowników pomocy społecznej do pracy z osobami bezrobotnymi.

Szanse

- zahamowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia długotrwałego,
- zahamowanie zjawiska wykluczenia społecznego w niektórych grupach społecznych,
- wzrost mobilności geograficznej i zawodowej,
- dostęp do kształcenia ustawicznego na obszarach wiejskich.

Zagrożenia

- wzrost bezrobocia długotrwałego,
- ograniczona współpraca władz lokalnych i regionalnych z partnerami społecznymi w ramach rozwiązywania problemów osób bezrobotnych i długotrwale bezrobotnych,
- brak powiązania programów dla bezrobotnych długotrwale z programami rozwoju zasobów ludzkich, przekwalifikowań i reorganizacji,
- występowanie zjawiska osłabienia instytucji rodziny w zbiorowościach dotkniętych długotrwałym bezrobociem,
- istnienie zjawiska nielegalnego zatrudnienia.

Kwestie dzieci, młodzieży i rodziny

Mocne strony

- dostateczna ilość środków finansowych,
- współpraca pomiędzy instytucjami zajmującymi się problematyką dzieci i młodzieży,
- zabezpieczanie dzieciom i młodzieży dostępu do różnorodnych form spędzania czasu wolnego.

Słabe strony

- nieadekwatne do potrzeb zatrudnienie kadry merytorycznej w systemie pomocy społecznej,
- ograniczona komunikacja pomiędzy pracownikami sfery samorządowej a przedstawicielami sektora pozarządowego,
- mała aktywność pracowników służb społecznych na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,
- ograniczone wspieranie przez samorząd organizacji pozarządowych i grup nieformalnych pracujących na rzecz dzieci, młodzieży i rodziny,
- ograniczony zakres działań prowadzonych przez samorząd w celu zapobiegania dysfunkcjom rodziny,
- niewystarczające warunki do prowadzenia skutecznej pracy socjalnej,
- deficyt ośrodków wsparcia dla rodzin w kryzysie,
- niski poziom aktywności w poszukiwaniu środków pozabudżetowych,
- ograniczone działania w zakresie upowszechniania idei wolontariatu wśród dzieci i młodzieży.

Szanse

- szansa na poprawę polityki społecznej wobec dzieci, młodzieży i rodziny dzięki członkostwu Polski w Unii Europejskiej,
- odpowiedni poziom współpracy pomiędzy szkołą a rodziną,
- wystarczająca opieka medyczna w szkołach,
- prowadzenie przez szkoły programów profilaktycznych.

Zagrożenia

- wzrost znaczenia organizacji pozarządowych w pracy na rzecz dzieci i młodzieży,
- niesprzyjająca udzielaniu pomocy społecznej dzieciom i młodzieży decentralizacja władzy,
- rozpad więzi społecznych i zanik kontroli społecznej,
- występowanie zagrożeń funkcjonowania rodziny: uzależnień, rozpadu więzi rodzinnych, bezrobocia, przemocy w rodzinie i ubóstwa,
- niski poziom stabilności prawnej w dziedzinie pomocy społecznej dziecku i rodzinie.

Kwestia osób uzależnionych

Mocne strony

- działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Zwalczania Narkomanii (kontrole sklepów, doposażenie szkół w nowoczesny sprzęt i środki dydaktyczne),
- dysponowanie stałymi środkami finansowymi na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych,
- prawidłowe wykorzystywanie środków pochodzących z zezwoleń na sprzedaż alkoholu,
- finansowanie kolonii dla dzieci z rodzin dotkniętych alkoholizmem,
- prowadzenie działań propagujących życie bez alkoholu.
- odpowiednio przeszkolona kadra do pracy z osobami uzależnionymi,

Słabe strony

- brak dobrze przygotowanej bazy lokalowej,
- brak bazy leczenia odwykowego,
- deficyt miejsc pobytu dla ofiar przemocy,
- ograniczona współpraca z Kościołem,
- ograniczona wymiana doświadczeń pomiędzy instytucjami zajmującymi się uzależnieniami,
- niewłączanie się społeczności lokalnej w działania pomocowe,
- brak organizacji pozarządowych zajmujących się osobami uzależnionymi.

Szanse

- traktowanie uzależnień jako problemu społecznego,
- dostateczne wykorzystywanie systemu informacji.

Zagrożenia

- ograniczona współpraca pomiędzy fachowcami różnych dziedzin na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom,
- niemożność sprostania potrzebom w zakresie uzyskiwania pomocy w dziedzinie uzależnień,
- brak systemu wsparcia dla osób i rodzin wymagających specjalistycznej pomocy,

- niska skuteczność i efektywność działań podejmowanych na rzecz osób uzależnionych,
- oznaki zmęczenia, bezsilności i bezradności w społeczeństwie.

Kwestia ludzi starszych

Mocne strony

- dostateczny dostęp osób starszych do jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
- prawidłowy obieg informacji o formach pomocy społecznej,
- dobry dostęp do domów pomocy społecznej.
- spadek udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców gminy.

Słabe strony

- brak określonego standardu usług dla osób starszych,
- brak profesjonalnego przygotowania kadry w świadczeniu pomocy osobom starszym,
- niewystarczająca ilość kadry zajmującej się problematyką osób starszych,
- brak w gminie małych form pomocy społecznej dla osób starszych,
- zmiana modelu rodziny wielopokoleniowej na jedno-, dwupokoleniową,
- niemożność kontynuowania przez osoby starsze aktywności zawodowej,
- niemożliwość realizowania się w organizacjach samopomocowych,
- niepoprawianie sfery technicznej ułatwiającej osobom starszym codzienne życie,
- niski poziom życia osób starszych,
- niekorzystanie ze wsparcia wolontariuszy w dziedzinie pomocy osobom starszym.

Szanse

- uwrażliwianie systemu oświaty na problem osób starszych,
- dokładne rozpoznanie potrzeb osób starszych,
- niewystępowanie niekorzystnych zjawisk demograficznych,
- wpływ postępu medycyny na poprawę sytuacji zdrowotnej osób starszych.

Zagrożenia

- brak szkoleń dla kadry realizującej pomoc osobom starszym,

- brak działań w zakresie dostosowywania standardów usług do wymogów Unii Europejskiej,
- wzrost liczby osób samotnych,
- niedostosowana do osób starszych infrastruktura,
- brak koordynacji działań podmiotów na rzecz osób starszych,
- migracja ludzi młodych na inne tereny,
- niesprzyjająca pomocy osobom w III wieku ogólna sytuacja społeczna i finansowa kraju.

Kwestia osób niepełnosprawnych

Mocne strony

- aktywna działalność w zakresie upowszechniania w środowisku lokalnym pozytywnych wzorców postaw filantropijnych i charytatywnych,
- pełne rozpoznanie liczby osób niepełnosprawnych.

Słabe strony

- brak na terenie gminy, aktywnie działających w sferze niepełnosprawności, organizacji pozarządowych,
- niewystarczający przepływ informacji pomiędzy podmiotami pomocowymi,
- niski poziom zaangażowania środowiska osób niepełnosprawnych w działalność samopomocy,
- istnienie barier utrudniających pełen udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym,
- nierównomierna i niewystarczająca oferta pomocy osobom niepełnosprawnym,
- niedostateczna baza rehabilitacyjna dla osób niepełnosprawnych,
- niedostateczna oferta opieki nad osobami niepełnosprawnymi,

Szanse

- wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych,
- sprzyjająca pomocy osobom niepełnosprawnym sytuacja ekonomiczno-gospodarcza kraju,

- upowszechnianie w mediach problematyki niepełnosprawności w celu kształtowania pozytywnych postaw,
- stabilna liczba miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- likwidowanie barier architektonicznych.

Zagrożenia

- brak działań w zakresie prowadzenia edukacji o rozumieniu potrzeb osób niepełnosprawnych,
- ograniczona współpraca sektora publicznego z sektorem pozarządowym w dziedzinie pomocy osobom niepełnosprawnym,
- nierównomierne korzystanie ze środków pozabudżetowych i pomocowych,
- wzrost zapotrzebowania na placówki opieki stacjonarnej, usługi opiekuńcze i stacjonarne.

Rozwój kadr i służb pomocowych

Mocne strony

- pomoc Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych,
- prowadzenie działań socjalnych z rodziną.

Słabe strony

- nieposiadanie wyspecjalizowanej kadry pracowników pomocy społecznej,
- deficyt pracowników kompleksowo zajmujących się rodzinami z różnymi problemami,
- przeciążenie pracowników socjalnych liczbą zadań,
- utrudniony dostęp do placówek oświatowych zajmujących się kształceniem w zakresie usług opiekuńczych.

Szanse

- odpowiednie do potrzeb rynku przygotowanie zawodowe absolwentów szkolnictwa w zakresie służb pomocy społecznej,
- istnienie stałego dostępu do szkoleń umożliwiających kadrze pomocy społecznej doskonalenie kwalifikacji zawodowych.

Zagrożenia

- niewystarczająca współpraca z jednostkami pomocy społecznej prowadzonymi przez inne podmioty,
- niewystarczająca w stosunku do potrzeb ilość wykwalifikowanej kadry.

Inne mocne i słabe strony lokalnego systemu polityki społecznej

Mocne strony

- dobra znajomość środowiska uczniów przez nauczycieli,
- szybka wykrywalność patologii,
- współpraca z rodzicami,
- utrudniony dostęp do narkotyków,
- tworzenie kół zainteresowań,
- stworzenie etatu pedagoga szkolnego,
- zatrudnienie psychologa i logopedy,
- funkcjonowanie ośrodka zdrowia (punkt apteczny, gabinet stomatologiczny, gabinet lekarski),
- dobra znajomość środowiska,
- likwidacja barier architektonicznych w placówkach zdrowia i w szkołach.

Słabe strony

- brak możliwości logistycznych prowadzenia działalności pozalekcyjnej,
- ograniczona współpraca z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną,
- brak wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka,
- niski poziom wykształcenia rodziców (wykształcenie podstawowe),
- zbyt duże obciążenie zadaniami pracowników socjalnych (mało czasu na pracę socjalną),
- brak klubu AA,
- długa procedura kierowania osób na leczenie,
- zbyt łagodne przepisy dotyczące osób uzależnionych,
- brak posterunku policji w gminie,

- brak dużych przedsiębiorstw dających zatrudnienie,
- ograniczony stopień aktywności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Zwalczenia Narkomanii.

2.11. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych określamy instytucje znajdujące się na terenie gminy lub obejmujące swym zasięgiem działania jej mieszkańców, które funkcjonują w obszarze polityki społecznej i rozwiązują dane problemy. Są to zarówno jednostki samorządowe, jak i niepubliczne, na przykład organizacje pozarządowe.

2.11.1. INSTYTUCJE SAMORZĄDOWE

Instytucją oferującą pomoc i wsparcie mieszkańcom gminy jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej mieszczący się w Krzynowłodze Małej przy ul. Kościelnej 3. Podmiotem prowadzącym jednostkę jest Gmina Krzynowłoga Mała. Ośrodek, działając m.in. na podstawie ustaw o pomocy społecznej, świadczeniach rodzinnych, postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej i dodatkach mieszkaniowych, koordynuje rozwiązywanie problemów społecznych w gminie. Oferta jednostki skierowana jest do mieszkańców gminy, którzy znajdują się w trudnej sytuacji materialno-bytowej i zdrowotnej.

Kadra zatrudniona w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Krzynowłodze Małej (kierownik, 2 pracowników socjalnych i 2 innych pracowników) uczestniczy w różnych formach doskonalenia i podnoszenia swoich kwalifikacji, wśród których należy wymienić następujące szkolenia i warsztaty przeprowadzone w 2007 r.: „Zmiany w ustawie o świadczeniach rodzinnych”, „Świadczenia rodzinne - KPA – zaliczka alimentacyjna”, „Dodatki mieszkaniowe”, „Podejmowanie decyzji w sprawach dodatków mieszkaniowych”, „Praca socjalna z rodziną dysfunkcyjną”, „Warsztaty z przygotowania wniosku dofinansowanego z EFS z elementem obsługi Generators Wniosków”,

„Kontrakt socjalny narzędziem w realizacji projektów systemowych w zakresie rozwoju form aktywnej integracji”, „Umiejętności interpersonalne w pracy z ofiarami i sprawcami przemocy”, „Wykorzystanie certyfikatów kwalifikacyjnych w programie Płatnik 7.02.001”, „Przygotowanie projektu systemowego przez OPS na 2008 r.”.

2.11.2. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Na terenie gminy Krzynowłoga Mała, poza 6 jednostkami Ochotniczej Straży Pożarnej w miejscowościach Krzynowłoga Mała, Łanięta, Chmieleń Wielki, Ulotowo Adamy, Romany Sobory i Kaki Mroczyki, funkcjonuje Stowarzyszenie „Nasze Bezpieczeństwo” w Krzynowłodze Małej oraz są 2 parafie kościoła rzymskokatolickiego. Samorząd gminy nie dysponuje uregulowaniami określonymi przez odpowiedni akt prawa miejscowego, dotyczącymi współpracy z organizacjami należącymi do sektora pozarządowego. Ochotnicze Straże Pożarne organizują uroczystości i imprezy gminne oraz prowadzą działalność prewencyjną i ratowniczo-szkoleniową, a zakres działalności Stowarzyszenia „Nasze Bezpieczeństwo” obejmuje:

- organizowanie pokazów, wystaw, odczytów dotyczących problematyki przestępczości,
- współdziałanie z władzami, instytucjami w zakresie przeciwdziałania przestępczości, w tym wspieranie policji w zakresie działań prewencyjnych zmierzających do poprawy bezpieczeństwa i ograniczenia liczby wypadków komunikacyjnych,
- uczestnictwo w programach „Razem bezpieczniej” i „Bezpieczna droga”,
- udział w Powiatowej Komisji Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego.

2.12. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ

Zespół dokonujący diagnozy problemów społecznych na terenie gminy Krzynowłoga Mała korzystał z szeregu możliwości pozyskania informacji od jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego, jednostek pozarządowych oraz instytucji współdziałających w szeroko rozumianym obszarze polityki społecznej. Nie poprzestając na analizie źródeł zastanych, korzystano ze źródeł wywołanych, tj. badań ankietowych i analizy SWOT.

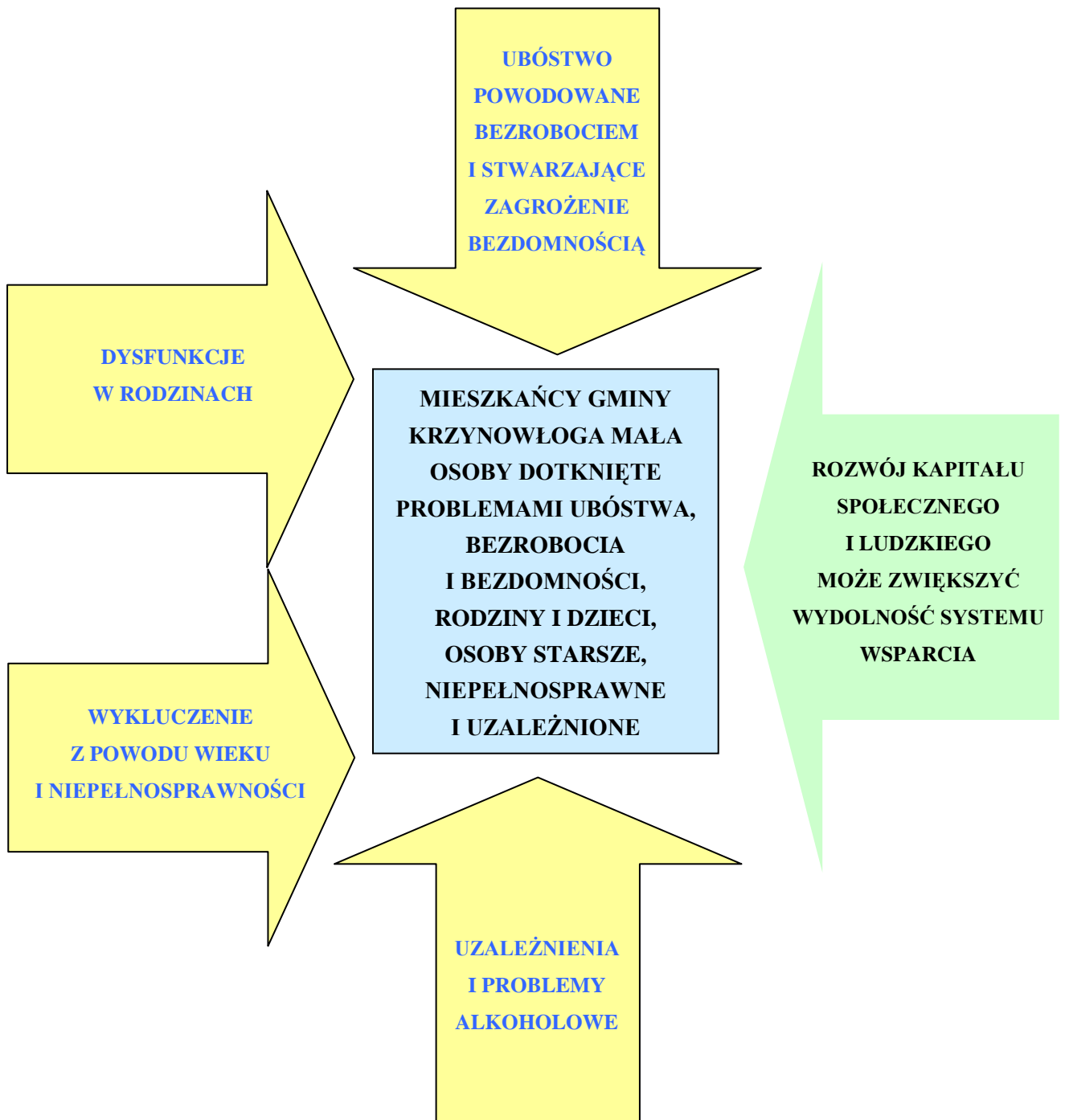
Sumując uzyskane informacje i nakładając wyniki diagnozy na zakres możliwości kompetencyjnych samorządu, możemy wskazać najważniejsze obszary problemowe, których rozwiązanie powinno stać się przedmiotem troski samorządu lokalnego, a są one treścią części programowej niniejszego dokumentu.

Zespół przygotowujący dokument uznał, iż problemami, dla których w pierwszej kolejności należy zaprogramować działania, są ubóstwo i bezrobocie stwarzające zagrożenie bezdomnością. Równie ważne jest przeciwdziałanie dysfunkcjom opiekuńczo-wychowawczych, które osłabiają rodziny, a tym samym nie pozwalają w pełni zaspokoić potrzeb rozwojowych dziecka. Odpowiedniego wsparcia należy także udzielić osobom starszym i niepełnosprawnym – grupom szczególnie podatnym na marginalizację i wykluczenie społeczne. Istotnym zagadnieniem jest również przeciwdziałanie uzależnieniom, negatywnie wpływającym na kondycję lokalnej społeczności. W celu zwiększenia wydolności systemu wsparcia na terenie gminy, należy ponadto rozwijać aktywność i odpowiedzialność obywatelską, aby móc w skuteczny sposób realizować nowatorskie rozwiązania i występować o fundusze wspomagające rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych.

Tworząc politykę społeczną na poziomie lokalnym, zgodnie z zasadami pomocniczości i partycypacji społecznej, nie sposób nie dostrzec w dokumencie programowym powyższych kwestii i wskazać dla nich właściwych możliwości rozwoju.

Poniższy diagram przedstawia problemy społeczne gminy, które należy rozwiązać w ramach lokalnej strategii.

**PROBLEMY SPOŁECZNE GMINY KRZYNOWŁOGA MAŁA,
KTÓRE NALEŻY ROZWIĄZAĆ W RAMACH LOKALNEJ STRATEGII**

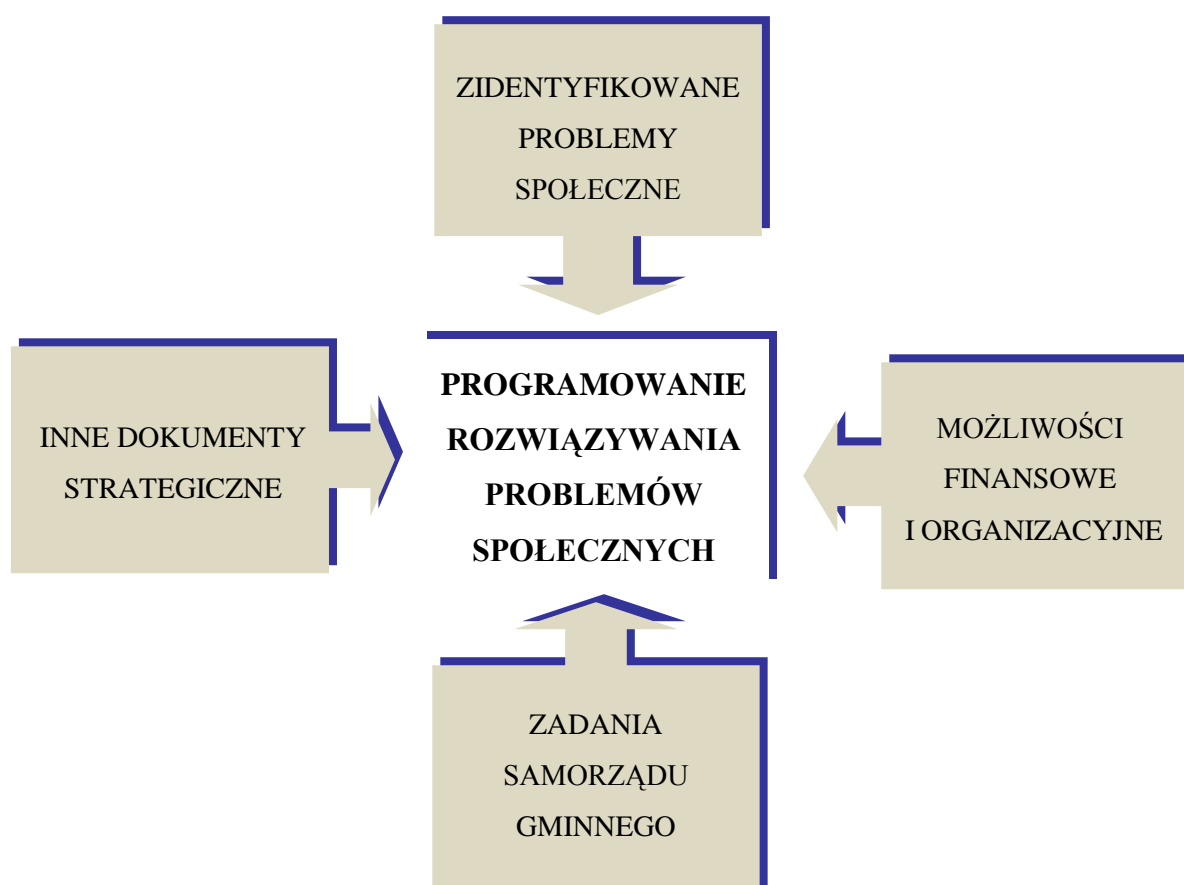

KWESTIE PIERWSZOPLANOWE – NAJWAŻNIEJSZE

**KWESTIE POŚREDNIO WPŁYWAJĄCE NA ROZWIĄZYWANIE
LOKALNYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH**

Poniższy wykres przedstawia związek zidentyfikowanych w procesie badawczym problemów społecznych z czynnikami, które należy brać pod uwagę w programowaniu działań służących rozwiązywaniu problemów społecznych środowiska lokalnego. Oczywiście wpływ poszczególnych czynników jest złożony i niejednorodny. Największe znaczenie przy projektowaniu działań mają możliwości kompetencyjne samorządu lokalnego oraz warunki finansowe, nieco mniejsze, choć także istotne, inne dokumenty strategiczne omówione w części wstępnej.

ZWIĄZEK ZIDENTYFIKOWANYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH Z PROGRAMOWANIEM DZIAŁAŃ

3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

W tej części dokumentu przedstawiono najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Zostały one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań.

3.1. MISJA

**GMINA KRZYNOWŁOGA MAŁA
DAŻY DO INTEGRACJI SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ
POPRAZ PROFESJONALIZACJĘ POMOCY SPOŁECZNEJ
ORAZ WZMOCNIENIE POZYCJI RODZIN**

ZWIĄZEK MISJI Z CELAMI STRATEGICZNYMI

***GMINA KRZYNOWŁOGA MAŁA DAŻY DO INTEGRACJI SPOŁECZNOŚCI
LOKALNEJ POPRZEZ PROFESJONALIZACJĘ POMOCY SPOŁECZNEJ
ORAZ WZMOCNIENIE POZYCJI RODZIN***

Związek misji z celami strategicznymi przedstawiono w formie diagramu ostrosłupowego, uzależniając położenie poszczególnych celów strategicznych od liczby mieszkańców gminy w stosunku do których adresowane będą cele operacyjne i kierunki działań zawarte w części programowej strategii. Cel strategiczny nr 1 dotyczący rozwoju

kapitału ludzkiego obejmuje zdecydowaną większość mieszkańców dlatego stanowi podstawę ostrosłupa, kolejne cele, oczywiście są nie mniej ważne ale za każdym razem obejmują one wybrane - nieco mniejsze - grupy społeczne.

3.2. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Cel strategiczny 1.

ROZWÓJ AKTYWNOŚCI I ODPOWIEDZIALNOŚCI OBYWATELSKIEJ

Cele operacyjne:

1. Profesjonalizacja pomocy społecznej.
2. Rozszerzanie współpracy pomiędzy grupami społecznymi i organizacjami pozarządowymi a instytucjami rządowymi i samorządowymi.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1:

1. Systematyczna diagnoza i monitoring istniejących problemów społecznych.
2. Systematyczne wzmacnianie kadr Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej poprzez dokształcanie i utrzymanie odpowiedniej liczby pracowników socjalnych.
3. Doskonalenie systemu informacyjnego o możliwościach udzielania pomocy społecznej i wsparcia mieszkańcom gminy, m.in. poprzez wydawanie biuletynu.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2:

1. Wspomaganie inicjatyw społecznych i inspirowanie rozwoju idei samopomocy.
2. Realizacja zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych w gminie w jak najszerszym zakresie przez organizacje społeczne, kościół katolicki, fundacje, stowarzyszenia, pracodawców, osoby fizyczne i prywatne.
3. Rozwijanie ruchu pozarządowego na terenie gminy poprzez uczestnictwo w szkoleniach dla liderów.
4. Wspieranie organizacyjne i lokalowe powstających i istniejących organizacji pozarządowych oraz świadczenie poradnictwa dla organizacji pozarządowych w zakresie pozyskiwania grantów i dotacji, środków finansowych z innych źródeł niż samorządowe.
5. Promowanie idei wolontariatu i pozyskiwania wolontariuszy do współpracy w realizowaniu zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Gminy i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Cel strategiczny 2.

ZINTEGROWANY SYSTEM WZMACNIANIA RODZIN BĘDĄCYCH W KRYZYSIE, ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM POTRZEB DZIECI I MŁODZIEŻY

Cele operacyjne:

1. Pomoc osobom i rodzinom, u których stwierdzono bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.
2. Wzmacnianie pozycji dziecka w środowisku lokalnym, w szczególności dziecka niepełnosprawnego.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1:

1. Zintensyfikowanie i rozwój pracy socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci ze środowisk niewydolnych wychowawczo.
2. Pomoc materialna dla rodzin pozostających w trudnej sytuacji ekonomicznej realizowana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej z systemu pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych.
3. Systematyczna współpraca z wymiarem sprawiedliwości właściwym ze względu na położenie gminy, w szczególności sądem rodzinnym oraz kuratorami sądowymi dla dzieci i młodzieży.
4. Opracowanie i realizacja projektów socjalnych związanych z przygotowaniem do macierzyństwa, m.in. we współpracy z lokalną ochroną zdrowia.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2:

1. Współuczestnictwo w kampaniach medialnych i informacyjnych organizowanych przez inne podmioty pomocy społecznej (PCPR, ROPS, inne).
2. Systematyczne współdziałanie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół, a w szczególności przeciwdziałanie pojawiającym się patologiom.

3. Kontynuowanie dożywiania dzieci i młodzieży z rodzin ubogich, zagrożonych wykluczeniem społecznym i marginalizacją.
4. Rozwój pomocy socjoterapeutycznej poprzez rozwój sieci świetlic środowiskowych i socjoterapeutycznych.
5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez zwiększenie liczby zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych (zajęcia muzyczne, plastyczne, koła zainteresowań, turnieje sportowe, festyny rodzinne, wycieczki, zwiększenie dostępności bibliotek) przy wykorzystaniu bazy lokalowej placówek szkolnych oraz zaplecza sportowego gminy.
6. Opracowanie i realizacja gminnego programu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Gminy i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej, placówki oświatowe.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Cel strategiczny 3.

REDUKOWANIE ZJAWISKA UBÓSTWA I WYKLUCZENIA SPOŁECZNEGO

Cele operacyjne:

1. Działania ratunkowe w stosunku do grup dotkniętych problemem ubóstwa i marginalizowanych oraz zapobiegające w stosunku do grup znajdujących się na pograniczu minimum socjalnego.
2. Wsparcie osób bezrobotnych i poszukujących pracy, w tym szczególnie bezrobotnych długotrwale i kobiet.
3. Pomoc osobom zagrożonym bezdomnością.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1:

1. Zmniejszanie skutków ubóstwa i bezrobocia poprzez systematyczną pomoc finansową i rzeczową realizowaną przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.
2. Systematyczne doszktałanie pracowników socjalnych w zakresie wdrażania nowych instrumentów w pracy socjalnej – kontraktu socjalnego.
3. Zapewnienie najuboższej grupie mieszkańców gminy przynajmniej jednego gorącego posiłku dziennie.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2:

1. Objęcie pracą socjalną osób marginalizowanych, w tym bezrobotnych (ze szczególnym uwzględnieniem bezrobotnych kobiet), aby zachęcać je do systematycznego poszukiwania zatrudnienia.
2. Rozwijanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie monitorowania zjawiska bezrobocia na terenie gminy, obejmującej m.in. organizowanie stażów absolwenckich i przygotowania zawodowego, prac interwencyjnych, robót publicznych i prac społecznie użytecznych, szkoleń i kursów umożliwiających zmianę kwalifikacji zawodowych.

3. Aktywna współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze i na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, mogących zorganizować np. Klub Integracji Społecznej.
4. Współdziałanie w programach realizowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego przez instytucje integracji i pomocy społecznej oraz rynku pracy.
5. Bieżący monitoring ofert programowych i ewentualne opracowanie projektów mających na celu rozwiązywanie problemu bezrobocia.
6. Współdziałanie w organizacji na terenie gminy punktu z doradcą zawodowym.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3:

1. Wsparcie osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych poprzez: pracę socjalną, polegającą m.in. na poradnictwie w zakresie możliwości pomocy w opłacie czynszu celem zapobieżenia eksmisji i bezdomności, informowaniu o zamianie mieszkań.
2. Zapewnienie schronienia dla osób pozbawionych mieszkania.
3. Działania osłonowe na rzecz osób bezdomnych: m.in. pomoc materialna, rzeczowa, medyczna, poradnictwo specjalistyczne, opracowywanie i realizowanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Gminy i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Cel strategiczny 4.

SPRAWNY SYSTEM WSPARCIA OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Cele operacyjne:

1. Usprawnianie osób starszych i niepełnosprawnych.
2. Podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności.
3. Aktywizacja osób upośledzonych psychicznie.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-3:

1. Systematyczny monitoring i analiza potrzeb mieszkańców będących w wieku poprodukcyjnym oraz niepełnosprawnych.
2. Podnoszenie jakości pracy kadry opiekunek domowych poprzez dostosowanie ich liczby i umiejętności do istniejących potrzeb.
3. Rozwój pracy socjalnej i działań na rzecz integracji społecznej i partycypacji osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społecznym, m.in. poprzez opracowywanie projektów socjalnych promujących integrację społeczną.
4. Wsparcie materialne dla osób w podeszłym wieku, samotnych i niepełnosprawnych.
5. Rozwijanie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne.
6. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie:
  - likwidacji barier architektonicznych, w szczególności w obiektach użyteczności publicznej,
  - aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych (m.in. poprzez współpracę z warsztatami terapii zajęciowej).
7. Wspieranie i rozszerzanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.
8. Podjęcie działań zmierzających do utworzenia na terenie gminy Klubu Seniora.
9. Organizacja stanowiska ds. obsługi osób niepełnosprawnych w Urzędzie Gminy.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Gminy i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Cel strategiczny 5.

ROZWÓJ ZINTEGROWANEGO SYSTEMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ

Cele operacyjne:

1. Zapobieganie powstawaniu nowych problemów uzależnień.
2. Zmniejszanie rozmiarów problemów, które aktualnie występują, min. przeciwdziałanie przemocy domowej.
3. Zwiększenie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z problemami już istniejącymi.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-3:

1. Zintensyfikowanie stosownych form profilaktyki alkoholowej i narkotykowej kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży.
2. Budowanie skutecznych form kontroli prawnej i społecznej nad szkodliwymi formami postępowania osób nadużywających alkoholu.
3. Zwiększanie świadomości społeczności lokalnej (ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży) odnośnie zagrożeń wynikających ze stosowania używek.
4. Prowadzenie edukacji eliminującej czynniki zagrażające prawidłowemu funkcjonowaniu społecznemu i psychologicznemu – promowanie zdrowego stylu życia, szczególnie wśród dzieci i młodzieży.
5. Zwiększenie skuteczności i dostępności leczenia i terapii osobom uzależnionym i współuzależnionym poprzez tworzenie grup terapeutycznych i samopomocowych.
6. Opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania narkomanii.
7. Przeciwdziałanie przemocy domowej – opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Gminy i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej, Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Zwalczania Narkomanii.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

3.3. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII

3.3.1. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegają na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych dolegliwości społecznych. Całościowa ocena wymaga odpowiedzi na pytania o zgodność ocenianej polityki z przyjętymi wartościami i zasadami. Ewaluacja jest działalnością z natury normatywną, gdyż z jednej strony wykorzystuje się w niej istniejące normy, z drugiej zaś w jej wyniku mogą pojawić się propozycje wprowadzenia nowych norm i procedur. Jest także działalnością instrumentalną, ponieważ jej podstawowym celem jest dostarczenie podmiotom polityki społecznej praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji.

Elementami skutecznego monitoringu i ewaluacji będą przede wszystkim:

- **Zespół wdrażający strategię.**

Zespół powinien zostać powołany przez wójta odrębnym zarządzeniem, a w jego skład mogą wejść m.in.: zastępca wójta, kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz inne osoby wskazane przez wójta.

- **Roczna ocena wdrażania strategii.**

Zespół wdrażający strategię winien się zbierać przynajmniej raz w roku i ocenić poziom wdrażania poszczególnych celów i kierunków działań. Zespół swoją ocenę powinien przekazać wójtowi i radzie, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań, np. programów celowych.

3.3.2. WSKAŹNIKI STOPNIA EFEKTYWNOŚCI REALIZACJI STRATEGII

W obszarze polityki społecznej dysponujemy stosunkowo szeroką gamą wskaźników społecznych, za pomocą których możemy skutecznie oceniać poziom wdrażanych w wybranym sektorze zmian. Zespół wdrażający strategię będzie mógł

korzystać z szerokiego wachlarza wskaźników odzwierciedlających ważne wartości zakładane do osiągnięcia i ukierunkowujące proces rozwoju.

1. W obszarze dotyczącym ludności:
  - przyrost naturalny na 1.000 osób,
  - saldo migracji na 1.000 osób.
- W obszarze dotyczącym rynku pracy:
  - udział zarejestrowanych bezrobotnych w ogólnej liczbie czynnych zawodowo,
  - udział bezrobotnych do 30. roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych,
  - liczba poszukujących pracy na jedno wolne miejsce pracy.
- W obszarze dotyczącym dochodów i wydatków ludności:
  - dochody do dyspozycji gospodarstw domowych,
  - dochody na 1 osobę w podstawowych typach gospodarstw domowych,
  - odsetek osób żyjących w ubóstwie,
  - głębokość ubóstwa,
  - udział gospodarstw domowych oceniających swoją sytuację jako złą lub bardzo złą.
- W obszarze dotyczącym oświaty i wykształcenia:
  - liczba ludności z wykształceniem wyższym na 1.000 osób w wieku 25 lat i więcej,
  - liczba ludności z wykształceniem co najmniej średnim na 1.000 osób w wieku 20 lat i więcej.

Dodajmy, że istnieją również wskaźniki – instrumenty polityki społecznej, za pomocą których cele mogą być osiągnięte lub które mogą wspomagać procesy osiągania celów. Są to m.in. procentowe udziały:

- osób dotkniętych problemami alkoholowymi korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- osób dotkniętych problemami alkoholowymi należących do klubów AA itp. w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- młodzieży wyedukowanej w zakresie zagrożeń alkoholowych w ogóle młodzieży,
- młodzieży wyedukowanej w zakresie zagrożeń związanych z narkotykami w ogóle młodzieży,

- osób dotkniętych problemami narkomanii korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- osób dotkniętych problemami ubóstwa korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- osób dotkniętych problemami dotyczącymi niepełnosprawności korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami.

Powyższe wskaźniki są w większości dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji zajmujących się pomocą społeczną. Część danych może być zbierana okresowo poprzez badania ankietowe wśród mieszkańców gminy oraz w kluczowych dla rozwiązywania problemów społecznych instytucjach.

Ostateczny kształt systemu monitoringu powinien zostać skorelowany z projektami, które będą realizowane w ramach strategii. Najpowszechniej wskaźniki lokalnej efektywności osiągniętych celów są pogrupowane wokół najważniejszych obszarów realizacyjnych strategii i odnoszą się do poszczególnych zagadnień. Podstawowymi wskaźnikami, jakie mogą być przyjęte dla pomiaru efektywności wdrażania strategii, są wskaźniki ekonomiczne i społeczne.

- **Ekonomiczne:** stopień poniesionych nakładów, koszty jednostkowe uzyskania efektu, ilość środków finansowych przeznaczonych na realizację danego projektu.
- **Społeczne:** liczba programów i projektów socjalnych zrealizowanych w odniesieniu do poszczególnych celów strategicznych, liczba uczestników szkoleń i warsztatów, ocena wartości merytorycznej realizowanych projektów, inicjatywy społeczne w obszarze aktywizacji i integracji społecznej, liczba osób usamodzielnionych.

3.3.3. CECHY PROGRAMÓW I PROJEKTÓW

Strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające budowę i realizację programów celowych zgodnych z przyjętymi kierunkami działań. Programy można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od charakteru danego projektu. Przy budowie projektów znaczenie będą miały środki, które

Rada Gminy rocznie będzie przeznaczala na ten cel. Projekty winny być realizowane w ramach:

- własnych zasobów samorządu (np. projekty GOPS-u),
- poprzez organizacje pozarządowe,
- poprzez inne instytucje zewnętrzne.

Projekty i programy mogą być przyjmowane przez Radę Gminy stosownymi uchwałami, które winny przybierać formułę załączników do niniejszej strategii. Projekty i programy realizowane w ramach strategii powinny być zgodne z przyjętymi kierunkami działań. Ponadto powinny je cechować: efektywność, skuteczność i celowość.

- **Efektywność** – jest to jedna z najbardziej pożądaných cech polityki społecznej i jednocześnie kryterium jej oceny. Stosowana jest w polityce społecznej w znaczeniach nadawanych jej przez ekonomię, prakseologię i socjologię. Jest to relacja między osiągniętymi bądź planowanymi celami (korzyściami) danego działania a ponoszonymi lub planowanymi nakładami. Można tego dokonać dwoma sposobami: osiągając maksymalny stopień realizacji celu przy danym nakładzie zasobów (zwiększenie wydajności) lub używając minimalnego nakładu środków, by w jak największym stopniu zbliżyć się do realizacji celu (oszczędzanie zasobów). Efektywne programy, realizowane w ramach strategii, rozwiązują jedną kwestię społeczną, nie przyczyniając się do powstania nowych. Służą zachowaniu równowagi między interesami różnych grup społecznych oraz podnoszą poziom zaspokajania potrzeb społeczeństwa, oszczędnie i wydajnie dysponując posiadanymi środkami.
- **Skuteczność** – jest to zgodność między stanem rzeczy, określanym jako skutek danego działania, a zakładanym celem. Skuteczność jest stopniowalna: za skuteczne uznaje się nie tylko działania, których skutki są tożsame z celem, ale i te, które zbliżają do jego osiągnięcia. Skuteczność jest oceną, dla której punktem odniesienia jest wzorzec stanu docelowego. Ten stan docelowy w polityce społecznej może być postrzegany bardziej konkretnie – jako pożądane i zaplanowane zmiany w jakiejś dziedzinie życia społecznego (np. ograniczanie obszarów biedy).

- **Celowość** – jest to cecha oznaczająca dotarcie z danym programem do środowiska osób rzeczywiście go potrzebujących. Ocena celowości powinna się opierać na rzetelnie przeprowadzonej diagnozie problemu.

3.3.4. PROPONOWANE PROJEKTY – BANK POMYSŁÓW

Prezentowane projekty powstały w trakcie prac nad dokumentem strategicznym i przedstawimy je na zasadzie „banku pomysłów”, tzn. ich realizacja jest wskazana, ale możliwa będzie dopiero wtedy, gdy wnioskodawcy pozyskają na ich realizację środki finansowe. Należy dodać, że zaproszenie do budowania projektów przekazano organizacjom pozarządowym i instytucjom gminy działającym w obszarze polityki społecznej.

Projekt 1

„Stolówka szkolna”

WNOSKODAWCA PROJEKTU

Szkoła Podstawowa w Ulatowie Adamach, 06-316 Krzynowłoga Mała,
tel. (029) 597 31 41.

MIEJSCE REALIZACJI PROJEKTU

Szkoła Podstawowa w Ulatowie Adamach.

CEL PROJEKTU

Dożywianie dzieci i młodzieży w szkole – zapewnienie gorącego posiłku.

CELE SZCZEGÓŁOWE

- zapobieganie niedożywieniu uczniów,
- zapewnienie bezpłatnych posiłków dla uczniów pochodzących z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej,
- wypracowanie nawyku racjonalnego i higienicznego odżywiania się,
- kształtowanie postaw zdrowego stylu życia,
- wdrażanie do kulturalnego i estetycznego spożywania posiłków.

BENEFICJENCI PROJEKTU

Z projektu skorzystają wszyscy uczniowie Szkoły Podstawowej w Ulatowie Adamach (56 dzieci), a szczególnie dzieci z rodzin niewydolnych finansowo. Dzięki dożywaniu uczniowie spożyją jeden gorący posiłek przynajmniej raz dziennie. Zapobiegnie to niedożywieniu i chorobom oraz wpłynie korzystnie na umysłowy i fizyczny rozwój dzieci.

ZAKRES PROJEKTU

1. Remont kuchni, zmywalni i stołówki szkolnej.
2. Zakup wyposażenie do ww. pomieszczeń.
3. Organizacja cateringu.
4. Zatrudnienie pracownika do obsługi cateringu w szkole.
5. Sfinansowanie opłat w zakresie środków czystości, energii elektrycznej, wody, wywozu nieczystości płynnych oraz śmieci i odpadków.

PARTNERZY REALIZUJĄCY PROJEKT

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzynowłodze Małej,
- Urząd Gminy w Krzynowłodze Małej,
- Starostwo Powiatowe w Przasnyszu,
- Sanepid w Przasnyszu.

ŚRODKI NIEZBĘDNE DO URUCHOMIENIA PROJEKTU

- remont pomieszczeń stołówki, kuchni, zmywalni – 40 tys. zł,
- wyposażenie ww. pomieszczeń – ok. 30 tys. zł.

ŚRODKI NIEZBĘDNE DO FUNKCJONOWANIA PROJEKTU

- wynagrodzenie dla pracownika stołówki szkolnej – ok. 2 tys. zł miesięcznie,
- pokrycie kosztów funkcjonowania stołówki – ok. 1,5 tys. zł miesięcznie.

CZAS REALIZACJI PROJEKTU

Remont stołówki: lipiec/sierpień 2008 r.

Uruchomienie stołówki szkolnej: wrzesień 2008 r.

Uczniowie będą korzystać ze stołówki w ciągu roku szkolnego 2008/2009 i w latach następnych.

Projekt 2

„Bezpieczna zabawa”

WNIOSKODAWCA PROJEKTU

Dyrektor i Rada Pedagogiczna Szkoły Podstawowej w Świniarach, 06-316 Krzynowłoga Mała, tel. (029) 751 69 78.

MIEJSCE REALIZACJI PROJEKTU

Teren wokół Szkoły Podstawowej w Świniarach.

CEL PROJEKTU

Celem projektu jest organizacja bezpiecznego placu zabaw dla dzieci, zwiększenie atrakcyjności zajęć na świeżym powietrzu. Szkoła nie posiada placu zabaw, pomimo że uczą się tu dzieci w wieku 5-13 lat, którym należy uatrakcyjnić zajęcia ruchowe i zapewnić bezpieczeństwo podczas zabawy.

CELE SZCZEGÓŁOWE

- zwiększenie dostępu do bezpiecznego spędzania czasu przez ok. 40 dzieci,
- podniesienie poziomu i atrakcyjności zajęć ruchowych ze zwróceniem uwagi na prawidłowy rozwój fizyczny.

BENEFICJENCI PROJEKTU

Na realizacji projektu skorzystają uczniowie Szkoły Podstawowej w Świniarach oraz (po lekcjach) dzieci mieszkające w obrębie obwodu szkoły (pod opieką dorosłych). Korzyści odniosą dzieci bawiąc się bezpiecznie i atrakcyjnie.

ZAKRES PROJEKTU

1. Sporządzenie projektu placu zabaw wraz z kosztorysem.
2. Realizacja projektu.
  - pozyskanie środków pieniężnych,
  - ogłoszenie przetargu na wykonanie,
  - przygotowanie terenu,
  - zakup huśtawek, zjeżdżalni i karuzeli itp.,
  - organizacja piaskownicy.

PARTNERZY REALIZUJĄCY PROJEKT

- Urząd Gminy w Krzynowłodze Małej,

- Starostwo Powiatowe w Przasnyszu,
- Nadleśnictwo Przasnysz.

ŚRODKI NIEZBĘDNE DO URUCHOMIENIA PROJEKTU

- finanse: 50.000 zł,
- ludzie: projektant planu, rodzice dzieci, sponsorzy.
- wyposażenie: huśtawki, zjeżdżalnia, karuzele itp.

ŚRODKI NIEZBĘDNE DO FUNKCJONOWANIA PROJEKTU

- wyposażenie: piaskownica, 3 huśtawki, 3 drabinki, 2 karuzele, 2 zjeżdżalnie, 2 huśtawki sprężynowe.
- akcesoria: łopatkę, wiaderka, konewki, foremki, sitka, samochody do zabawy w piaskownicy, taczki.

CZAS REALIZACJI PROJEKTU

Czas na uruchomienie projektu: około 3 lat.

Czas uzyskania pierwszych efektów: po pierwszym roku.

Czas, w którym projekt będzie atrakcyjny dla beneficjentów: po 3 latach.

Projekt 3

„Profilaktyka uzależnień”

WNIOSKODAWCA PROJEKTU

Publiczne Gimnazjum Krzynowłodze Małej, ul. Szkolna 4, 06-316 Krzynowłoga Mała, tel. (029) 751 27 22.

MIEJSCE REALIZACJI PROJEKTU

Publiczne Gimnazjum w Krzynowłodze Małej.

CEL PROJEKTU

Celem projektu jest profilaktyka zagrożeń przemocą, alkoholizmem i narkomanią wśród młodzieży.

CELE SZCZEGÓŁOWE

- zwiększenie świadomości młodzieży odnośnie zagrożeń wynikających ze stosowania używek,

- wdrażanie form profilaktyki kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży, jak również społeczności lokalnej,
- akcje profilaktyki antyalkoholowej i antynikotynowej skierowane do młodzieży,
- prelekcje dla rodziców i młodzieży ze specjalistami zajmującymi się problematyką uzależnień,
- upowszechnienie informacji o instytucjach świadczących pomoc osobom uzależnionym i ich rodzinom.

BENEFICJENCI PROJEKTU

Bezpośrednio – młodzież i rodzice, pośrednio – społeczeństwo gminy.

Korzyści: zwiększenie świadomości odnośnie negatywnych konsekwencji stosowania używek oraz upowszechnienie informacji, gdzie można uzyskać pomoc.

ZAKRES PROJEKTU

1. Opracowanie zasad i koncepcji funkcjonowania projektu.
2. Opracowanie lokalnego systemu profilaktyki.

PARTNERZY REALIZUJĄCY PROJEKT

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Krzynowłodze Małej,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Przasnyszu.

ŚRODKI NIEZBĘDNE DO URUCHOMIENIA PROJEKTU

- specjalista do spraw problematyki uzależnień i profilaktyki,
- psycholog,
- kurator sądowy.

ŚRODKI NIEZBĘDNE DO FUNKCJONOWANIA PROJEKTU

Środki niezbędne na opłacenie specjalistów.

CZAS REALIZACJI PROJEKTU

Czas na uruchomienie projektu: około 6 miesięcy.

Realizacja projektu – ok. 2 lata.

Projekt 4
„Wakacyjna przygoda”

WNIOSKODAWCA PROJEKTU

Szkoła Podstawowa w Krzynowłodze Małej, ul. Szkolna 4, 06-316 Krzynowłoga Mała,
tel. (029) 751 26 07.

**WCZEŚNIEJSZE DOŚWIADCZENIA WNIOSKODAWCY W REALIZACJI
ZADAŃ**

Udział w programie „Szkoła Równych Szans”.

MIEJSCE REALIZACJI PROJEKTU

Ośrodek rekreacyjny w miejscowości wypoczynkowej.

CEL PROJEKTU

Zapewnienie możliwości zorganizowanego wypoczynku w czasie wakacji.

CELE SZCZEGÓŁOWE

- zwiększenie aspiracji społecznych uczniów pochodzących z terenów wiejskich,
- podnoszenie aktywności ruchowej oraz nawyku czynnego wypoczynku.

BENEFICJENCI PROJEKTU

Z projektu skorzystają uczniowie Szkoły Podstawowej w Krzynowłodze Małej.

ZAKRES PROJEKTU

Zorganizowanie turnusów wypoczynkowych poza miejscem zamieszkania dla uczniów pochodzących z terenów wiejskich.

PARTNERZY REALIZUJĄCY PROJEKT

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzynowłodze Małej.

**ŚRODKI NIEZBĘDNE DO URUCHOMIENIA I FUNKCJONOWANIA
PROJEKTU**

- środki finansowe: 600 zł x 12 osób,
- opiekun dla 12 dzieci,
- ośrodek wypoczynkowy,
- opieka nauczycieli (bezpłatna).

CZAS REALIZACJI PROJEKTU

Lipiec – sierpień 2008 r.

Projekt 5

„Nadmorskie wakacje”

WNIOSKODAWCA PROJEKTU

Szkoła Podstawowa w Romanach Seborach, 06-300 Przasnysz, tel. (029) 751 34 10.

WCZEŚNIEJSZE DOŚWIADCZENIA WNIOSKODAWCY W REALIZACJI ZADAŃ

Nasza placówka w okresie od 1 czerwca 2007 r. do 31 stycznia 2008 r. realizowała program „Mamy równe szansę” w ramach projektu Szkoła Równych Szans. Udział w tym przedsięwzięciu sprzyjał wyrównywaniu szans edukacyjnych uczniów naszej szkoły. Słabsi uczniowie uzupełniali wiedzę i umiejętności, a bardziej ambitni rozwijali swoje zainteresowania. Poza tym każdy uczestnik mógł aktywnie i atrakcyjnie spędzić czas wolny, np. wyjeżdżając na basen czy do teatru.

MIEJSCE REALIZACJI PROJEKTU

Łeba i okolice.

CEL PROJEKTU

1. Wyrównywanie szans uczniów ze środowisk wiejskich.
2. Zainteresowanie światem, jego różnorodnością, bogactwem i pięknem.
3. Zdobywanie wiedzy o krajobrazie nadmorskim i rodzajach wybrzeża.

CELE SZCZEGÓŁOWE

- rozwijanie zainteresowań uczniów,
- kształtowanie umiejętności zagospodarowania czasu wolnego,
- rozwijanie wiedzy z zakresu przyrody, historii i kultury,
- promowanie aktywnego wypoczynku wśród uczniów,
- propagowanie zdrowego stylu życia,
- rozwijanie poczucia odpowiedzialności (m.in. za środowisko) poprzez samodzielne (grupowe) dokładne i rzetelne wywiązywanie się z podejmowanych zadań, szacunku do pracy swojej i innych.

BENEFICJENCI PROJEKTU

W realizacji projektu weźmie udział 43 uczniów Szkoły Podstawowej w Romanach Soborach. Wielu z nich wychowuje się w rodzinach ubogich, co nie sprzyja ich prawidłowemu rozwojowi. Dzieci te rzadko spędzają czas wolny poza miejscem

zamieszkania. Udział w tym projekcie dałby im możliwość: rozwijania własnych zainteresowań, umiejętnego zagospodarowania czasu wolnego, wzbogacenia wiedzy o historii, przyrodzie i kulturze, aktywnego i atrakcyjnego spędzania czasu.

ZAKRES PROJEKTU

Tygodniowy pobyt nad Morzem Bałtyckim.

Plan wyjazdu:

- zakwaterowanie z wyżywieniem w ośrodku wypoczynkowym,
- zwiedzanie Muzeum Morskiego, statków muzealnych: Daru Pomorza i Błyskawicy w Gdyni,
- pobyt na plaży,
- rejs statkiem na Westerplatte połączony ze zwiedzaniem,
- zwiedzanie gdańskiego ZOO i Starego Miasta w Gdańsku,
- pobyt w Słowińskim Parku Narodowym, w Operze Leśnej w Sopocie, na molo,
- gry i zabawy w ośrodku.

PARTNERZY REALIZUJĄCY PROJEKT

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzynowłodze Małej,
- Urząd Gminy w Krzynowłodze Małej.

ŚRODKI NIEZBĘDNE DO URUCHOMIENIA PROJEKTU

- zgoda rodziców na wyjazd,
- środki finansowe,
- autokar z biura podróży.

ŚRODKI NIEZBĘDNE DO FUNKCJONOWANIA PROJEKTU

- ośrodek wypoczynkowy,
- 800 zł na każdego uczestnika,
- autokar,
- opiekunowie,
- środki na wynagrodzenie dla opiekunów (4 x 250 zł).

CZAS REALIZACJI PROJEKTU

Siedem dni w czasie wakacji.

4. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w strategii będą realizowane w ramach kierunków poszczególnych działań, w zależności od posiadanych przez samorząd i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych.

Inne dokumenty programowe w zakresie lokalnej polityki społecznej powinny być zgodne z wytyczonymi w niniejszym dokumencie celami strategicznymi i kierunkami działań. Powinny je również rozwijać i uszczegóławiać. Odnosi się to zarówno do programów przyjmowanych przez organy samorządu corocznie, jak i dokumentów wieloletnich, m.in. do:

- *Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,*
- *Systemu Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną,*
- *Programu Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi,*
- *Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,*
- *Programu Przeciwdziałania Narkomanii.*

Autorzy niniejszego dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania tym wszystkim, którzy przyczynili się do identyfikacji najważniejszych problemów społecznych środowiska lokalnego, oraz mają nadzieję na dalszą współpracę prowadzącą do zmiany społecznej.